

**T.C.
BAHÇESEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**AVRUPA BİRLİĞİNDE EĞİTİM VE
AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARINA
TÜRKİYE'NİN KATILIMI**

Yüksek Lisans Tezi

DENİZ YILDIZ

İSTANBUL, 2012

**T.C
BAHÇESEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ**

**AVRUPA BİRLİĞİNDE EĞİTİM VE
AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARINA
TÜRKİYE'NİN KATILIMI**

Yüksek Lisans Tezi

DENİZ YILDIZ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tunç BOZBURA

İSTANBUL, 2012

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Tezin Adı:
Öğrencinin Adı Soyadı:
Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu _____
Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Ünvan, Ad ve SOYADI
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Ünvan, Adı ve SOYADI
Program Koordinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı
Ünvan, Adı ve SOYADI

Ek Danışman
Ünvan, Adı ve SOYADI

Üye
Ünvan, Adı ve SOYADI

Üye
Ünvan, Adı ve SOYADI

ÖNSÖZ

AB eğitiminde esas, ulusal sistemlerin özelliklerinin bir yana bırakılıp, küresel bir eğitim sisteminin benimsenmesi değildir. Her sistemin özellikleri korunurken Avrupa yurttaşları, toplumları ve kültürleri arasında anlayış geliştirilmesidir. Farklı kültürler, farklı diller, farklı inanışlar, farklı yaşam biçimleri konusunda düşün birliğidir, ulusal değerlerden uzaklaşma ya da terk etme değildir. Nitekim farklı ekonomik, siyasal ve kültürel yapıdaki çok sayıda toplumun birlikte oluşturduğu AB ölçeğindeki bir bilgi toplumunda, çeşitlilik kaçınılmazdır.

AB'nin eğitim alanında en önemli beklentisi, tüm üye ve aday ülkelerin eğitim programlarına Avrupaî bir anlayışı yerleştirmeleridir. AB, diğer aday ülkeler gibi Türkiye eğitiminin de AB düzeyinde olmasını, AB politikalarına ve çalışma yöntemlerine uyum sağlamasını istemektedir. Türkiye ise AB'den, öncelikle diploma ve sertifikaların tanınmasını istemektedir. AB eğitim programları, Türkiye eğitim politikasının AB eğitim politikalarıyla uyumlaştırılmasında olduğu gibi yurttaşlarımızın AB'nin yapısı, işleyişi ve Avrupalılık bilincini kazanmaları açısından önemlidir.

Türkiye'nin AB'ye üyeliği ve bilgi toplumu olma hedefi, planlı bir süreç olduğundan, bu sürece hız kazandırmak için, AB örnek ve uygulamalarından yararlanılmalıdır. Tam üyelik sürecinde eğitime, her zamankinden daha fazla önem verilmeli, Türkiye eğitimi, AB eğitim düzeyine en kısa sürede ulaştırılmalı ve izleyen dönemlerde en azından AB eğitimiyle eşzamanlı gelişmelidir.

İstanbul, 2012

Deniz Yıldız

ÖZET

PROJENİN KONUSU

Ad Soyad

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tez Danışmanı:

Ay yıl, Sayfa sayısı

AB eğitim ilkelerinin temel amacı, üye ülkeler arasında işbirliğini ve dayanışmayı artırmak, üye ülke yurttaşları arasındaki karşılıklı anlayışı özendirmek ve Avrupalılık bilincini aşlamak, bu süreçte öğrenci ve öğretmenlerin her alanlarına etkin katılımlarını sağlamak, uluslararası rekabet gücü yüksek bir Avrupa yaratmak için tüm yurttaşlara yüksek nitelikli eğitim sunmak ve bunu yaşam boyu sürdürmek şeklinde özetlenebilir.

AB'nin eğitim ilkeleriyle Türkiye'nin eğitim ilkeleri paraleldir Türkiye ve AB ülkeleri eğitim sistemlerinin genel amaçları; öğrencilerin zihinsel, bedensel, meslekî ve etik yönden gelişmelerine, kendi kültürleri ve diğer kültürlerle saygıya, ulusal kimliğin korunmasına, demokrasinin gelişimi ve demokratik yaşama katılıma odaklanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Avrupa Birliğini tam bir bütünlüğe götürmesi açısından büyük önem taşıyan eğitim konusunda hem AB de hem de AB ye üyelik yolunda uyum çalışmaları yürüten ülkemizde yapılan çalışmalar, uygulanan politikalar ve ortak eğitim-öğretim programları hakkında bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Türkiye’de eğitim,Avrupa Birliğinde Eğitim

ABSTRACT

NAME OF THE PROJECT

Name Surname

The Graduate School of Social Sciences

Thesis advisor:

Month Year, Page number

The main purpose of educational principles of European Union is to redound the cooperation and interdependency between member countries and encourage comprehension between citizens, instill European consciousness and during the term give a role to all teachers and students , give high qualified education to all citizens for making a competitive Europe.

Educational principles of Turkey and European Union are similar. The main goals of two systems are focusing on students mental, physical, ethical improvement; respect for their own and foreign cultures, protection of national identity and democratical improvement

The main theme of this dissertation is to inform about the education systems, educational politics and similar educational programs which are pursuancing both in Turkey and European Union, and which are very serious about making a Union in Europe

Keywords: Education, Education in Turkey, Education in European Union

İÇİNDEKİLER

TABLolar	vii
1.GİRİŞ	1
2. AVRUPA BİRLİĞİNDE EĞİTİM	3
2.1 GENEL BAKIŞ - AB EĞİTİM POLİTİKASI	3
2.2 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNİN ORTAK EĞİTİM ANLAYIŞLARI İLKELERİ VE HEDEFLERİ	8
2.2.1 AB Ortak Eğitim İlke ve Anlayışlarının Tarihsel Oluşum Süreci	8
2.2.2 Günümüzde AB'nin Ortak Eğitim İlke ve Anlayışları	22
2.3 AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK EĞİTİM PROGRAMLARI	27
2.3.1 Socrates Programı	29
2.3.1.1 Socrates Programının amaçları	30
2.3.1.2 Erasmus: Yüksek öğretim	31
2.3.1.3 Comenius örgün eğitim üniversite öncesi okul eğitimi	42
2.3.1.4 Grundtvig yaygın eğitim yetişkin eğitimi ve hayat boyu eğitim	47
2.3.1.5 Minerva açık uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi ve iletişim	59
2.3.1.6 Lingua: Avrupa dilleri eğitimi	60
2.3.1.7 <i>Observation and innovation</i> -eğitim sistemleri/politikalarının izlenmesi ve bu alanlarda yenilik	60
2.3.1.8 <i>Joint actions</i> diğer avrupa programları ile ortak eylemler	61
2.3.1.9 <i>Accompanying measures</i> diğer eylem alanlarında yer almayan destek tedbirleri	62
2.3.2 Leonardo Da Vinci AB Mesleki Eğitim Programı	66
2.3.2.1 Hareketlilik (<i>Mobility</i>)	69
2.3.2.2 Pilot projeler	69

2.3.2.3 Dil yeterlilikleri	70
2.3.2.4 Ülkelerarası ağlar	70
2.3.2.5 Referans kaynakları	70
2.3.3 Youth – AB Gençlik Programı	73
2.3.3.1 Gençlik programının hedef kitlesi	74
2.3.3.2 Gençlik programının amaç ve öncelikleri	74
2.3.3.3 Gençlik programının diğer AB programlarıyla ilişkisi	75
2.3.3.4 Gençlik programının yapılandırılması	76
2.3.3.5 Gençlik programının uygulanması.....	77
2.3.3.6 Youth(Gençlik) programına katılım	78
2.3.3.7 Youth(Gençlik) program ülkeleri	78
2.3.3.8 Euro-Med (Avrupa Akdeniz gençlik eylem programı) eylemler	81
2.3.4 Tempus Eğitim Programı	93
2.3.5 Hayatboyu Öğrenme Programı (2007-2013).....	94
2.3.6 Yeni Gençlik Programı	96
2.3.6.1 Temel bilgiler.....	96
2.3.6.2 Gençlik programının öncelikleri	97
2.3.7 Ek Programlar	102
2.3.7.1 Jean Monnet projesi	102
2.3.7.2 Europass eğitimi.....	103
3. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARINA TÜRKİYE'NİN KATILIMI	104
3.1 MEB TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN UYUM ÇALIŞMALARI	104
3.2 ÜLKEMİZİN AB GENÇLİK VE EĞİTİM PROGRAMLARINA KATILIM SÜREÇLERİ	111
3.2.1 Hazırlık Dönemi	111
3.2.2 Avrupa Birliği Kredisi ile Yürütülmek Üzere Hazırlanan Projeler	112
3.2.2.1 Türkiye'de mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi.....	112

3.2.2.2 Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının modernizasyonu projesi	113
3.2.3 Güncel Durum	115
3.2.3.1 Ulusal Ajans	116
3.2.3.1.1 Görevler	116
3.2.3.1.2 Örgütlenme.....	118
4. SONUÇ.....	125
KAYNAKÇA	130
EKLER	
Ek 1: Yeni Gençlik Programı Eylemleri	132

TABLÖLAR

Tablo2.1: Hayat boyu öğrenme programı (LLP)	108
Tablo 3.1: Programları Merkezi Başkanlığı'nın mevcut kadrosu ve iş bölümü	134

KISALTMALAR

EU / AB	:	European Union / Avrupa Birliği
NA / UA	:	National Agency / Ulusal Ajans
IC / KS	:	Institutional Contract / Kurumsal Sözleşme
PV / HZ	:	Preparatory Visit / Hazırlık Ziyareti
PS / HS	:	Preparatory Seminars / Hazırlık Semineri
SM / ÖD	:	Student Mobility / Öğrenci Değişimi
TS / ÖED	:	Teaching Staff mobility / Öğretim Elemanı Değişimi
OM / DO	:	Organisation of Mobility / Değişimin Organizasyonu
CD / MG	:	Curricular Development / Müfredat Geliştirme
TN / KA	:	Thematic Networks / Konulu Ağlar
IP / YP	:	Intensive Programme / Yoğun Program
ODL / AUÖ	:	Open and Distance Learning / Açık ve Uzaktan Öğrenim
ICT / BİT	:	Information and Communication Technology / Bilgi ve İletişim Teknolojisi
COM / KOM	:	Commission / Komisyon
EPS / APB	:	European Policy Statement / Avrupa Politikası Beyanı
TAO / TYB	:	Technical Assistance Office / Teknik Yardım Bürosu
ECTS / AK	:	European Credit Transfer System / Avrupa Kredi Transfer Sistemi
SOCRATES	:	Avrupa Birliği Genel Eğitim Programı
LEONARDO DA VINCI	:	Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programı
YOUTH	:	Avrupa Birliği Gençlik Programı
Comenius	:	Socrates Okul Eğitimi Programı
Erasmus	:	Socrates Yüksek Öğretim Programı
Gruntvig	:	Socrates Yetişkin Eğitimi Programı
Lingua	:	Socrates Dil Öğretimi & Öğrenimi Programı
Minerva	:	Socrates Açık ve Uzaktan Öğrenim Programı

1.GİRİŞ

Avrupa Topluluğu aşamasından başlayarak Avrupa Birliği tarafından kabul edilmiş bulunan temel özgürlükler arasında Topluluk vatandaşlarının ve hizmetlerin iç sınırlara takılmadan serbestçe hareket edebilmesi yer almaktadır. Serbest dolaşım kavramı mesleklerin icrası ve eğitimin yapılması konusundaki Avrupa dayanağı olurken, akademik ve mesleki amaçla yeterliklerin tanınması Avrupa hareket noktasını oluşturmaktadır.

Mesleki tanımanın amacı yasal hükümlere bağlı olarak bir Avrupa meslek ortamı yaratmak; daha çok özendirmeye bağlı olarak yürütölen akademik tanımanın amacı ise eğitimin Avrupa boyutunu güçlendirmektir. Her iki tanıma da, üye ölkelerin değişik ulusal öğrenim sistemlerinden ve iş yerlerini yabancı uyruklulara açmaktaki isteksizliklerden kaynaklanan ve profesyoneller ile öğrencilerin serbest dolaşımalarını engelleyen etkenleri ortadan kaldırmaktadır.

Avrupa Birliği organ ve kurumları da, kuruluş yıllarından beri üye ölkelerine vatandaşlarına eğitim ve öğretim ile ilgili alanlarda destek olmaya çalışmaktadır. Avrupa Birliğinin eğitim ve öğretim alanındaki çalışmalarının temel amacı birliğin eğitim alanında da bütönlüğü korumasını sağlamaktır. Birlik üyesi ölkelerden ve farklı sosyal temellerden gelen Avrupalıları bir araya getirmeyi amaçlayan çalışmalar her dönemde yapılmakla birlikte Avrupa Birliği Antlaşması bu alandaki katkıları bakımından bir dönüm noktası sayılabilir.

1951 yılında imzalanan AKÇT Antlaşması'ndan başlayarak, 1957 tarihli Roma Antlaşması ve Maastricht Antlaşması'nda bu konu ön planda yer almıştır.¹ 7 Şubat 1992 tarihinde yürürlüğe giren "Avrupa Birliği Antlaşması" AB 'nin gelişmesinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Maastricht Antlaşması ile Topluluk, kuruluşunda hedef alınan

¹ European Commission; Education and Training Tackling Unemployment: Luxemburg 1996; p.2

ekonomik bütünleşme ile birlikte Topluluğun sosyal boyutlarında derinleşmeye ve siyasi birliğe de yönelmiştir.²

Avrupa Birliği antlaşması ile Topluluğun ortak politika ve müdahale alanına, eğitim ve mesleki eğitim de alınmıştır. “Eğitim, mesleki eğitim ve gençlik” başlığı altında toplanan bu yeni müdahale alanında Topluluğun, daha önceden çeşitli programları aracılığı ile mesleki eğitime yönelik faaliyetlerine yeni bir yasal kimlik kazandırılmıştır. Böylece Maastricht Antlaşması; mesleki eğitim ile sanayi yapısındaki değişim ve istihdam arasında doğrudan bir bağ kurmuş, ayrıca bu alanda ortak karar alma yöntemi geçerli kabul edilmiştir. Bakanlar Konseyi’nde nitelikli oyçokluğunun yeterli olması, bu alanlarda Topluluğun etkinliğini artırmasına rağmen, ulusal mevzuatların uyumlaştırılmaması vurgulanmıştır.³

Maastricht Antlaşması sonrasında da hızlanarak devam eden çalışmalar sayesinde⁴ bugün Avrupa Birliği ülkelerindeki değişik kalite değerlendirme sistemlerinin uyumlu duruma getirilmesi; eğitim kalitesinin yaygınlaştırılması; öğrenci, çalışan, öğretmen ve araştırmacı dolaşımının desteklenmesi için pek çok program uygulanmaktadır.

AB Eğitim ve Gençlik Programları üç genel program altında yer almaktadır ve eğitim alanında Avrupa boyutunu geliştirerek üye ülkeler genelinde eğitim kalitesini yükseltmeyi ve bu alanda işbirliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Programlar kapsamında çok çeşitli alanlarda faaliyetler yürütülmekle birlikte, karşılıklı eğitici ve öğrenci değişimi, eğitim kurumları arasında işbirliğini artırma amaçlı ortak projeler ile bilgi ve görüş alışverişi temel faaliyetler olarak dikkat çekmektedir. Genel Eğitim Programı (SOCRATES), mesleki eğitim programları hariç olmak üzere bütün örgün ve yaygın eğitim programlarını içine almaktadır. Mesleki Eğitim Programı (LEONARDO

² Avrupa Birliğinin Sosyal Politikaları ve Türkiye Semineri (Fethiye, 16-19 Mayıs 1997); ÇMİS Yayını; Ankara 1997; s.33.

³ Kaleağası, Bahadır; Avrupa Birliğinin Yetkileri ve Karar ALA Mekanizmaları; İKV Yayın No: 132; İstanbul 1996; s.75.

⁴ MEB; Avrupa Topluluğu Eğitim, Staj ve Gençlik Programları Rehberi (Çeviren: Faruk Kaymakçı); Milli Eğitim Basımevi; Ankara, s.1

da VINCI), mesleki eğitim alanındaki projeleri ve faaliyetleri, Gençlik (YOUTH) programı ise gençliğe yönelik proje ve faaliyetleri içermektedir.

Avrupa Birliği ne hazırlık ve uyum çalışmalarını sürdüren ülkemiz ise, Kasım 1999'da Helsinki Zirvesi'nde Topluluğa aday ülke olarak kabul edilmiştir. Topluluk Müktesebatını uygulamak için Mart 2001'de Ulusal Plan hazırlanmış, Plan'da Türkiye'nin eğitim alanında AB standartlarını yakalaması hedeflenmiştir. Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da uyum çalışmaları devam etmektedir. Ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında imzalanan Mutabakat Zaptı ile Türkiye, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına katılan 31. ülke olmuştur. Programlar, Ulusal Ajans tarafından yürütülecektir.⁵

Bu çalışmanın amacı Avrupa Birliğini tam bir bütünlüğe götürmesi açısından büyük önem taşıyan eğitim konusunda hem AB de hem de AB ye üyelik yolunda uyum çalışmaları yürüten ülkemizde yapılan çalışmalar, uygulanan politikalar ve ortak eğitim-öğretim programları hakkında bilgi vermektir. Çalışma iki ana bölümden oluşmaktadır ilk bölümde AB de yapılan çalışmalara yer verilmiş ikinci bölümde ise eğitimde Türkiye boyutuna değinilmiştir.

⁵ www.ua.gov.tr

2. AVRUPA BİRLİĞİNDE EĞİTİM

2.1 GENEL BAKIŞ - AB EĞİTİM POLİTİKASI

Avrupa, başka bölgelerde de olduğu gibi, kolay çözümleri bulunmayan ekonomik ve sosyal sorunlar ile karşı karşıyadır.⁶ İnsan boyutunu öne çıkaran yaklaşımlarda, bireylerin eğitimi ve yetiştirilmesi bu nedenle ayrı bir önem kazanmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılın hızlı değişimleri (küresel ticaret, küresel siyaset, yeni teknolojilerin yaygınlaşması vb.) ülkeleri zorlamakta ve sarsmaktadır. Değişime ayak uydurmakta geri kalan kesimlerden birinin eğitim dünyası olması; karmaşıklaşan yaşam tarzı ile verilen eğitim arasındaki tutarsızlık, toplumun ve bu arada gençlerin eğitim sistemine olan ilgi ve güvenlerinin azalması ile gözlenmektedir. İnsan potansiyelinin bu nedenle ziyan edilmesi Avrupa Birliği için ciddi bir sorun oluşturmuştur. İstihdamın başlıca söz sahiplerinden Avrupalı sanayicilere göre eğitim faaliyetinin,

- a) okul öncesi eğitim (anaokulu dahil),
- b) temel okul eğitimi (ilk 9-10 yıl),
- c) genel ve/veya mesleki eğitim (orta öğrenim),
- d) yükseköğretim (üniversite ve teknik okullar),
- e) büyüklerin eğitimi (yaşam boyu öğrenim)

aşamalarının bütünleştirildiği ve eklemlendiği yeni bir anlayış gerekmektedir. Eğitim zinciri adı verilen anlayış çerçevesinde; geniş bir bilgi/beceri tabanı ile donatılmış, öğrenmesini öğrenmiş ve daha çok öğrenmeye güdülenmiş mezunlar amaçlanmaktadır.

⁶ <http://www.europa.eu.int/>

Bu mezunlar,

- a) matematik/fen/teknoloji,
- b) beşeri bilimler,
- c) ekonomi ve sosyal bilimler

disiplinlerinin her birinde yeterli birikime sahip olmalıdırlar. Ayrıca, iletişim ve sorumluluk alabilme yetenekleri, takım ruhu bulunmalıdır. Mesleki eğitim uzmanlaşmanın ilk aşaması olarak görülmeli, daha ileri gelişmeyi engellemeyecek biçimde doğrudan mesleğe veya yüksek öğrenime yönltebilmelidir.

Avrupa'da, Eğitim Zinciri'nin ilk ve son aşamaları olan okul öncesi eğitim ve büyüklerin eğitiminin ihmal edildiği görülmüştür. Oysa, toplumsal ve öğrenme becerilerinin temelini veren ilk aşama ile bilgi/beceri tabanının yenilenmesini sağlayan son aşama, diğer aşamalar kadar yaşamsal olup bunların herkese açık olması gerekmektedir.

Yeni yönetsel ve teknolojik olanakların yardımı ile, işyerlerinde görülen değişikliğe benzer bir devrimci değişikliğin sınıflarda da gerçekleştirilmesi zamanı gelmiştir. "Öğrenme"yi, "öğretme"nin önüne geçirecek 7başarılabacak olan sınıftaki devrim, öğrencilerin kolayca erişebileceği bilgi şebekelerine dayanacaktır. Çoklu ortam ve bilgisayar destekli öğrenim sayesinde öğretmen, tek yönlü bilgi akışının yerine belki de ilk kez gerçek anlamda etkileşimli ortamın kolaylayıcı/yönlendirici elemanı olacaktır.

Yeterince masraflı olan eğitim programlarının, daha da masraflı hale gelmeden iyileştirilmesi, eğitim kalitesinin izlenmesi ve denetlenmesi ile mümkündür. Bunun için eğitime; öğrencilere, işverenlere ve topluma verilen bir hizmet olarak bakmak, kamu bütçesindeki yüklerden biri olarak görmemek gerekmektedir. Bu bağlamda,

- a) Eğitim sistemindeki zayıf ve kuvvetli noktaların açığa çıkarılması,
- b) Avrupa boyutunda gerekli uygulamalara gidilmesi,

⁷ Avrupa Birliği Anlaşması, 126. madde

- c) Ders programının geliştirilmesi ve yönetiminde merkeziyetçiliğin terk edilmesi,
- d) İnsan ve finans kaynaklarının yaratıcı yönetimi önerilmektedir.

Orta vadede istenen olumlu değişikliklerin başarılması için okullar ile yerel işyerleri arasında, sosyal ve kültürel kuruluşları da kapsayan yeni işbirliği türlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Örneğin, yükseköğretim kurumları ve meslek okulları ile sanayi arasında, kalite denetimini karşılıklı olarak uygulayan ortaklıklar gibi. Ulusal hükümetler, "beşikten mezara" bir eğitim sürecinin yüksek yaşam standardı, kültür, demokrasi ve yaşamın kalitesi ile Avrupa ölçeğinde ve yakından ilgili olduğunu takdir etmek durumundadırlar. Bu süreçte vatandaşlar, yerel işletmeler ve toplumlar etkin olarak yer almalıdırlar. Önerilen, Avrupa için harmonize edilmiş tek tip bir eğitim sistemi değil, uyumlu ve erişilebilir bir gelişmenin ve olanakların yaratılmasıdır. Bu, eğitimciler ve işverenler dahil tüm iddia sahiplerinin yer alacağı katılımlı yaklaşımlar ile sağlanabilir.

Siyasi gündemin üst sıralarında yer alan eğitim sorunu, Bilgi Toplumu'nun doğuşuna yanıt olarak gelişen Öğrenen Toplum ile karşılanmaktadır. Öğrenen Avrupa, iyi bilgilenmiş vatandaşların ve değişik kültürlerin ortak bir Avrupa çalışma ortamında tümleşmesi ile önemli bir aşamayı gerçekleştirecektir. Eğitim "öğretilmek" yerine "öğrenmek" ile ilgili olunca, eğitimin nesnesi de "ekonomik insan kaynağı" yerine "insanlar" olarak düşünülmelidir. Öğrenmeyi öğrenmiş bu insanlar, daha sonraki yetişme ve gelişimleri için tercihlerini kendileri yapacaklardır. Sistemin görevi bu tercihleri içinde barındırmak ve olanakları vermektedir.

Avrupa Birliği'nin eğitim ve öğretim alanındaki çalışmalarının temel amacı birliğin eğitim alanında da bütünlüğü korumasını sağlamaktır.⁸ Birlik üyesi ülkelerden ve farklı sosyal temellerden gelen Avrupalıları bir araya getirmeyi amaçlayan çalışmalar her dönemde yapılmakla birlikte Avrupa Birliği Antlaşması bu alandaki katkıları bakımından bir dönüm noktası sayılabilir.

⁸ Eğitimin Avrupa Boyutu, MEB yayını

Avrupa Birliği Anlaşması, Avrupa Topluluğu'nun yeni yetenekler kazanacağı alanlar arasında eğitimi de saymıştır. Tek pazar hedefine uygun olarak, genç nüfusun eğitim yolu ile daha geniş bir sosyal ve ekonomik alanda sorumluluk almak üzere hazırlanması, eğitimin Avrupa boyutunu yansıtır. Bu bağlamda dil öğrenimi, diğer ye ülkelerin uygulama ve kültürlerinin karşılıklı olarak öğrenilmesi, başka bir ortamda veya başka ülke vatandaşları ile birlikte çalışabilme yeteneği vb. etmenler, gençlerin Avrupa vatandaşları olmaları için önem taşımaktadır. Pilot eğitim projelerinden sonra sıra birlik Anlaşması'nın 126. maddesi uyarınca daha kapsamlı ve uyumlu Avrupa Birliği eylemlerine gelinmiştir.

126. maddeye göre "Topluluk, ye ülkeler arasında işbirliğini özendirerek kaliteli eğitimin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır...". Bununla ilgili olarak,

- a) ye ülkelerin dillerinin yaygınlaşması ve öğretilmesi,
- b) ğrencilerin ve öğretmenlerin dolaşımı, diplomaların ve öğrenim sürelerinin akademik tanınırlığı,
- c) eğitim otoriteleri arasında işbirliğinin desteklenmesi,
- d) ye ülkeler eğitim sistemlerinin ortak kesitlerinde bilgi ve deneyim alış verişinin geliştirilmesi,
- e) gençlerin ve eğitimcilerin mübadelesinin teşvik edilmesi,
- f) uzaktan eğitimin teşvik edilmesi amaçları saptanmıştır. Dolaşım veya mübadele konuları olsun, eğitim yöntemleri (yeni enformasyon ve iletişim teknolojileri) olsun, yukarıdaki amaçların her biri Topluluk eylemi ile sağlanacak "katma değerleri" içermektedir.

Avrupa Birliği'nde bu eğitim politikası çerçevesinde okulların yöneleceği genel hedefler şunlardır:

- a) herkese fırsat eşitliği,
- b) karşılıklı bağımlılığın bulunduğu bir toplumda gençlere sorumluluklarını duyumsatmak,

- c) gençlerin özerk davranma, karar verme, konuları eleştirel biçimde değerlendirme, yenileme yapma ve yenilemelere uyum sağlama yeteneklerini geliştirmek,
- d) özellikle ömür boyu öğrenmeye ısındırarak, gençlerin gerçek meslek yaşamları ve kişisel gelişmelerinde potansiyellerine ulaşmalarını sağlamak,
- e) öğrencilere, özellikle teknolojik gelişmeye egemen olarak, meslek yaşamına geçişlerini kolaylaştıracak yetiştirme ve yeterliği vermek.

Bu genel hedefler yanında, özel bir takım hedefler aracılığı ile Topluluk eyleminin yaratacağı katma değerler de önem taşımaktadır. Bu katma değer; karşılıklı bağımlılık, demokrasi, fırsat eşitliği ve karşılıklı saygı gibi değerler üzerine kurulan Avrupa vatandaşlığına katkı olarak düşünülmelidir.⁹ Katma değer sayesinde eğitim kalitesinin artırılması için yeni fırsatlar doğacak, öğrencilerin sosyal entegrasyonu ve meslek yaşamına girişleri kolaylaşacaktır.

Değişik eğitim sistemleri ve öğretim yöntemleri arasından Avrupa boyutuna ulaşırken paylaşılacak deneyim ve yenilikler, okulların kalite arayışını özendirilmektedir. Öğretimin içeriği zenginleştirilirken, şu hususlar dikkate alınmaktadır;

- a) eğitim yöneticilerinin doğan fırsatlar ve bilgilenme olanakları için aydınlatılması,
- b) öğretmen eğitiminden sorumlu kurumlar arasında ulusaşırı işbirliği,
- c) uygun öğrenim materyalini geliştirirken işbirliği.

Tek pazar çerçevesinde oluşan Avrupa işgücü pazarında, öğrencilerin mesleğe atılması ve istihdam fırsatlarını büyütmesi açısından eğitimin Avrupa boyutu önemli bir kolaylık sağlayacaktır. Bu alanda Topluluk eylemi,

- a) okullar ve dünyalar (iş, yerel yönetim, resmî olmayan kuruluşlar vs.) arasında daha yakın ilişkileri içeren ulusaşırı ortaklıkların geliştirilmesine,

⁹ Ayrıntı için bkz Avrupa Komisyonu COM(94)596 (Ref. 8) sayılı komünikesi

b) genel eğitim ve ilk mesleki eğitim arasında daha iyi bir ilişki kurmak üzere ulusaşırı geliştirme şebekelerine yönelmektedir.

1993 yılında başlayan ve Maastricht'le birlikte yeni bir ivme kazanan Tek Pazar, Avrupa için gelişmiş ekonomik imkanlardan yararlanma fırsatının yanında üye ülkelerin tüm vatandaşları ve çalışanlarının beceri, kabiliyet ve niteliklerini bir bütün olarak Topluluk hedeflerine uygun şekilde geliştirebilecekleri ve kullanabilecekleri bir ortam oluşturulmuştur.¹⁰

1990'lı yılların başlangıcında, mesleki eğitim ve öğretim alanında daha rasyonel programlara ihtiyaç olduğu yolunda genel bir düşünce ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, "Socrates" ve "Leonardo da Vinci" programları geliştirilmiştir.¹¹ Leonardo programı mesleki eğitim, Socrates programı da genel eğitim faaliyetlerine ilişkindir. Bu mesleki eğitim ve öğretim programları, üye devletlerin söz konusu alandaki politikaları ile önemli ölçüde desteklenmiştir. Bu arada, Avrupa Komisyonu'nun 1993 yılında yayınladığı "Büyüme, Rekabet Gücü ve İstihdama ilişkin Beyaz Rapor'da, 21.yüzyıla girilirken göğüslenmesi gereken sorunlar ve izlenecek yollar özetlenmiş, eğitim ve öğretimin ekonomik büyümeyi istihdama dönüştürebilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Avrupa Komisyonu bu amaçla, AB'nin ortak eğitim, mesleki eğitim ve gençlik programlarını yeniden düzenleyerek, Leonardo da Vinci, Socrates ve Youth for Europe III programlarını oluşturmuştur. Bu yeni programlar, diğer Topluluk faaliyetleri ile tutarlı ve bunları tamamlayıcı nitelikte biçimlendirilmiştir. Pratik tamamlayıcılık işlevinin, yapısal fonların söz konusu alana kanalize edilmeleri ve finansal sorumluluğuna dayanması öngörülmüştür.¹²

¹⁰ MEB; Avrupa Topluluğu Eğitim, Staj ve Gençlik Programları Rehberi (Çeviren: Faruk Kaymakçı); Milli Eğitim Basımevi; Ankara, s.1

¹¹ "Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri", (Çeviri: M. Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Müdürlüğü Komisyonu) Milli Eğitim Basımevi, 1996, Ankara

¹² European Commission; Proposals 1995 – 1999; Socrates, Leonardo, Youth for Europe III; Education, Training, Youth; Luxembourg 1994; p.7

2.2 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNİN ORTAK EĞİTİM ANLAYIŞLARI, İLKELERİ VE HEDEFLERİ

Bilimsel düşüncenin ve buna dayalı yaşam biçiminin topluma yerleşmesi ve gelişmesi, kuşkusuz bilime ve akla dayalı, evrensel değerlere sahip bir eğitim sistemi ile sağlanabilir. Bölgesel bütünleşmeler, ortak sorunların çözümünde ulusların kaynak, bilgi ve teknolojilerini birlikte değerlendirmelerine olanak sağlamakta ve eğitim sistemlerinden beklenen işlevleri çeşitlendirmektedir.

2.2.1 AB Ortak Eğitim İlke ve Anlayışlarının Tarihsel Oluşum Süreci

Roma Antlaşmasının giriş bölümünde, AB'nin sonul (nihai) hedefinin "ekonomik ve siyasal birliğin gerçekleştirildiği bir Avrupa yaratmak" olduğu belirtilmektedir. AB'nin kurulması ve güçlü bir Avrupa yaratılabilmesi, kuşkusuz ortak politikalar ile halkların birbirine yaklaştırmasına bağlıdır.

Roma Antlaşması, "ulusal ekonomiler ve ortak pazarın uyumlu gelişimine yardımcı olacak ortak bir meslekî eğitim politikası oluşturulması" için açık bir belge niteliği taşısa da (md.128), doğrudan eğitimle ilgili değildir. Eğitimle ilgili maddelere rastlanmakta, hatta bazı maddelerin doğrudan istihdam, işgörenlerin meslekî ve coğrafi hareketliliği, işsizlik ve meslekî eğitimle ilgili olduğu görülmektedir (md. 118-123-125-128).

Roma Antlaşması, üye ülkeler arasında, toplumsal alanda ve özellikle meslekî gelişmede yoğun bir işbirliği ve işgücünün eşitliğini sağlayacak şekilde yaşam ve çalışma koşullarının geliştirilmesine yönelik düşün birliği öngörmektedir. Bunların dışında, kişilerin ve hizmetlerin serbest dolaşımıyla ilgili bölümlerde, diplomaların ve eğitim sürelerinin karşılıklı tanınması ve yabancı dil öğretimi yer almaktadır (md. 48-52-59-66-117-118).

Roma Antlaşmasında, ekonomik ve toplumsal birliğin desteklenmesine ve tutarlı istihdam politikalarının oluşturulmasına yardım sağlamak amacıyla Avrupa Sosyal Fonu (ASF) kurulmuştur (md. 123). Diğer bir deyişle ASF, işgörenlerin coğrafi ve meslekî hareketliliğinin ve istihdam kolaylıklarının artırılması ve işsizliğin önlenmesi için eğitim-öğretim, konut, mali yardım gibi amaçlarla kurulmuştur. Nitekim Temmuz 1968 tarihinde AB ülkeleri arasında gümrük birliği oluşturulmuştur.

AB'de eğitim alanındaki ilk arayışlar, 1961 yılında Bonn'da yapılan Hükümet ve Devlet Başkanları Doruğuyla başlamıştır. Bu Dorukta, gelecekte AB'nin oluşmasına yardımcı olabilecek bir "Avrupa Eğitim Bakanları Konseyi" ve "Büyük Bir Avrupa Üniversitesi" kurulması düşüncesi doğmuştur.

Roma Antlaşması gereğince (md. 128) ortak bir meslekî eğitim politikası uygulanması için Nisan 1963 tarihli AB Konseyi Kararı'nda (63/266/EEC); üye ülkelerin çalışanlarının genel ekonomik durumlardaki ve üretim teknolojilerindeki değişimlere uyumunu, yüksek bir istihdam kapasitesinin yaratılmasını ve işgörenlerin dolaşımına yardımcı olmayı sağlayacak temel ilkeler belirlenmiştir. Anılan Konsey kararında genel ilkeleri belirlenen ortak meslekî eğitim politikası, üç temel konuya odaklanmaktadır:

- a) Niteliklerin eşdeğerliği,
- b) Genç işgörenlerin değişimi,
- c) Meslekî yönlendirme.

1967 yılında üye ülke hükümetlerinden bağımsız olarak bir araya gelen bilim insanları ve teknik uzmanlar "bilimsel ve teknik araştırma politikasının oluşturulması" üzerinde çalışmışlardır. Bu çerçevede, AB'nin dünya çapında rekabet gücünü artırabilmesi için, eğitimde işbirliğine gidilmesi ve bilim insanlarının, teknik uzmanların, öğrenci ve öğretmenlerin serbest dolaşımının sağlanmasının gereği vurgulanmıştır (Sevinç 1996, 51). 1969 yılında yapılan Lahey Konferansı'nda ise, üye ülkelerin eğitim politikalarının sürekli olarak birbirleriyle karşılaştırılması, bu konuda görüş alış-verişinin sağlanması ve "Avrupa Eğitim ve Geliştirme Merkezi'nin kurulması görüşleri öne sürülmüştür.

1971 yılında üye ülkelerin eğitim bakanları ve 1972 yılında devlet ve hükümet başkanları toplantılarında, Birliğin toplumsal alanlarda gelişmesi ve eğitimin ulusallığı çerçevesinde üye ülkelerin eğitim geleneklerinin çeşitliliğine saygı duyularak, eğitimin yöntem ve programlarını normlaştırmamaya (tek düzeliğe indirgememeye) büyük önem verilmesi yönünde kararlar alınmıştır. 1973 yılında Komisyon üyesi M. Dahrendorf AB eğitiminden sorumlu olarak görevlendirilmiş ve kendisine yardımcı olmak üzere "Eğitim ve Araştırma Genel Müdürlüğü" kurulmuştur. 1973 tarihli Janne Report, karşılıklı kabul edilmiş bir meslekî eğitim politikasının gerekliliğine önem vermekle birlikte, Birlik için eğitimsel ve kültürel bir kurul oluşturulmasını önermektedir.

Çalışmalar 1973 yılından itibaren hızlandırılmış ve 1974 yılı AB'de ortak eğitim ilkelerinin ve anlayışının oluşumunda bir dönüm noktası olmuştur. Anılan yılda AB Komisyonu'nca alınan bir kararda, üye ülkelerin ulusal eğitim geleneklerine önem vermenin zorunlu olduğu, ulusal eğitim sistemlerinin ve öğretim yöntemlerinin "tek tip"leştirilmesine gerek olmadığı belirtilmiştir. Aynı zamanda üye ülkelerin temsilcilerinden oluşan bir kurulun, eğitim programlarını koordine etmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır (Karauçak 1993,342 ve Sevinç 1996,52).

Alınan kararın gereği olarak, ilk kez eğitim alanında bir çalışma programı taslağı hazırlanmış, taslak gerek Avrupa Parlamentosu gerek Ekonomik ve Sosyal Komite'ce son derece olumlu karşılanmıştır. Birlik genelinde eğitim ilke ve anlayışlarını oluşturma çabaları Şubat 1976 tarihinde gerçekleştirilen Bakanlar Konseyi toplantısında somutlaştırılmış, "AB Eğitim Komisyonu" oluşturulmuş ve "Birlik Çalışma Programı" benimsenmiştir. Anılan Çalışma Programında;

- a) Üye ülkelerin farklı eğitim sistemlerine ilişkin ortak bir anlayış düzeyine ulaşılması (her üye ülkeye ait tüm eğitim modellerinin/yöntemlerinin kullanılması),
- b) Yönetmel ve toplumsal engellerin ortadan kaldırılması, diplomaların ve öğrenim sürelerinin karşılıklı tanınması, böylece öğrenci, öğretmen ve araştırmacılara daha özgür bir çalışma ortamı sağlanması,
- c) AB genelinde her tür eğitime ulaşılabilmesi için fırsat eşitliğinin sağlanması,

- d) Yükseköğretimde işbirliğinin sağlanması,
- e) Yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi,
- f) Temel belge ve istatistiklerin toplanması (belgelere dayalı istatistiki birikimin sağlanması),
- g) Gençlerin meslekî eğitimlerinin geliştirilmesi, öğrenim yaşamından iş yaşamına geçişi kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılması ve istihdam önlemlerinin alınması,
- h) Göçmen işgörenler ve çocukları için kültürel ve meslekî eğitim projelerinin uygulanması konuları yer almıştır.

Bunların sonucunda, Avrupa ülkelerindeki toplumsal, ekonomik ve kültürel değişime uyum sağlayacak yönde tüm üye ülkelerin eğitim sistemlerinde bazı dönüşümler başlatılmıştır. Üye ülkeler, sistemlerindeki değişikliklerde şu amaçlara yönelmişlerdir:

- a) Her türlü eşitsizliğe karşı mücadele etmek,
- b) Kişiliğin gelişmesini sağlamak ve çocukların toplumsal yaşama hazırlanmalarını kolaylaştırmak,
- c) Eğitim ile iş deneyimini birleştirmek,
- d) Birbirleriyle bağlantılı programlar hazırlamak (mesleklere göre, meslekî nitelik belgeleri ve diplomaların izlenmesi ve onaylanması, toplumsal koruma ve çalışanlara zaman zaman eğitim izni verilmesi amacıyla),
- e) Gençleri, toplumsal ve meslekî bakımdan yetişkinliğe hazırlamak,
- f) Eğitimi, bölgesel ve yerel düzeyde programlayabilmek,'
- g) Bilgi teknolojilerine yönelik eğitim programları oluşturmak.

Anılan amaçları gerçekleştirmek için, üye ülkelerin hemen tümü 6-16 yaşlarını kapsayan zorunlu eğitimi yeniden düzenlemişler ve meslekî-teknik eğitim ağırlıklı ortak norm çalışmalarına başlamışlardır. Bu bağlamda Eğitim Komisyonu'na yardımcı olmak üzere "Meslekî-Teknik Eğitimi Geliştirme ve Danışma Kurulu" oluşturulmuştur. Bu Kurul'un amaçları arasında;

- a. Eğitimde fırsat eşitliğini yaygınlaştırmak ve sürekliliği sağlayarak eğitimin

niteliğini yükseltmek,

b. Üye ülkelerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak eğitim sistemlerini geliştirmek,

c. Üye ülkelerde ortak demokratik değerleri geliştirmek,

d. Birliğin çok kültürlü özelliğini anlamak,

e. Avrupalılık bilincini toplumda yaygınlaştırmak yer almıştır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için, Avrupa Sosyal Fonu ve Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu büyük destek vermiştir.

1976 yılında AB Komisyonu, yabancı öğrenci sayısındaki sınırlamaları ve yabancı öğrencilere karşı olan ayrımcılığı yok etmeyi, diplomaların bilimsel olarak tanınmasıyla ilgili kuralların esnek tutulmasını ve yurt dışında çalışma sürelerinin uzatılmasını öngörmüştür.

1976 yılında deneme niteliğinde diplomaların (tıp hekimlerinin) karşılıklı tanınmasını sağlayarak meslekî değişime yönelik girişimler başlatılmış, "Nitelik ve Eşit Olanak Avrupası" geliştirilmeye çalışılmıştır. Avrupa'nın bütünleşmesindeki sorunların çözümünde eğitimin önemini destekleyen Jean Monnet dersleri ve okutmanlıkları 1973-1977 dönemine rastlar.

1976 yılında AB Komisyonu, eğitimle ilgili pilot projeleri finanse ve koordine etmeye başlamıştır. Yine Komisyon, dil ve kültürün bir arada öğretilmesi, öğretmenlerin farklı kültürleri bilerek yetiştirilmeleri ve hatta öğretim araç-gereçlerinin geliştirilmesi konularında da deneyim paylaşımını özendirilmeye başlamıştır.

AB, işgörenlerin üye ülkelerde serbest dolaşımaları yanında bu işgörenlerin çocuklarının eğitimi ve topluma uyum sağlamaları üzerinde önemle durmuş ve 1977 yılında göçmen işgören çocuklarının eğitimiyle ilgili AB Yönergesi kabul edilmiştir. 1981 Uluslararası Engelliler Yılı, AB'de engellilere yönelik çalışmaların gözden geçirilmesine ve toplumsal uyumlarına yönelik bir program hazırlanmasına katkı sağlamıştır.

Avrupa dillerinin öğretilmesi, üye ülkelerle kültürel, ekonomik, teknik ve bilimsel işbirliğinin geliştirilmesinin yanı sıra serbest dolaşım açısından da Birliğin en önemli amaçlarından biridir. Bu nedenle üye ülkeler eğitim bakanları, dil öğretiminin geliştirilmesine çok önem vermişler ve Haziran 1984 tarihinde şu kararları almışlardır:

- a) Öğrencilerin ana dil dışında iki yabancı dil öğrenmesi,
- b) Yabancı dil öğretmenlerinin, öğrettikleri dilin ülkesini ziyaret etmesi,
- c) Diğer üye ülkelerin öğretim yöntemleri, deneyimleri ve materyallerle ilgili bilgi merkezlerinin, öğretmenlerin hizmetine sunulması.

1980 sonrasında AB'de işsizlik oranının artması, eğitim politikalarının gözden geçirilmesini ve çalışmaların hızlandırılmasını zorunlu kılmıştır. Özellikle 1981-1982 yıllarında yapılan Konsey ve Eğitim Bakanları toplantılarında, 1976 yılında kabul edilen kararların uygulama sonuçları değerlendirilmiş, ancak politikanın özüne dokunulmamıştır. Çalışmalar, daha çok meslekî eğitim ve meslekî nitelikler üzerinde yoğunlaşmış, ayrıca eğitimde yeni bilgi teknolojileri konusuna da ağırlık verilmiştir (Sevinç 1996, s. 52).

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşıldığı gibi, AB'de eğitim, AB'nin kuruluşuyla birlikte ele alınmış ancak 1975'li yıllara kadar önemli bir gelişme sağlanamamış, daha çok tavsiye kararları niteliğiyle sınırlı kalmıştır. 1980'li yıllarda AB işgücü piyasalarında yaşanan ekonomik durgunluk ve işsizliğin hızla artması, eğitimin ciddi bir biçimde ele alınmasını gerektirmiş ve üye ülkeleri eğitim alanında daha yoğun işbirliğine yöneltmiştir.

Stuttgart Doruğu'nda (Haziran 1983), Avrupalılık bilincinin yerleştirilmesi için Avrupa tarihine ilişkin bilgilerin geliştirilmesi ve yükseköğretim kurumları arasında işbirliğinin artırılması konusunda tavsiye kararı alınmıştır. İzleyen Fontainebleau Doruğu'nda (Haziran 1984), AB kimliğinin dünya genelinde geliştirilmesi üzerinde durulmuş, ayrıca öğrenci ve öğretmen değişiminin özendirilmesi ve karşılıklı burs sağlanması konusunda kesin kararlar alınmıştır. Bu iki bildiriyle, "Avrupa Yurttaşı" kavramı yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. 1985 yılında gerçekleştirilen Avrupa insanları için "Ad Hoc

Komite" toplantısında bu kavram daha açık bir şekilde tanımlanmış ve gençlerin yeni Avrupa'nın yapılanmasında nasıl bir rol alacakları konusunda öneriler getirilmiştir. Bu öneriler arasında, çok genç yaşta çocuklara yabancı dil öğretilmesi, okul değişim projeleri ve geçiş dönemi için işbirliği alanları yer almaktadır (Sevinç 1996, 52 ve MEB 2001, 9).

Birliğin tüm ülkelerinde yok denecek kadar az olan okumaz-yazmazlık konusunda, AB Komisyonu Haziran 1984 tarihinde aşağıdaki sorumlulukları üstlenmiştir:

- a) Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak,
- b) ilköğretimde okuma-yazma ve iletişim tekniklerini geliştirmek,
- c) Gençler için gezici ya da sabit kütüphaneler açmak,
- d) Öğretmen yetiştirme sistemlerinin yenilenmesi üzerinde durmak,
- e) Okuma-yazma bilmeyen yetişkinlere yönelik kampanyaları özendirmek,
- f) Televizyonla öğretimi geliştirmek.

Tek Avrupa Senedi'nin (TAS-1986) de kabul edilmesiyle, eğitime bir Avrupa boyutunun kazandırılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Aynı zamanda TAS daha geniş olanaklar başlatmıştır. Üye ülkeler, Avrupalı işgücünün toplumsal ve siyasal gelişimini kapsayan, birbiriyle uyumlu meslekî hazırlık planlarında tamamen ekonomik ve meslekî olan işbirliğine yönelik "eğitim nerede başlar ve öğretim nerede biter?" sorusunu ortaya atmışlardır. TAS ile Roma Antlaşmasına eklenen 130. madde, Birlik sanayiinin bilimsel ve teknolojik temelini güçlendirme ve uluslararası rekabet gücünü artırma sürecine üniversitelerin katılımını (eğitim ve araştırma programlarının desteklenmesini) öngörmüştür.

Eğitimde Avrupa Boyutu; dil öğretimi ve her düzeyde öğrenci, öğretmen, bilgi ve deneyim değişimi, diplomaların karşılıklı tanınması ve araştırma süreçlerini kapsamaktadır.

Avrupa işbirliği için eğitim programlarının geliştirilmesine, özellikle gençlik çalışmalarının okullar aracılığıyla geliştirilmesine, bilgi derleme çalışmalarının yürütülmesine, üniversitelerde Avrupa araştırma enstitülerinin ve dokümantasyon merkezlerinin kurulmasına yönelik çalışmaları sağlamak, AB Komisyonunun görevleri arasına girmiştir.

Mayıs 1988 tarihinde gerçekleştirilen Avrupa Konseyi Eğitim Bakanları toplantısında, Birliğin eğitim alanındaki amaçları yeniden tanımlanmıştır. Bunlar (MEB 2001,10 ve Sevinç 1996, 52):

- a) Gençlerde "Avrupalı" kimliğini pekiştirmek ve Avrupalıların gelişmelerinin temeline oturttukları demokrasi, toplumsal adalet ve insan haklarına saygı gibi kavramları ve Avrupa uygarlıklarını gençlere benimsetmek,
- b) Gençleri, AB'nin oluşumunda ve ekonomik ve toplumsal kalkınma sürecinde yer almalarını sağlamak üzere hazırlamak (TAS'da öngörüldüğü gibi),
- c) Gençleri daha geniş bir ekonomik ve toplumsal alan içinde, Birliğin kendilerine sağladığı üstünlükler/yararlar ve karşılaşılabilecekleri zorluklar konusunda bilinçlendirmek,
- d) Gençlerin ekonomik, kültürel, toplumsal ve tarihsel açılarından AB ve üye ülkelere ilişkin bilgilerini geliştirmek ve üye ülkeler, diğer Avrupa ülkeleri ve Dünya ile işbirliğinin önemini kavratmak.

Bu kararlarla, tüm üye ülkelerin eğitim programlarına ve öğretmen eğitimi programlarına Avrupa boyutunu eklemeleri öngörülmüştür. Avrupa Parlamentosu da, Birlik eğitim ilke ve anlayışlarında bir Avrupa boyutunun geliştirilmesine destek vermiştir. Ekonomik ve Sosyal Konsey'in Eylül 1992 tarihinde hazırladığı rapor, Avrupa yurttaşlığı düşüncesinin, farklı yapılar ve özellikler gösteren tüm AB ülkelerinin ulusal anlayışlarının üstünde zengin bir düşünce ve anlayış olduğunu belirtmiş ve okulların Avrupa boyutunu geliştirmede daha yaratıcı olmasını istemiştir.

Diğer bir deyişle, AB'nin "Yurttaşlar ve Daha Geniş Dünya için 1984 Fontainebleau Bildirisi (Yurttaşların Avrupası)" ve eğitimde Avrupa Boyutuna ilişkin Mayıs 1988

Kararı, ortak ekonomik gelişimin yanı sıra Avrupa değerlerinde bir eğitimin yaratılmasını hedeflemiştir. Ayrıca, Avrupa boyutu ve okullarda Avrupa yurttaşlık bilgisinin verilmesine ilişkin Avrupa Parlamentosu Kararı (Haziran 1992) ve Ekonomik ve Sosyal Komite Raporu (Eylül 1992) yer almaktadır. Bu bağlamda AB Komisyonu şu konularla ilgili üç rapor hazırlamıştır:

- a) Yükseköğretime daha kolay erişim ve derslerin artan işbirliğiyle çeşitlendirilmesi,
- b) Öğretmen yetiştirmeye daha çok yatırım yapılması ve piyasa koşullarında yeterliklerin tanınması,
- c) Açık (uzaktan) öğretimin özendirilmesi ve sanal dolaşımın sağlanması.

Aynı zamanda "Avrupa demokrasisi, yüzde 25'lik bir genç nüfusun eğitim-öğretiminin unutulmasına izin veremez" ilkesiyle, gençlerin yeni teknolojiler yoluyla yeterliklerinin geliştirilmesi ve çalışma yaşamına hazırlanmaları, yabancı dil programlarıyla da kültürel esneklik sağlanarak istihdam olanaklarının artırılması hedeflenmiştir.

Aralık 1989 tarihli Strazburg Avrupa Konseyi'nde benimsenen, çalışanların temel toplumsal haklarının korunmasına ilişkin kararlarda ve Haziran 1993 tarihli sürekli meslekî eğitimle ilgili Konsey önerilerinde, Birliğin her işgöreninin meslekî eğitimden, meslekî yaşamı boyunca yararlanma hakkına sahip olduğu ve etnik, cinsiyet vb hiçbir ayrımın yapılmayacağı belirtilmiştir.

AB'nin toplumsal politikalarla ilgili hazırladığı ve içinde meslekî-teknik eğitime de yer veren metinlerin arasında en çok bilineni "Sosyal Sarfır (Aralık 1989). Anılan metinde Roma Antlaşması'nın 117. maddesine atfen, "istihdam yaratmak ve işgücünün çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için, işgücü piyasası dışında olup da, bu piyasaya yeniden uyum sağlaması gereken işgücüne yönelik çalışmalar yaşama geçirilecekti!" denilmektedir.

Maastricht Antlaşması'nda (AB Antlaşması - Şubat 1992), üye ülkeler arasında her alanda bütünleşmeye giden bir AB oluşumu öngörülmüştür. Antlaşmaya göre Birlik, üye ülkelerin eğitim kurumlarının, dil ve kültür farklılığından doğan sorunlarına önem vereceği gibi, ülkeler arasındaki işbirliğini destekleyerek eğitimin niteliğinin gelişmesine yardımcı olacaktır. Antlaşmada eğitim politikasıyla ilgili önerilere geniş yet verilmekte, üye ülkelerin çalışmalarını destekleyen bir meslekî eğitim politikasının uygulanmasında Birliğe sorumluluklar verilmekte ve AB Konseyinin bu konudaki kararlarına, üye ülkelerin yasa ve yönetmeliklerinin uyumu gerekli görülmemektedir. Nitekim, "eğitim politikasının uygulanması tamamen üye ülkelerin sorumluluğunda olup, bu konuda ülkelerin yasa ve yönetmeliklerinin uyumu söz konusu değildir" (md.189/c) denilmektedir. Anılan Antlaşmayla "eğitim, meslekî eğitim ve gençlik" alanlarında AB'nin hedefleri yeniden tanımlanmıştır (md. 126-127):

- a) Üye ülkelerin dillerinin öğretimi ve yaygınlaştırılmasıyla eğitimde Avrupa boyutunu geliştirme,
- b) Diploma ve eğitim sürelerinin karşılıklı tanınması ve öğrenci-öğretmen-öğretim üyesi değişimini geliştirme,
- c) Ulusal ve uluslararası eğitim kurumları arasında işbirliğini geliştirme,
- d) Üye ülkelerin eğitim sistemlerine ilişkin ortak sorunlarda bilgi ve deneyim değişimini geliştirme,
- e) Uzaktan öğretimi geliştirme,
- f) Meslekî öğretime girişi kolaylaştırma,
- g) Meslekî bütünleşme ve iş piyasasına uyumu kolaylaştırmak için temel ve sürekli meslekî eğitimi geliştirme (meslekî eğitim ve yeniden eğitim yoluyla),
- h) Eğitim kurumları ile firmalar arasında işbirliğini özendirme.

Anılan Antlaşmaya göre AB, üye ülkelerin meslekî-teknik eğitim alanındaki sorumluluklarını belirleyerek destek sağlayacak ve bir meslekî eğitim politikasını uygulamaya koyacaktır (md.127). Aynı Antlaşmaya göre AB'nin "araştırma ve teknolojik gelişmeler" alanındaki hedefleri şunlardır:

- a) İşletmeler, araştırma merkezleri ve üniversiteler arası işbirliğini geliştirerek teknolojik ar-ge programlarının uygulamaya konulması,
- b) Teknolojik ar-ge alanında, üçüncü ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi,
- c) Birlik düzeyinde araştırmacıların hareketliliğinin özendirilmesi.

Diğer bir deyişle eğitim, somut bir biçimde Maastricht Antlaşması'yla, AB kurucu antlaşmalarına dahil edilmiştir. Anılan antlaşmayla birlikte yürürlüğe giren hükümler, Birliğin gerek kuruluşundan bu yana gerek günümüzde belirlediği eğitim politikaları ve hedefleri konusundaki kararlılığını göstermektedir. Nitekim ekonomik ve siyasi bütünleşmenin AB genelinde sağlanabilmesi için, yurttaşlık ve meslekî eğitim yaşamsal bir önem taşımaktadır, Ayrıca 1992 yılında iç pazarın gerçekleşmesiyle, AB'de birçok alanda teknolojik ve toplumsal değişimler olmuş, gençlerin de bu değişimler yönünde becerilerini geliştirmeleri ve üretim sürecine daha etkin katılmaları gerekmiştir. Bu amaçla AB Komisyonu, Kasım 1993 tarihinde "Yeşil Kitabı" ve "III. Avrupa Gençlik Programını" kabul etmiştir.

Yeşil Kitap'ta, işgücüne teknolojiye uygun nitelik kazandırılmasında girişimcilik ruhunun ve meslekî-teknik eğitimin önemi vurgulanmış, meslekî-teknik eğitimde sistemli bir yaklaşımın izlenmesi gerekliliği belirtilmiştir. Bu sistemli yaklaşımın içinde, eğitim ve işgücü piyasasının değişken eğilimleri gözönüne alınarak işletme-içi işgören eğitimi ve yönetim düzeyinde yapılacak eğitimler de yer almaktadır (EC 1993/b, madde 3/c).

Aralık 1992 tarihli AB Konseyi kararları, niteliklerin şeffaflığı ve Tek Pazar'ın uygulanmasına yönelik meslekî eğitimle ilgilidir. Avrupa ekonomisinin üretim kapasitesini ve rekabet gücünü yükseltmek amacıyla, orta dönemde büyüme, rekabet ve istihdam konularında üye ülkelerin gözönünde bulundurması gerekenler, Aralık 1993 tarihli AB Konseyi kararlarında belirtilmektedir. Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken üç önemli konu şudur:

- a) Üye ülkelerin meslekî-tekniik eğitim sistemlerinin geliştirilmesine destek sağlanması,
- b) Meslekî eğitimin geliştirilmesi için işgörelere ve işletmelere destek sağlanması,
- c) Meslekî eğitim alanında yeniliklerin yayılmasının ve dil öğrenmenin desteklenmesi.

AB Meslekî Eğitim Programının Uygulanmasına (Leonardo da Vinci Programının Oluşturulmasına) Yönelik Aralık 1994 Tarihli AB Konseyi Kararıyla, Comett (teknoloji alanında üniversitelerle işbirliğini güçlendirme), Eurotecnet (teknolojik yenilikleri içeren bir meslekî eğitim), Force (sürekli meslekî eğitim), Petra (Gençler) Programları bütünleştirilmiştir. Ayrıca, işgücü piyasasında kadın ve erkeklere eşit fırsatlar tanınmasını sağlamak ve kadın-erkek düşünce ve deneyim alış-verişini izleyecek ve kadınların eğitim gereksinimlerini daha iyi belirlemek için bir bilgisayar ağının (İris Bilgi Ağı) kurulması öngörülmüştür. Anılan Konsey Kararında, "işsizliğin büyük boyutlara ulaşp ekonominin zorda kalması durumunda AB ülkeleri eğitime ve meslekî eğitime daha çok yatırım yapmaya yöneleceklerdir ki, bu orta ve uzun dönemde üye ülkelerdeki siyasi düzenin sağlanması ve dünya piyasasında Birliğin ekonomik rekabetinin korunması bakımından gerekli bir durumdur" denilmektedir.

AB Komisyonu'nun "AB'de Büyüme, istihdam ve Rekabet Gücü" Raporu'nda (1993) 21. yüzyıla girerken aşılması gereken sorunlar ve izlenecek stratejiler özetlenerek, eğitim-öğretimin, ekonomik büyümeyi istihdama dönüştürme gereği vurgulanmıştır. Diğer bir deyişle eğitim sistemindeki yetersizliklerin giderilmesinin, işsizlikle mücadelede etkili olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda yaşamboyu öğrenme konusu tartışmaya açılmış ve tüm Avrupa yurttaşlarının, okulların, üniversitelerin, işletmelerin ve çeşitli ekonomik, politik ve diğer uzman kuruluşların ilgisi konu üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Anılan rapor şöyle devam etmektedir: "Mesleğin, teknoloji çağının dinamizmine uyum sağlanması, yalnızca meslek öncesi nicelik ve nitelik düzenlemeleriyle, uygun iş alanları açmakla sağlanamaz. Ne okul ne firma, günümüzün gereksinimlerini karşılayacak yetiştirme alanları değildir, bireylerin yaşamboyu

öğrenmeyi alışkanlık haline getirmeleri gerekmektedir. Meslekî-teknik eğitim, hem genç nüfusa, hem çalışanlara yönelik olarak yaşam boyunca sürmelidir".

AB'nin toplumsal politikalarıyla ilgili önerilerinin toplandığı Yeşil Kitabın devamı niteliğindeki Beyaz Kitap, Avrupa'da bir toplumsal model oluşturmak ve geliştirmek için hazırlanmıştır (Temmuz 1994). Kitapta yer alan konulardan ikisi, işgörenlerin serbest dolaşımı ile erkek-kadın işgücüne eşit davranılmasıdır (EC 1994/a, 23). Kitabın ikinci bölümü "dünya çapında bir işgücü için yatırım yapmak" başlığını taşımakta ve dünyadaki rekabet ortamında en etkili aracın, eğitim ve meslekî-teknik eğitimle işgücünün niteliklerini yükseltme olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda eğitim ve meslekî-teknik eğitim, Avrupa toplumlarının ortak bir zeminde buluşması için yararlanılacak önemli öğeler olarak görülmektedir. Meslekî-teknik eğitimin önemini artıran bir diğer konu da, gelecekte bireylerin kariyer ve işlerini daha sık değiştirmek zorunda kalacak olmalarıdır. Böylece yenilenmiş nitelik ve bilgi akışına olan gereksinim, nitelikli bir meslekî-teknik eğitimle gerçekleştirilebilir (Zengingönül 1998, 22). içeriğinden de anlaşılacağı gibi, AB'nin hazırladığı raporlar arasında Beyaz Kitap, eğitim ve meslekî-teknik eğitim üzerinde ayrıntılı olarak durmakta ve özgün önerilere yer vermektedir.

AB'de meslekî-teknik eğitim politikaları, üye ülkelerin kültürel ve dünya görüşlerine uygun bir nitelik taşımak durumundadır. AB'ye hakim görüşlerin en önemlilerinden olan "dünyaya açılma" ve "değişen dünyaya hızla uyum" meslekî-teknik eğitim aracılığıyla kuşaklara aşılacak istenmektedir. Çocukların daha eşit bir ortamda yetişerek toplumsal yapıdan eşit oranda yararlanabilmeleri için eğitim ve meslekî-teknik eğitim büyük önem taşımaktadır. Günümüzün hızla değişen dünyasına hakim olan belirsizlik, ancak kültürel yapıya etki eden eğitimin ve meslekî-teknik eğitimin yeniden yapılanması ve güçlendirilmesiyle aşılabilecektir. Bundan sonraki adım ise, sağlam yapılandırılmış bir eğitim sisteminin üzerine ortak Avrupa kimliğini ve yurttaşlığını oturtmak olacaktır (EC 1993/c, 2).

AB'nin, meslekî-teknik eğitim politikalarını oluştururken öncelikle ele aldığı bazı konular vardır. Bu konular aynı zamanda meslekî-teknik eğitim sisteminin

yenilenmesinde karşılaşılabilecek engelleri de göstermektedir. Bunlardan en önemlisi, nitelikli olsun-olmasın, Birliğin geneline hakim olan işsizlik sorunudur ve mezunların iş yaşamına geçişlerini gittikçe zorlaştıran bir süreci de beraberinde getirmektedir. Diğer bir deyişle, AB'nin meslekî-technik eğitim politikaları, özellikle orta ve uzun dönemli işsizlik sorununun çözümüne yöneliktir. İkinci bir konu, öğrenmenin yaşamboyu sürdürülmesidir. Günümüz iş yaşamının bireylere yüklediği orta yaş sonrası birden çok iş değiştirme, sürekli bir meslekî-technik eğitim sisteminin gündemde olmasını gerektirmektedir. Böylece AB'nin dünya genelindeki varlığı ve özgün düşünceleri yaşama geçirmedeki başarısı sürecektir (EC 1993/c, 3). AB'de meslekî-technik eğitim politikalarını belirlemede esas alınan diğer bazı konular ise şu şekilde sıralanabilir (www.europa.eu.int/scadplus; Zengingönül 1998, ss. 25-26):

- a) Bireylere meslekî-technik eğitimin ardından yükseköğretime devam edebilmeleri için açık olanaklar sunmak,
- b) Meslekî-technik eğitim gören öğrencilerle, genel (bilimsel) eğitim görenler arasında eşit işlem görmeyi yaygınlaştırmak ve meslekî-technik eğitim görenlere çekici kariyer olanakları sağlamak,
- c) Meslekî-technik eğitim sürecinde başarısız olup eğitimini yarıda bırakanları hedef grup yaparak, iş yaşamına niteliksiz işgücü girişini engellemek,
- d) Eğitim sistemini; tüketici, yerel ve bölgesel önceliklere daha hızlı yanıt veren bir konuma getirmek,
- e) Tutucu işletme kültürüne sahip işletmelerin, teknoloji dünyasına uyumu için, meslekî-technik eğitimin önemini anlatmak,
- f) Gençler ve yetişkinler için, meslekî danışmanlık sistemini geliştirilip yaygınlaştırmak,
- g) Kadın çalışanların niteliklerini artırarak, geleneksel erkek meslekleri olarak adlandırılan iş alanlarına girişlerine olanak sağlamak,
- h) Bölgeler arası farkları en aza indirmek amacıyla meslekî-technik eğitim politikalarına bölgesel bir boyut kazandırmak,
- i) Sanayide yeniden yapılanmaya giden bölgelerin büyümesine destek vermek,
- j) Kırsal gelişimi destekleyici yeni olanakları araştırmak.

Meslekî-teknik eğitim sürecinde ortaya çıkan sorunların çözümü, bölgeler arası farklılıkların giderilmesi ve ekonomik rekabetin canlandırılması için; meslekî-teknik eğitim yatırımlarının artırılması, eğitim programlarının ve kurumlarının açık ve şeffaf bir yapıya kavuşturulması, ortak niteliklerin net bir şekilde ortaya konulması ve diplomaların karşılıklı tanınması hedeflenmiştir. Bir başka önemli hedef, AB genelinde işgücünün eğitimi ve meslekî-teknik eğitime katılma oranlarının artırılmasıdır. Bu durum, AB'nin kuzeyli zengin üyelerinden çok, güneyli yoksul üyelerine yönelik bir yaklaşımdır. Diğer bir deyişle, AB genelinde ekonomik gelişme sağlanırken, öncelikli olarak gelir düzeyi düşük olan üye ülkelerin az gelişmiş bölgelerinin Birliğin diğer bölgeleriyle eşit gönenç düzeyine ulaştırılması politikası, ortak meslekî-teknik eğitim politikasının belirlenmesinde de etkili olmuştur (Zengingönül 1998, ss. 75-81; EC 1991, s. 8).

AB, ortak bir meslekî-teknik eğitim politikasını oluşturmaya çalışırken, bu politikanın boyutunu büyüterek, ileride karşılaşılabilecek uyum zorluklarına karşı çok uluslu ve çok bölgesel bir yapıyı da sağlamaya çalışmaktadır. Nitekim ODAÜ genç nüfusları da ortak pazar ekonomisinin canlılığında önemli rol oynamaktadır. Meslekî-teknik eğitimle ilgili öngörüler arasında, AB'nin yaşlanan nüfus yapısının ileride yol açacağı belirsizliklerin önüne geçilmesi, hizmet sektörünün hızla değişen yapısına uyum sağlayacak bir eğitim, Japonya ve ABD'den gelen rekabet baskılarına karşı geliştirilecek çabalar vb sayılabilir. Diğer bir deyişle temel mantık, meslekî-teknik eğitim sisteminin yalnızca eğitimin verildiği dönem için düşünülmeyip, sistemin istihdam piyasasına uzanan ve öğrencilerin istihdam edildikten sonra da bilgilerini yenileyebilecekleri bir sistem olarak görülmesidir.

Buraya kadar anlatılanlardan da anlaşıldığı gibi, "genel eğitimde" ulusallık ve karışmama ilkeleri geçerliiyken, "meslekî eğitimde" giderek artan bir işbirliği ve uyumlaşma geçerlidir.

AB Komisyonunun "Öğretim ve Öğrenim: Öğrenen Bir Topluma Doğru" adlı raporunda (1995) Avrupalı yaklaşımıyla savunulan öğrenim amaçları, farklı ama uyumlu girişimlerden oluşan "Yaşamboyu Avrupa Eğitimi" kavramını güçlendirmektedir. Amsterdam Antlaşmasında (Ekim 1997) istihdam sorunuyla ilgili olarak "işsizlikle mücadelede eşgüdümlü bir strateji uygulanması" kararlaştırılmıştır.

Lizbon Doruğu (Mart 2000), AB eğitiminde bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Doruk'ta, AB ekonomisini sürdürülebilir büyüme kapasitesine sahip, rekabetçi, canlı, bilgiye dayalı hale getirmek hedeflenmiştir. Bu çerçevede eğitim, ekonomik ve toplumsal politikaların ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmış ve Avrupa'nın rekabet gücünün yükseltilmesindeki önemli rolü vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra genişleme sonucunda artacak kültür ve dil çeşitliliğine yanıt vermede, eğitimde işbirliğinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Eğitimde işbirliği politikası; eğitimin her düzeyinde daha yüksek nitelik, eğitime erişim olanaklarının geliştirilmesi ve yaşamboyu öğrenme öncelikleri çerçevesinde şekillenmekte ve bu öncelikler yönünde Avrupa'nın tüm bölgelerinde bilgi toplumunun altyapısının oluşturulması hedeflenmektedir. Lizbon Doruğu, yaşamboyu öğrenme stratejisinin bireysel ve kurumsal düzeyde uygulanmasına ilişkin Avrupa düzeyinde bir tartışma başlatmıştır. Üye ülkeler bilgi, beceri ve rekabeti geliştirme hedeflerini benimsemişler, yaşamboyu öğrenmeye katılım için rehber ilkelerin belirlenmesi ve gelecek on yılda bu ilkelerin uygulanması üzerinde durmuşlardır.

Yükseköğretim niteliklerinin Avrupa ülkeleri arasında bilimsel olarak tanınması, 1997 yılında Lizbon Toplantısında kabul edilmiştir. Toplantıda bir dizi temel koşullar oluşturulmuş ve ayrı ayrı ülkelerin çok daha yapısal bir şemaya bağlanması kabul edilmiştir. AB'nin ayrı ayrı yönergeleri yoluyla meslekî amaçlar ve yükseköğretim derecelerinin karşılıklı olarak tanınması için halen çok genel bir zemin vardır.

Sorbon Bildirisi (1998), Avrupa yükseköğretim alanının yaratılmasında, yurttaşların dolaşımı ve istihdamının kolaylaştırılmasında, Avrupa'nın kültürel gelişiminde üniversitelerin ortak çabalarının gerektiğini vurgulanmıştır. Avrupa üniversitelerinde

niteliğın yükseltilmesi ve yükseköğretimde birlik/uyum sağlanması için 1998'de Sorbon'da başlayarak 1999'da Bolonya'da ve 2001'de de Prag'da düzenlenen toplantılarda önemli kararlar alınmıştır. Bolonya'da yapılan toplantıda Avrupa üniversiteleri için "Magna Carta" niteliğinde ilkeler belirlenmiştir. Bolonya Bildirisindeki başlıca kararlar şunlardır (Kısakürek 2003,25):

- a) Diploma ekinin uygulanmaya başlamasıyla üniversiteler arasında ortak ve genel bir yapının oluşturulması,
- b) En az üç yıl süreli lisans ve lisansüstü derecelerin tüm Avrupa ülkelerinde tanınması,
- c) Avrupa kredi transfer sisteminin Avrupa geneline yaygınlaştırılması yanında yaşamboyu öğrenmenin geliştirilmesi,
- d) Yükseköğretimde nitelik güvencesinin oluşturulması,
- e) Tam hareketliliğın sağlanabilmesi için engellerin ortadan kaldırılması.

Nisan 2000 tarihinde Dakar'da düzenlenen uluslararası konferans (Herkes için Nitelikli Kamusal Eğitim) hedeflerinin gerçekleştirilmesinde, AB üye ve aday ülkelerinin ortak sorumluluklarının olduğuna dikkat çekilerek, AB'de eğitimin her sürecinin desteklenmesinin gereği vurgulanmıştır.

Bratislava Konferansında (Haziran 2002) "Yeni Milenyumda Eğitim" başlığıyla Avrupa eğitim sistemleri ve eğitimin gelecekteki hedeflerine ilişkin siyasi işbirliği ve aday ülkelerin bu sürece etkin katılımları için yapılacak düzenlemeler tartışılmıştır. Ulaşılan sonuçlar şöyledir:

- a) Yaşamboyu öğrenme anlayışıyla herkes eğitim-öğretim etkinliklerinin tüm aşamalarına etkin bir şekilde katılmalıdır,
- b) Eğitim sistemleri, bireylerin gizil güçlerini, istihdam becerilerini ve toplumsal değerlerini geliştirmesine olanak verecek kadar esnek olmalıdır,
- c) Öğretmenler meslekî gelişimlerinin yanı sıra okul düzeyinde daha fazla

sorumluluk almalıdır,

d) Başarılı uygulamaları karşılaştırabilmek ve Avrupa genelinde yaygınlaştırabilmek için nitelik normları oluşturulmalıdır,

e) Yaşamboyu öğrenmeye; toplumsal taraflar, aileler, sivil toplum ve devlet destek vermelidir,

f) iş yerlerinde kazanılan bilgi ve beceriler ile okulda öğrenilenler arasında bağ kurulmalıdır.

Sonuç olarak; toplumsal ve ekonomik değişimler ve AB Antlaşmalarında yer alan ekonomik ve politik öncelikler, AB'yi eğitime yöneltmiş, eğitimsel işbirliğini gerektirmiş ve eğitim, meslekî hazırlığa yardımcı olan ekonomik bir araç ve Avrupa halklarını birbirine yaklaştıran bir bağ olarak algılanmıştır. Genel eğitimde ulusallık ve karışmama ilkeleri geçerli olmuş, meslekî eğitimde ise giderek artan bir işbirliği ve uyumlaşma geçerli olmuştur. 1970'li yıllardan günümüze kadar "Avrupa Yurttaşlığı ve Eğitimde Avrupa Boyutu" AB'nin tüm eğitim kararlarında yer almıştır. Bu da göstermektedir ki, AB'nin oluşumunda özellikle siyasi bir birlik düzeyine ulaşmasında eğitimin önemi tartışılmayacak kadar yüksektir.

2.2.2 Günümüzde AB'nin Ortak Eğitim İlke ve Anlayışları

AB eğitiminde esas, ulusal sistemlerin özelliklerinin bir yana bırakılıp, küresel bir eğitim sisteminin benimsenmesi değildir. Her sistemin özellikleri korunurken Avrupa yurttaşları, toplumları ve kültürleri arasında anlayış geliştirilmesidir. Farklı kültürler, farklı diller, farklı inanışlar, farklı yaşam biçimleri konusunda düşün birliğidir, ulusal değerlerden uzaklaşma ya da terk etme değildir. Nitekim farklı ekonomik, siyasal ve kültürel yapıdaki çok sayıda toplumun birlikte oluşturduğu AB ölçeğindeki bir bilgi toplumunda, çeşitlilik kaçınılmazdır.

AB ülkelerinde dil öğretimi, kültürlerin tanıtılması, iletişimin geliştirilmesi, çevrenin korunması vb alanlarda işbirliği yapılmakta, öğrenci ve öğretmenlerin değişimini kapsayan ikili programlarla, Birliğe ait olma duygusu ve düşünsel serbestlik

geliştirilmektedir. Anılan alanlar öğretim programlarına da girmiştir ve sürekli geliştirilmektedir.

Eğitim işbirliği, AB hareketinin önemli bir parçasıdır. Uluslar arasında yakınlaşmanın en önemli koşulu, yaşam biçimlerini anlamaya çalışmak, dillerini öğrenmek ve onlarla daha yoğun ilişkiler kurup geliştirmektir. AB Antlaşmaları, yurttaşlarına istedikleri üye ülkede yaşama ve çalışma hakkı tanımaktadır. Bu hakkın gerçekleşmesi için dil ve yönetim alanlarındaki engeller ortadan kaldırılmaktadır. Diğer bir deyişle, çok dilli ve çok kültürlü bir Avrupa yaratılmasında eğitim, AB ülkelerinin tamamında temel bir önceliklidir. Yurttaşların birbirlerini daha yakından tanımlarıyla farklı kültür, dil ve anlayışlar arasında etkileşim yaratma, başarılı uygulamaları ve deneyimleri karşılıklı paylaşma ve Avrupa'nın gelecekteki yöneticileri olacak gençlerin Avrupaî bir eğitim ve bilinçle yetiştirilmeleri, esas alınmaktadır.

AB eğitim ilkelerinin temel amacı, üye ülkeler arasında işbirliğini ve dayanışmayı artırmak, üye ülke yurttaşları arasındaki karşılıklı anlayışı özendirmek ve Avrupalılık bilincini aşlamak, bu süreçte öğrenci ve öğretmenlerin ar-ge alanlarına etkin katılımlarını sağlamak, uluslararası rekabet gücü yüksek bir Avrupa yaratmak için tüm yurttaşlara yüksek nitelikli eğitim sunmak ve bunu yaşamboyu sürdürmek şeklinde özetlenebilir.

Eğitim alanında AB'nin öncelikleri; niteliği yükseltme, kolay erişim, fırsat ve olanak eşitliği, yeterliklerin geliştirilmesi, her yerde eğitim, yaşamboyu öğrenme, insan hakları eğitimi, ortalama 10-12 yıllık zorunlu eğitim, ilgi ve yeteneklere göre yönlendirme, meslekî becerisi olan bilinçli Avrupa yurttaşı yetiştirme, eğitimde çeşitliliği koruyarak sistem ve uygulamalardaki farklılıklar zenginliğinden yararlanma, öğrenci ve öğretmenlerin dolaşımı vb şekilde sıralanabilir. Böylelikle Avrupa'nın tüm bölgelerinde bilgi toplumunun altyapısının oluşturulması ve uluslararası rekabet gücünün yükseltilmesi hedeflenmektedir.

AB ülkelerinde eğitim, özerk alanlar arasında yer almakta, her ülkenin hatta her eyaletin kendine özgü eğitim sistemi korunmakta ve desteklenmektedir. AB, tüm toplumsal

alanlarda olduğu gibi, eğitim alanında da üye ülkelere belirli bir modeli uygulama zorunluluğu getirmemektedir. Her üye ülke, kendi sosyo-ekonomik yapısına uygun sistemi uygulamakta serbesttir. Ancak ulusal sistemler içinde yer alması gereken kimi toplumsal ölçütler vardır. AB, üye ülkeleri bağlayıcı ortak bir eğitim politikası oluşturmamasına karşın, diğer bir deyişle, ulusal eğitim sistemlerinin bütünleştirilmesini uygun görmemekle birlikte, uyumlaştırılmasını Avrupa'nın geleceği açısından kaçınılmaz görmektedir.

Eğitim alanında Birliğin temel yaklaşımı, üye ülkelerin eğitim sistemlerinin belirlenen genel ilkeler ve ölçütlerle çelişmeyecek biçimde düzenlenmesidir. Yöntem, içerik ve yapı bakımından "tek tip eğitim" yerine, üye ülkelerin kendi ulusal özelliklerine göre biçimlenen eğitim politikalarının karşılıklı görüş alış-verişleriyle uyumlaştırılmasına çalışılmaktadır. Üye ülkelerin kendi politikalarını sürekli olarak geliştirebilmelerine yardımcı olabilmek için merkezî olmayan, değişik şekillerde oluşturulmuş ortak yaklaşımlar da kullanılmaktadır.

AB, ortak bir eğitim politikası ya da yukarıdan aşağıya bir yaklaşım öngörmemektedir. Çoğunlukla yapılan iş, ayrıntıya girmek yerine genel hatlarıyla bir üstlenme şeklindedir. AB'nin rolü, üye ülkeler arasında işbirliğini geliştirmek ve gerekirse çalışmalara destek vermekle sınırlıdır.

AB ülkelerinde uygulanan eğitim sistemlerinin en önemli özelliklerinden biri, eğitimin ilk aşamalarında kullanılan kara tahtanın, klavyeye bir geçiş süreci olarak düşünülmesi ve yaşam boyu öğrenme kavramı gerçeğe dönüştükçe, farklı yeteneklere ve bilgiye erişimin "bireysel" bir zorunluluk halini almasıdır (Atabay 2003, s. 57).

AB'de genç nüfus, daha geniş bir toplumsal ve ekonomik alanda sorumluluk almak üzere yetiştirilmektedir. Gençlerin Avrupa yurttaşı olmaları için, üye ülkelerin dillerinin ve kültürlerinin öğretilmesine ve diğer ülke gençleriyle birlikte çalışma olanaklarının artırılmasına önem verilmektedir. Genişleme sonucunda artan kültür ve dil çeşitliliği, AB genelinde eğitimde işbirliğini gerektirmektedir. Nitekim Maastricht Antlaşmasıyla

"Avrupa Gerçekleri Üzerinde Eğitim ve Avrupa Yurttaşlık Eğitimi" öncelik kazanmıştır.

İrk, dil, din, cinsiyet, ekonomik durum vb her türlü ayrımcılık, eğitimin niteliğini ve ülkelerin gereksinim duyduğu nitelikli işgücünü azaltmaktan başka bir sonuç doğurmadığından, AB ülkelerinde ayrımcılığın hiçbir türüne yer verilmemektedir. Özellikle cinsiyet ayrımcılığı, üzerinde en çok durulan konudur. AB antlaşmaları ve çalışma programları, meslekî eğitimde, rehberlikte ve iş yaşamında kadınlara fırsat eşitliği tanımakta, istihdam seçeneklerini çeşitlendirmeyi özendirilmektedir.

"Avrupa'nın ana değeri ve politikalarının odak noktası, Avrupa halkıdır". Yurttaşların bireysel gelişimleri ve etkin yurttaşlıktan iş piyasasına başarılı uyumlarına kadar, en üst düzeyde ve nitelikli eğitim görmeleri ve bu eğitimi sürdürmeleri önkoşuldur. Bu bağlamda meslekî eğitim, yükseköğretim ve yaşamboyu öğrenme özendirilmekte, yurttaşların bilgi, beceri ve bilinç gereksinimlerinin bugünü ve geleceği üzerinde durulmaktadır. Ülkeler arasında yükseköğretim öğrencilerinin yanı sıra çıraklık öğrencilerinin değişimi de özendirilmektedir. Çıraklık eğitimi gören işgücünün AB tek piyasasına uyumu ve küresel ekonominin olanaklarından yararlanması desteklenmektedir.

Farklı eğitim sistemlerine sahip AB ülkelerinde, son yıllarda benzer değişimler yaşanmaktadır. Her ülkenin koruduğu kültürel değer ve geleneklerle çok yakından ilgili olan eğitim sistemlerinde üye ülkelerin yöneldikleri hedef, genç kuşakların okuldan iş yaşamına geçişlerini kolaylaştırmak, iş olanaklarını artırmak ve işsizlik oranlarını enaz düzeye indirmek için önlemler almak şeklinde özetlenebilir. AB genelindeki toplumsal, ekonomik ve kültürel değişime, eğitim sistemlerinin uyum sağlaması ve aynı zamanda bu değişimlere katkı sağlaması beklenmektedir. Gelişen toplumlarda bireylerin giderek büyüyen ve farklılaşan gereksinimlerinin karşılanabilmesi, eğitim politikalarının yeni çözümler üretecek temellere ve sürekliliğe dayanmasını gerektirmektedir.

AB'de meslekî yeterlik belgelerinin ve diplomaların tanınmasına yönelik çalışmalar, olabildiğince yüksek oranda işgücü dolaşımını sağlamak içindir. AB ülkelerinde

kazanılan diploma ve sertifikaların tüm üye ülkelerde tanınabilmesi için meslekî yeterliklerin karşılaştırılabilir nitelikte olmasına çalışılmaktadır. Ayrıca, ticari nitelikli uluslararası projelere öncelik verilmektedir.

AB'de eğitim-öğretim ve gençlik politikalarının belirlenmesinde, bilgi toplumuna uyum, rekabet gücünün yükseltilmesi, işgücünün AB piyasasında serbest dolaşımı ve istihdamın artırılması, önemle gözönünde tutulmaktadır. Eğitim-öğretimle bireylere kazandırılacak niteliklerin, yaşamboyu öğrenmeye temel oluşturması, işgücü piyasasıyla bütünleşmeyi kolaylaştırması, piyasadaki nitelik değişimlerine yanıt vermesi öngörülmektedir.

Yüksek nitelikli insan gücünün ülkelerin rekabet gücünü artırdığı gerçeğinden hareket eden AB ülkeleri, yükseköğretim düzeyinde saydam (açık) bir nitelik kontrol sistemi kurmaktadır. Ulusal koşulları ve uluslararası zorunlulukları dikkate alan ve yükseköğretimde niteliğin yükseltilmesini amaçlayan bu sistemin şu temel ilkeleri esas alması zorunludur (www.europa.eu.int/scadplus ve www.trainingvillage.gr/policyreport):

- a) Niteliğin kontrolü ve korunmasından sorumlu özerk bir kurum,
- b) Kurum içi ve kurum dışı değerlendirme,
- c) Yükseköğretimle ilgili tüm tarafların (öğretim üyeleri, yöneticiler, öğrenciler, mezunlar, toplumsal gruplar, meslek örgütleri, yabancı uzmanlar) nitelik kontrol sürecine katılımı,
- d) Değerlendirme raporlarının yayınlanması,
- e) Değerlendirme işlemlerinin kurumlarla ilişkilendirilmesi.

Bilimsel bir denklik sistemi olan Avrupa kredi transfer sisteminin (AKTS) temel amacı, farklı ülkelerdeki öğrencilerin aldıkları derslerin karşılıklı olarak tanınmasını sağlamaktır. Bu sistemin uzun dönemli amacı ise, kredi ve notlandırma konularında Avrupa genelinde norm sağlamak, böylelikle Avrupa bütünleşmesinin eğitim boyutunu güçlendirmektir. Bu bakımdan AKTS, yükseköğretim alanında Avrupa genelinde geçerli ortak bir dil olarak nitelendirilmektedir.

Beyaz Kitap'ta "eğitim, değişim sürecindeki bir toplumun en önemli katalizörüdür" denilmektedir (EC 1994, 6). Aktif iş piyasası politikalarının da önemli bir aracı olarak kabul edilen eğitimle, insan sermayesine yapılan yatırım, bir yandan yeni teknolojilerin kolaylıkla yayılmasını sağlarken, diğer yandan rekabet üstünlüğünü artıracaktır. Bu amaçla da AB içinde kredi transferini, öğrenci-öğretim üyesi değişimini sağlamak ve program çeşitliliğini yaygınlaştırmak üzere AB yükseköğretim kurumlarını içine alan "AB Yükseköğretim Alanı" oluşturulmuştur. Yükseköğretim kurumları arasında ortak işbirliği, kalite güvencesi, öğretim programı reformu, nitelik çerçeveleri ve bilimsel tanınma gibi uygulamalara önem verilmektedir (www.europa.eu.int/com/education).

AB işgücü piyasası ve işgücü gereksinimlerindeki değişim, eğitimde de ciddi değişimlerin ağırlıklı tartışma konusunu oluşturmakta ve okulların temel görevleri sorgulanmaktadır. Acaba okullar, öğrencilere nitelik ve ardından meslekî kariyer kazandırmak için mi vardır, yoksa öğrencileri çalışma yaşamındaki belirsizliklerden korumak için mi vardır?

Dünya genelinde araştırmanın üretim yöntemlerine, pazarlama ve teknoloji politikalarına sağladığı katkı, Avrupa'nın "Gerçek Servet: insanların Yaratıcı Ruhu ve Enerjisidir" düşüncesiyle paralel olup daha nitelikli işgücü yetiştirilmesi için Avrupa'daki çeşitliliğe esnek ve kültürler arası tarzda yanıt verecek şekildedir.

Gerek AB'ye üye, gerek aday ülkelerdeki meslekî unvanlar ve nitelikler farklılık göstermektedir. Farklı ülkelerde edinilen deneyimler yeterince paylaşılmamakta, araştırmalar ve sağlanan gelişmeler, zaman zaman aynı ülke içinde bile yeterince yaygınlaşmamaktadır. Bu sorunları gidermek ve toplumun yaratıcı gücünü daha iyi kullanabilmek amacıyla, AB eğitim ve gençlik programları uygulamaya konulmuştur. Bu programların (Socrates, Leonardo da Vinci ve Youth) ortak amaçları şunlardır:

- a) Çok uluslu eğitim, meslekî eğitim ve gençlik ortaklıkları oluşturmak,
- b) Öğretim programlarının ve yurtdışında eğitim fırsatlarının paylaşımını sağlamak,

- c) Yeni yaklaşımları içeren eğitim projeleri üretmek ve uygulamak,
- d) Bilimsel ve meslekî uzmanlık ağları kurmak,
- e) Eğitimde yeni teknolojiler ve meslekî niteliklerin tanınması gibi sınır ötesi sorunları çözmeyi amaçlayan yeni sistemler geliştirmek,
- f) Uyum, karşılaştırma ve karar alma için ortak bir zemin oluşturmak.

Toplumsal gönence doğrudan katkı yapan bir yapı arayışının sonuçları olan eğitim programları (Socrates, Leonardo da Vinci, Youth) çerçevesinde okullar, araştırma kuruluşları, üniversiteler, öğretim üyeleri ve öğrenciler çeşitli projeler aracılığıyla işbirliği yapmakta, pekçok öğrenci, öğretmen ve araştırmacı yaşamının bir dönemini başka bir ülkede geçirmektedir. Diğer bir deyişle, hızlı ve sürekli bir değişim içinde olan AB, farklı görüş ve uygulamaların paylaşıldığı bir "forum" özelliği taşımaktadır. Eğitim programları dışında yararlanılan araçlar, farklı alanlardaki tavsiye kararları, bildirimler, çalışma dokümanları, pilot projelerdir.

Bilgiyi üreten ülkelerin, gücü de elinde tuttuğu, Avrupa'nın da yeni bilgiler üretecek insan kaynağına hızla gereksinim duyduğu bilinmektedir. Bilgi Avrupa'da da üretilmektedir ancak özellikle bazı AB ülkeleri, gerek yaşlanma ve nüfus artış hızının sıfır düzeyinde olması, gerek gönencin getirmiş olduğu doyumdan dolayı, lisansüstü programlara öğrenci bulamamakta ve özveriyle araştırmalardan yoksun kalmaktadır. Bilim özveri gerektirdiğinden, gönence ulaşmış olanlar genelde bilimle uğraşmamaktadır. Bu nedenle AB, öğrenmeye ve yaratmaya çalışan genç ve yetenekli beyinleri, araştırma programlarına çekebilme çabası içindedir. Günümüzde bu gereksinim, Doğu Bioku'nun sona ermesi ve bu Bloktan kopan ülkelerin (ODAÜ) AB'ye katılımıyla bir ölçüde karşılanmaktadır. Türkiye önündeki engellere karşın, hızla bilgi üreten bir toplumdur. Günümüzde bilgi üretimi ve yayın sayısı artan bir Türkiye ve karşısında üretilen bilgiyi teknolojiye dönüştürebilme olanağına sahip bir Avrupa yer almaktadır ki, bu Türkiye'nin kazançlı olduğu bir olgudur (Gebizlioğlu 2003, 93 ve Kutlu 2003, 90). Diğer bir deyişle Avrupa, geleceğe yönelik hedefleriyle insan kaynaklarını değerlendirdiğinde, bu gereksinimi kendi kaynaklarıyla karşılayamayacağını görmüş ve diğer ülkelerdeki araştırmacıların Avrupa'ya girişini

özendirmeye ve çalışmalarının önündeki engelleri kaldırmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda Türkiye, yetiştireceği insanını ülkede tutabilecek ve diğer ülkelerdeki araştırmacıları çekebilecek özendiricileri geliştirmek durumundadır.

2.3 AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK EĞİTİM PROGRAMLARI

Avrupa Birliği ülkelerindeki değişik kalite değerlendirme sistemlerinin uyumlu duruma getirilmesi; eğitim kalitesinin yaygınlaştırılması; öğrenci, çalışan, öğretmen ve araştırmacı dolaşımının desteklenmesi için pek çok program uygulanmaktadır. Avrupa Birliği 'nin karşı karşıya bulunduğu ekonomik ve sosyal zorluklar, çalışanların meslek becerilerinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle, eğitim ve yetiştirme alanlarında yürürlüğe konan Avrupa projeleri ile bir "Avrupa yetiştirme ve yeterlilik alanı" kurulmaya başlanmıştır.

Eğitim ve yetiştirme için,

- a) mevcut politikaların koordinasyonu,
- b) girişimlerin yakınlaşması (ortak hedefler),
- c) ulusaşırı işbirliği ilkelerinden hareket edilmektedir.

Avrupa entegrasyonu sürecinde olan ülkelere sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel katkıda bulunmak amacıyla Avrupa Birliği Programları adı altında, değişik alanlarda geliştirilmiş programlar bulunmaktadır. Ülkeler arasındaki işbirliği ile gerçekleşen ya da gerçekleşecek olan bu programlar, aynı zamanda Avrupa vatandaşlığı kavramının Avrupa yelpazesi altında bulunan toplumlarca benimsenmesi, kültür mirasının korunması, kültürler arası etkileşimi kolaylaştırması, farklı toplumlardan gelen insanların bir proje etrafında toplanarak dayanışma bilinci oluşturması gibi amaçları da bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Programları;

- a) Eğitim Programları,
- b) Kültür Programları,
- c) Bilim, Araştırma ve Teknolojik Gelişme Programları,
- d) Enerji Programları,
- e) Yardım Programları,
- f) Çevre Programları ve
- g) İnsan Hakları Konusundaki Programlar

olmak üzere yedi ana programdan oluşmaktadır.

Adı geçen bu programların her biri kendi içinde alt programlardan ve çok sayıda eylemlerden oluşmaktadır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Eğitim Programı da kendi içinde;

- a) Sokrates Programı,
- b) Leonarda da Vinci Programı ve
- c) Avrupa İçin Gençlik Programı

olmak üzere üç ayrı programdan oluşmaktadır¹³

Birliğin eğitim programları üç genel program altında yer almaktadır ve eğitim alanında Avrupa boyutunu geliştirerek üye ülkeler genelinde eğitim kalitesini yükseltmeyi ve bu alanda işbirliğini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Programlar kapsamında çok çeşitli alanlarda faaliyetler yürütülmekle birlikte, karşılıklı eğitici ve öğrenci değişimi, eğitim kurumları arasında işbirliğini artırma amaçlı ortak projeler ile bilgi ve görüş alışverişi temel faaliyetler olarak dikkat çekmektedir. Genel Eğitim Programı (SOCRATES), mesleki eğitim programları hariç olmak üzere bütün örgün ve yaygın eğitim

¹³ <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/149/duman.htm>

programlarını içine almaktadır. Mesleki Eğitim Programı (LEONARDO da VINCI), mesleki eğitim alanındaki projeleri ve faaliyetleri, Gençlik (YOUTH) programı ise gençliğe yönelik proje ve faaliyetleri içermektedir. ¹⁴Programlardan üniversiteler, okullar, kamu kurum ve kuruluşları yanında özel sektör, sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşları da yararlanabilmektedir ayrıca programlar, geniş katılımlı yapısıyla, bir taraftan Avrupalılık bilincini geliştirmeyi, yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma ve ırkçılık gibi sorunlarla mücadeleyi hedeflerken, diğer taraftan da toplumun her kesiminden insanların eğitim amaçlı projelerine ve isteklerine destek olmayı hedeflemektedir¹⁵. Eğitim ve Gençlik Programları yedi yıllık (2000-2006) toplam 3,5 milyar Euro'luk bütçesi ile Araştırma ve Geliştirme alanındaki 6. Çerçeve Programından sonra AB tarafından yürütülen ve aday ülkelere açık olan en büyük programlar olarak dikkati çekmektedir.

2.3.1 Socrates Programı

SOCRATES Avrupa Birliği'nin genel eğitim alanındaki eylem programıdır. ¹⁶Program aşamalar halinde planlanıp uygulamaya konmaktadır. Programın ikinci safhası 1 Ocak 2000 - 31 Aralık 2006 dönemini kapsamakta ve 1995-1999 döneminde elde edilen tecrübeler ve başarılar üzerine bina edilmiş bulunmaktadır.

SOCRATES Avrupa Birliği Antlaşmasınının 149 ve 150. maddelerine dayanılarak hayata geçirilmiştir. Söz konusu maddelere göre, Birlik üye devletlerle yakın işbirliği içinde, bir dizi eylemi uygulamaya koyarak eğitimde kalitenin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Özellikle antlaşmanının 149. maddesi eğitim kalitesinin yükseltilmesini esasa bağlar. ¹⁷Antlaşma, aynı zamanda, Birliğin bütün vatandaşlarının hayat boyu öğrenme imkanlarını geliştirme taahhüdünü de içermektedir.

¹⁴ <http://www.youth.gov.tr>

¹⁵ www.dpt.gov.tr

¹⁶ “Avrupa Topluluğu Eğitim, Staj ve Gençlik Programları Rehberi”, Milli Eğitim Basımevi, Çeviren: Faruk Kaymakçı, Ankara, 1994

¹⁷ European Commision, EuropeanCommunities,Guide to programmes & Actions, Brussels, 2000, s.10.

SOCRATES programı aşağıdaki türden faaliyetleri desteklemekte ve programın değişik eylem alanlarında (alt program) çeşitli şekillerde hayata geçirilmektedir:

- a) Avrupa'da, eğitim alanında insanların ülkeler üstü (ülkeler arası) hareketliliği,
- b) Eğitim alanında yeniliği ve kaliteyi artırmayı hedefleyen, ülkeler üstü işbirliği ve ortaklıklara dayanan projelerin geliştirilmesi,
- c) Yabancı dil yeteneklerinin geliştirilmesi ve farklı kültürlerin anlaşılması,
- d) Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı,
- e) Karşılıklı bilgi, tecrübe ve iyi uygulama örneklerinin aktarımını kolaylaştıran ülkeler üstü işbirliği ve iletişim ağları,
- f) Eğitim sistemleri ve politikalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi ve gözlenmesi,
- g) Karşılıklı bilgi değişimi ile yeniliklerin ve iyi uygulama örneklerinin yayımına yönelik faaliyetler,

2.3.1.1 Socrates programının amaçları

Programın amaçları özetle şunlardır:¹⁸

- a) Bütün eğitim kademelerinde Avrupa boyutunu güçlendirmek; bütün eğitim alanlarında fırsat eşitliğini geliştirirken, geniş eğitim kaynaklarına ülkeler üstü erişimi kolaylaştırmak,
- b) Avrupa Birliği dillerinin, özellikle de az kullanılan ve öğretilen dillerin nicel ve nitel olarak gelişimini teşvik etmek,
- c) Özellikle aşağıdaki faaliyetler aracılığıyla eğitim alanında işbirliği ve hareketliliği desteklemek ve bu bağlamda engelleri ortadan kaldırmaya yardımcı olmak:

¹⁸ 24.1.2000 tarih ve 253/2000/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi kararı(Bu karar programın ikinci aşamasını uygulamaya koymuştur)

- d) Eğitim kurumları arasında karşılıklı değişimi teşvik etmek,
- e) Açık ve uzaktan eğitimi geliştirmek,
- f) Diplomalar ve eğitim çalışmalarının karşılıklı tanınması konusundaki gelişmeleri teşvik etmek,
- g) Karşılıklı bilgi değişimini geliştirmek,
- h) Eğitim uygulamalarının ve araç-gereçlerinin geliştirilmesi alanındaki yenilikleri teşvik etmek ve eğitim alanında ortak politika konularını araştırmak.

Bu amaçlara yönelik olarak yürütülen faaliyetlere paralel olarak, program kadın-erkek eşitliğini, engelliler için fırsat eşitliğini sağlamayı ve sosyal dışlanma, ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı mücadeleye aktif katkıda bulunmayı da hedeflemektedir.

Socrates Programı sekiz eylem alanından (alt program) oluşmaktadır ve özet olarak aşağıdaki türde faaliyet/projelerle uygulamaya geçirilmektedir¹⁹.

2.3.1.2 Erasmus: Yüksek Öğretim

Avrupa Birliği Komisyonu'nun, üye ve aday ülkelerle AB'ye üye ya da aday olmayan Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ülkeleri (Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn) arasında eğitimle ilgili konularda kurumsal işbirliklerini teşvik etmek suretiyle, ülkeler arasında karşılıklı tanımayı, mevcut eğitim potansiyellerini daha iyi kullanmayı ve geliştirmeyi amaçlayan AB Eğitim ve Gençlik Programlarından Socrates (Genel Eğitim) Programı bünyesinde yer alan Erasmus, Socrates programlarından yüksek öğretim düzeyindeki işbirliğini düzenleyen programdır. Avrupa Birliği ülkelerinde 1987'den beri uygulanmakta olup²⁰ 1995'te Socrates programları kapsamına alınmıştır. 2004 yılı itibariyle 1 milyon 250 bin civarında öğrenci değişimi yapılmış olması bakımından da AB Eğitim ve Gençlik Programlarının en cazibeli programı olduğu söylenebilir. İsmi,

¹⁹ www.ua.gov.tr

²⁰ Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Politikaları”, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları Ankara, 1996

değişik Avrupa ülkelerinde hem öğrenci, hem de akademisyen olarak bulunmuş olmasından dolayı Rönesans Hümanizminin önemli temsilcilerinden biri olan Hollandalı bilim adamı Erasmus'tan (1469-1536) almıştır.

Programın Amaçları

Erasmus programının amacı, Avrupa'da yüksek öğretimin kalitesini artırmak ve Avrupa boyutunu güçlendirmektir. Bu hedef, Avrupa'nın değişik ülkelerindeki iyi uygulamaları Avrupa'nın bütününün istifadesine sunmak olarak özetlenebilir. Erasmus programı, belirtilen amaçları; üniversiteler arasında ülkelerarası işbirliğini teşvik ederek, öğrencilerin ve eğitimcilerin Avrupa'da karşılıklı değişimini sağlayarak ve programa katılan ülkelerdeki çalışmaların ve alınan derecelerin akademik olarak tanınması ve şeffaflığın gelişmesine katkıda bulunarak gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Erasmus bir burs programı değildir. Sadece öğrenci değişimi yapabilen kurumların öğrencilerine bireysel olarak gittiği ülkeye göre değişebilen miktarda maddi katkı sağlanır. Türkiye'den giden öğrenciler için bu destek, 500 Euro sabit, buna ilaveten aylık 300 Euro olarak uygulanmış olup 2005-2006 döneminden sonra için, aylık 400 Euro olarak belirlenmiştir.

Programın İşleyişi

Programa katılabilmek için AB Eğitim ve Gençlik Programlarına ülke olarak katılımın gerçekleşmesinden sonra öncelikle yüksek öğretim kurumlarının tüzel kişilik olarak Erasmus programına katılım hakkı elde etmek için Erasmus Üniversite Beyannamesi'ne (EÜB) (Erasmus University Charter-EUC) başvurup AB Komisyonu'ndan onay almaları gerekmektedir.²¹ Bu onay bir çeşit programa "giriş bileti" anlamı taşımaktadır. AB Komisyonu, beyannamede verilen kurumsal bilgileri, ilgili üniversitenin rektörlük onayını taşıdığı için doğru kabul eder fakat bu bilgilerdeki herhangi bir yanlışlık veya yanılma amaçlı herhangi bir bilgi bir şekilde tespit edilirse, ilgili üniversite, işbirliği

²¹ <http://www.europa.eu.int/comm/youth>

kurduğu üniversiteler ve Komisyon nezdinde itibarını kaybeder. Bu da daha sonra yapmayı düşündüğü işbirliği zeminini ortadan kaldırabilir. Bu başvuru için son tarih her yılın 1 Kasım günüdür. EÜB, üniversitelere Erasmus programı tarafından desteklenen faaliyetlere katılım hakkını verir. Türkiye'den 1 Kasım 2003 itibariyle yapılmış olan müracaatlardan 65'i olumlu sonuçlanmıştır.²² Bir başka ifadeyle, 2004-2005 akademik yılı itibariyle 65 yüksek öğretim kurumumuz Erasmus faaliyetlerine katılabilmektedir. 2004-2005 itibariyle programa katılan yüksek öğretim kurumu sayısı 2200 civarındadır. 2005-2006'dan itibaren bu sayı 2382 olacaktır. 1 Kasım 2004 itibariyle, programa katılmak için başvuruda bulunup Erasmus Üniversite Beyannamesine onay alan 183 yeni kurum arasında 14 Türk yüksek öğretim kurumu yer almaktadır. Böylelikle, 2005-2006 dönemi itibariyle 79 yüksek öğretim kurumumuz Erasmus'ta yer alabilecektir.

Ayrıca Erasmus kapsamında öğrenciler ve öğretim elemanları için yurt dışı bireysel eğitim destekleri bulunmaktadır

1. Öğrenci Değişimi - ÖD (Student Mobility - SM): Erasmus programı kapsamında yüksek öğretimin ilk yılındaki öğrenciler hariç, doktora dahil olmak üzere öğrencilere, üniversiteler arasında varılan ikili anlaşmalar ve düzenlemeler çerçevesinde, diğer katılımcı ülkedeki bir üniversitede veya yüksek öğrenim kurumunda 3-12 ay eğitim desteği (Erasmus hibesi) sağlanmaktadır.²³ Önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenci değişimi yapılır. Ancak, uygulamada lisans ve yüksek lisans düzeyindeki değişim ağırlıklıdır.

Öğrenci ve öğretim elemanı değişimi için Erasmus İkili Anlaşmasına (Erasmus Bilateral Agreement) sahip taraflardan birinin AB üyesi ülkeden olması gerektiği hususu, şu an için üye olmayan ülke Türkiye'den olan bölüm/fakültenin anlaşmalı olduğu bölüm/fakültenin AB üyesi bir ülkeden olmasını zorunlu kılmaktadır.

²² www.meb.gov.tr

²³ Erasmus University Web Page, <http://www.eur.nl/eur-uk/>

Erasmus faaliyetlerine katılım için onay almış kurumların öğrencileri, ilgili kurumun uluslararası ilişkiler birimine (Erasmus Koordinatörlüğü/bürosu), bir sonraki akademik dönem için başvuru yaparlar. Üniversiteler arası ikili anlaşmalar ve toplam değişim hacmine ve kaynağa bağlı olarak, başvurular arasından seçim bu birim tarafından, Komisyon'un ve AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi'nin belirlediği kıstaslara göre en uygun şekilde yapılır. Değişime hak kazanan öğrenciler, kalacakları süreye göre ve ülkeye göre idari ve mali hazırlıklarını yaparlar.

Programdan yararlanmak isteyen öğrencilerin yabancı dil düzeylerini geliştirmeye dönük çalışmalar yapmaları ve genel not düzeylerini olabildiği kadar yüksek tutmalarında fayda vardır. Zira, genel başarı ortalamasında, değerlendirmenin yapıldığı dönem itibariyle 2.00/4.00 veya 70/100 düzeyinin altında olan öğrenciler değişim için başvuramazlar. Başvurabilen öğrencilerin, yüksek öğretim kurumlarınca seçilmesinde kullanılacak ağırlıklı değerlendirmede başarı düzeyi (yüzde50), yabancı dil durumu (yüzde40) ve mülakat (yüzde10) etkili olacaktır. Erasmus programı bu şekilde, öğrencilerimizin akademik başarısını ve yabancı dil becerisini artırmayı teşvik etmektedir. Başvurular, ilgili rektörlüklerin resmi olarak görevlendirdiği asgari 5 kişiden oluşan Seçim Komisyonları tarafından yapılır. Gerekli görülen hallerde, Ulusal Ajans personeli seçimlere gözlemci olarak katılabilir. Programa katılmaya ve Erasmus öğrencisi olmaya hak kazanmış öğrencilere Erasmus Öğrenci Beyannamesi (Erasmus Student Charter) verilerek, bu standard metinle hakları ve sorumlulukları bildirilir.

Program, öğrenciye kısmi maddi destek sağlamak suretiyle, normal şartlarda yapılan öğrenci değişimini bir nevi tabana yayma işlevi icra eder. Ancak bu bir tam burs olarak görülmemelidir. Sözelimi, normalde böyle bir iş için 500 birimlik aylık kaynak gerekiyorsa ve öğrenci 200 birimlik kaynağa sahipse bu programdan elde edebileceği 300 birimlik katkı ile bu değişimi yapabilme şansına sahip olmaktadır. Öğrenci, kendi kurumuna ödediği harç dışında, gittiği kuruma bu çeşit bir ödeme yapmamaktadır. Özellikle normal şartlarda, değil yurtdışında eğitim görmeyi yurtdışına bir şekilde gitmeyi düşünemeyecek ölçüde maddi koşulları elverişsiz olan öğrenciler için bu fırsat çok önemli bir vizyon kazandırıcı boyut taşımaktadır

Bir kişi, hayatında ancak bir kez Erasmus öğrencisi olabilir. Dolayısıyla, önlisans, lisans, yüksek lisans yahut doktora programlarından herhangi birine ancak bir defa katılabilir.

Öğrenci değişimi yapacak üniversitelerden biri mutlaka AB üyesi ülkeden olmalıdır. Türkiye özelinde bugün için düşünülürse, öğrencilerimiz kurumlarının anlaşmalı olduğu AB ülkesi üniversitelerden birini tercih edebilirler. Bunun için, programa katılmaya hak kazanan üniversitelerin, öğrencilerine hangi üniversitelerle fakülte/bölüm bazında ikili anlaşmalar olduğu bilgisini de sağlamak suretiyle, başvuru şartları ve süreci hakkında sağlıklı bilgilendirmeyi, en azından kurumun internet sayfasını kullanarak ilan etmelidir. Öğrencinin, gittiği okulda aldığı dersler, kendi okulunda alabileceği derslerin muadili yahut yerine saydırılabilecek nitelikte olmalıdır. Öğrenci, gittiği kurumda aldığı notları kendi okulunda saydırıp dönem kaybı yaşamadan eğitimine devam edebilir.

Erasmus Yoğun Dil Kursları - EYDK (Erasmus Intensive Language Course - EILC):

Erasmus çerçevesinde yurtdışına giden öğrencilerin dil konusunda yeterli olmaları beklenir. Ama yine de gidilen AB ülkesine göre, Almanca, İngilizce ve Fransızca gibi yaygın olan diller dışındaki Avrupa dilleri için akademik dönem öncesinde veya beraberinde düzenlenebilecek yoğun dil kurslarına üç haftadan sekiz haftalık süreye kadar maddi destek sağlanabilecektir. Erasmus çerçevesinde yurtdışına giden öğrencilerin dil konusunda yeterli olmaları beklenir. Ama yine de yaygın olan Avrupa dilleri (İngilizce, Almanca ve Fransızca) dışında eğitim alması gereken öğrencilere eğitim öncesinde misafir olarak gidilen ülkedeki yüksek öğretim kurumunun düzenlediği kurslara öğrenci dil seviyesine uygun olarak katılabilir. Düzenlenen kurslara o ülkenin Ulusal Ajansları tarafından mali destek sağlanmaktadır. 2004 - 2005 dönemi için ülkemize gelen 300 civarındaki öğrenciden 35'i kurs Ege, Fatih ve Çukurova üniversitelerinde düzenlenen Yoğun Türkçe Dil Kursu'na katılmışlardır.

Bu çerçevede, ülkemize 2005 - 2006 döneminde değişim öğrencisi olarak gelecek öğrencilerden isteyenlere Yoğun Türkçe Dil Kursu düzenlemek üzere aşağıdaki 5 üniversitemizin başvurusu uygun görölmüőtür:

* Akdeniz Üniversitesi²⁴

* Baőkent Üniversitesi²⁵

* Ege Üniversitesi²⁶

* Fatih Üniversitesi²⁷

* Orta Doğu Teknik Üniversitesi²⁸

2. Öğretim Elemanı Değişimi - ÖED (Teaching Staff Mobility - TS):

Erasmus programı; diğer bir Avrupa ülkesinde işbirliği yapılan üniversitenin resmi müfredatının içinde yer alan genellikle kısa süreli dersleri misafir öğretim görevlisi olarak verecek öğretim elemanına destek sağlamaktadır. Verilen destek, misafir olunan ülkede ders verme sonucu ortaya çıkan ek masraflara katkı olarak düşünölmektedir. Bu değişim 1 hafta (asgari sekiz ders saati) ile 6 ay arasında olabilir. Bu değişim için destek 800 ila 5000 Eur arasındadır.

3. Değişim Organizasyonu - DO (Organisation of Mobility - OM):

²⁴ ayrıntı için www.akdeniz.edu.tr

²⁵ ayrıntı için www.baskent.edu.tr

²⁶ [ayrıntı için www.ege.edu.tr](http://www.ege.edu.tr)

²⁷ ayrıntı için www.fatih.edu.tr

²⁸ ayrıntı için www.metu.edu.tr

Erasmus programı kapsamında değişim programında en uygun şartların oluşturulması için yüksek öğretim kurumlarına destek sağlanmaktadır. Sözkonusu şartların ve imkanların oluşturulması ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaya çalışılmaktadır:

- a) Öğrencilerin diğer katılımcı ülkelerde, işbirliği yapılan kurumlarda misafir olarak kaldıkları süreleri ve yaptıkları çalışmaların karşılıklı tanınması;
- b) Öğretim elemanlarının akademik programlara tam olarak bütünleştirilmiş kısa süreli dersleri (veya görevleri) misafir öğretim üyesi sıfatıyla sorunsuz verebilmesi;
- c) Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS) ve Diploma Eki (DE) uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi

Avrupa Kredi Transfer Sistemi - AKTS (European Credit Transfer System - ECTS):

Avrupa Kredi Transfer Sistemi adı verilen ve Avrupa sathında yaygınlaştırılan ders ve kredi saydırmayı standartlaştırarak öğrenci değişimini kolaylaştıran sistem sayesinde misafir olunan ülkede geçirilen zaman ve harcanan emeğin öğrencinin kendi üniversitesi tarafından tamamen tanınması sağlanmaktadır.

Erasmus programı, akademik kredi tahsisi ve transferi için geliştirilmiş bir sistem olan AKTS'nin tanıtılması, uygulanması ve/veya yaygınlaştırılması ile ilgili etkinlikleri de desteklemektedir. AKTS destek mekanizmaları şunlardır.²⁹

- a) Daha önceden AKTS için Erasmus desteği almamış kurumlara AKTS'e başlangıç hibesi,
- b) Erasmus Üniversite Beyannamesine sahip olup bütün lisans ve yüksek lisans programlarında AKTS'yi uygun şekilde hayata geçiren kurumlara

²⁹ <http://www.europa.eu.int/>

verilen AKTS etiketi, (Öğrenci değişimi yapabilmek için AKTS Etiketi sahibi olmak şart değildir ama bu etikete sahip üniversitelerin AB Komisyonu ve ülkeleri nezdinde itibarı daha yüksek olur. Bu yüzden hararetle tavsiye edilir. Bu etiketi alan üniversiteler, Komisyon'un resmi internet sitesinde yayınlanır

c) AKTS etiketi olan ve AKTS kredilerini biriktirmek için gerekli mekanizmalarını kurmak isteyen kurumlara sağlanabilecek AKTS Kredi Biriktirme desteği,

d) İhtiyaç halinde başvurulabilecek AKTS/DE Danışmanları ve ziyaretleri.

Diploma Eki - DE (Diploma Supplement - DS):

Üniversiteler, mezunlarına uluslar arası diploma işlevi görebilecek olan ve alınan eğitimin içeriğini de ifade eden ek bir belgeyi düzenlemeye teşvik edilirler. Bu belge, özellikle Avrupa sathında akademik şeffaflığı sağlamak suretiyle istihdamı kolaylaştırabilecektir. Çünkü bu belgeyle kişi, iş talebinde bulunurken diplomasının yanında eğitim düzeyinin içeriğini ve değerini resmi olarak daha iyi yansıtan ek bir evrak sunmuş olmaktadır.

Diploma eki, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde diplomanın kullanılması sırasında ilgili tarafa mezun olunan programın hangi kapsamda bir eğitim sağladığını göstermesi bakımından önemlidir ve standard bazı bilgilerle birlikte öğrencinin diplomasının yanında ders dökümünü (transcript) ve AKTS kredilerini de içermektedir. Öncelikle, öğrencinin istemesi durumunda hazırlanması öngörülen diploma ekinin zamanla zorunlu hale gelmesi kuvvetle muhtemeldir. Nitekim uygulamada önde olan birçok Avrupa ülkesinde DE zorunlu hale gelmiş durumdadır.

Bu anlaşmalar her zaman yapılabilir. Ancak, Erasmus Üniversite Beyannamesi öncesinde olması, beyannameye onay alınması bakımından daha iyi olur. Üniversiteler arasında - bölüm veya fakülte bazında - ikili anlaşma yoksa, Erasmus Üniversite Beyannamesi sahibi olursa bile Erasmus çerçevesinde öğrenci yahut öğretim elemanı değişimi yapılamaz.

MERKEZİ PROJE FAALİYETLERİ

Yoğun Programlar -YP (Intensive Programmes - IP):

Avrupa boyutu içermek ve yaygın olarak işlenmeyen bir konuda olmak kaydı ile kısa süreli (10 günden 3 aya kadar) ortak yoğun program düzenleyen (en az biri AB üyesi) üniversitelere maddi destek verilebilmektedir.³⁰Mali destek, birbirini takip eden bir, iki veya üç yıla kadar verilebilmekte ancak, her yıl katılımcı grubunun farklı ve/veya konunun (alanın) farklı olması şartına bağlı olmaktadır.

Bu programa katılmak isteyen üniversiteler adına müracaatı, ilgili projenin koordinatör üniversitesi 1 Mart tarihine kadar AB Komisyonu'na yapar. Bu projede akademisyenler ve öğrenciler birlikte yer alırlar. Daha çok bir yaz okulu tarzına uygun, katılımcı her okuldan ilgili 1-2 akademisyen ve 3-5 öğrencinin katılımıyla gerçekleşen yoğun bir grup çalışması olarak düşünülebilir.

Müfredat Geliştirme Projeleri (Curriculum Development Projects - CD):³¹

Bu projelerde, en az biri AB üyesi olan farklı ülkelerden en az üç yüksek öğretim kurumu bir araya gelerek bir akademik program, bir modül, veya bir yüksek lisans programı geliştirmek üzere kaynaklarını bir havuzda biriktirirler. Bu projeler tüm akademik alanlarda yapılabilir ve bunlar için mali destek en fazla üç yıldır. Bu tür projeler için koordinatör kurum tarafından AB Komisyonu'na 1 Mart tarihine kadar başvuru yapılır. Bu tür projeler, sadece akademisyenlerin katılabileceği bir alandır.

Akademik Uzmanlık Ağları (Thematic Networks - TN)

Akademik Uzmanlık Ağları, Socrates/Erasmus programını ana yeniliklerinden birisidir. Bu programlar ileriye dönük, yüksek öğretimin temel alanlarında bilimsel, eğitim ve

³⁰ www.dpt.gov.tr

³¹ European Commission, What is SocratesErasmus, 2000, s.1-8.

kurumsal konuların stratejik yansıması ile ilgilenmek üzere ortaya çıkarılmıştır. Genel olarak, Akademik Uzmanlık Ağları, yüksek öğretimin bölümleri ve diğer ortaklar (örneğin, akademik organizasyonlar veya profesyonel kurumlar) arasında işbirliği anlamına gelmektedir. Socrates-Erasmus programlarında yer alan bütün ülkeler (AB, Avrupa Serbest Ticaret Birliği, (European Free Trade Association, EFTA) ve Aday Ülkeler bir Akademik Uzmanlık Ağları'nda temsil edilmelidirler. Teorik olarak böyle olmakla birlikte, fiili zorluklar nedeniyle, bu ilkeyi genel olarak gözetleyen uygulamalar kabul görmektedir.

Akademik Uzmanlık Ağları Projeleri şu anda Socrates/Erasmus Programı içerisinde yer almaktadır. Bu büyük çalışma ağı, kaliteyi arttırmayı ve verilen akademik disiplin veya çalışma alanında veya disiplinlerarası/çok disiplinli tabiata sahip bir konu ile ilgili olması durumunda, veya herkesin ortak ilgi duyduğu diğer konularda (örneğin üniversite yönetimi, kalite güvencesi vs) üniversiteler, üniversite fakülteleri veya bölümleri arasındaki işbirliği vasıtası ile Avrupa boyutu tanımlamak ve geliştirmeyi amaçlamaktadır.³² Bu tür işbirliği (mevcut olan) akademik birlikle, öğrenilen toplumlarıyla, profesyonel kurumlarla, devlet veya özel sektördeki diğer sosyo ekonomik değeri olan ortaklarla, ve ilgisi olan yerlerde öğrenci organizasyonlarıyla ilgili olmak zorundadır.

Akademik Uzmanlık Ağları içindeki işbirliğinin, ilgili alanda Avrupadaki üniversitelerde uzun süren ve yaygın bir etki sağlayacak sonuca götürmesi beklenmektedir.

Erasmus Akademik Uzmanlık Ağlarının yararlanıcıları ve koordine eden mutlaka bir üniversite veya Erasmus'ta yer alabilecek, üniversite olarak tanınmayan her yüksek

³² Yüksek Öğretimden Sorumlu Bakanlar Konferansı Bildirisi Berlin, 19 Eylül 2003

öğrenim kurumu veya üniversite sonrası çalışmalar yapan araştırma kurumu olmak zorundadır.³³

Ortaklık ise ortakların çoğunluğu yüksek öğrenim kurumu olduğu sürece, Socrates programının genel çerçevesi içinde yararlanabilen tüm enstitü ve kurumları içermektedir.

Bu alanda iki tür faaliyet vardır:

a. Akademik Uzmanlık Ağları Projeleri

Akademik Uzmanlık Ağları projeleri müfredat yeniliklerini özel bir alanda karşılaştırmalı bir perspektiften değerlendirmek ve Avrupa'da daha geniş şekilde yayılmasını temin etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu program, Ağlar'ın ilgili olduğu akademik veya yönetim alanlarında gelişmek; öğretme metodlarında ve materyallerinde yenilikleri desteklemek ve iyi deneyimleri daha geniş şekilde uygulamasını teşvik etmek; Avrupa'daki ortak programların ve özel kursların gelişmesine yardımcı olmak; yüksek öğretimin ilgili disiplininin müfredatında Avrupa seviyesinde gerçekleştirilen uzman araştırma sonuçlarınının uygulanmasına yardımcı olmak; konu odaklı Avrupa temalı bir çalışmanın sonuçları ve tavsiyelerinin çeşitli üniversitelerin müfredatlarında göz önünde alınmasına ve ilgili disiplin veya projede kalite kriterlerini ve kalite değerlendirme metodlarını tespit etmekte yardımcı olmaktadır.

Akademik Uzmanlık Ağları ayrıca diğer Socrates faaliyetlerine de katkıda bulunmakta ve üniversiteler ve toplumlar arasında diyalog oluşturmaya yardımcı olmaktadır.

Akademik Uzmanlık Ağları projeleri bir yıllık anlaşmaya dayalı olmak üzere en fazla üç yıl sürebilir ve her yıl yenilenmek zorundadır.

b. Akademik Uzmanlık Ağları Yayma Projeleri

³³ <http://www.europa.eu.int/comm/youth>

Yaygınlaştırma Ağlar'ı projeden ortaya çıkan faydaları, özellikle o ana kadar Ağlar'la doğrudan irtibatlı olan kurumlar grubunun dışında da yaymayı araştırmalıdır. Bu ağın yaymayı planladığı ürün ve sonuçlar ispat edilmiş kalitenin nihai sonucu olmak zorundadır. Bu tür projeler tek bir yıllık süre ile sınırlandırılmıştır. Projeler için başvuru şekli ise;

Hem Akademik Uzmanlık Ağları için hem de herhangi bir Akademik Uzmanlık Ağları Yayma projesi için iki aşamalı seçme süreci vardır. Öncelikle ön proje teklifi sunulur (bunun için son tarih 1 Kasım'dır). Proje teklifi başarılı olursa o zaman tam proje müracaatını yapmak üzere proje sahibine teklifte bulunulur (son tarih onu takip eden 1 Mart tarihidir). Hem ön teklif hem de tam teklif müracaatları Teknik Destek Bürosu'na (TAO) yapılmalıdır.

Müracaatlarını ikinci veya üçüncü yıllardaki faaliyetler için yenilemek isteyen koordinatörler tam müracaat formlarını kullanarak 1 Kasım'a kadar müracaatlarını yapabilirler

Üniversiteler, Erasmus Üniversite Beyannamesi, Müfredat Geliştirme, Yoğun Programlar, Akademik Uzmanlık Ağları projeleri ve AKTS/DE Etiketleri için Teknik Destek Bürosu'na (Technical Assistance Office-TAO) gerekli işlemleri yapmak suretiyle ayrı ayrı müracaat etmek zorundadırlar. AB Komisyonu, beyannamede verilen kurumsal bilgileri, ilgili üniversitenin rektörlük onayını taşıdığı için doğru kabul eder fakat bu bilgilerdeki herhangi bir yanlışlık veya yanıtma amaçlı herhangi bir bilgi bir şekilde tespit edilirse, ilgili üniversite, işbirliği kurduğu üniversiteler ve Komisyon nezdinde itibarını kaybeder. Bu da daha sonra yaymayı düşündüğü işbirliği zeminini ortadan kaldırabilir.

Erasmus Üniversite³⁴ Beyannamesi alan yüksek öğretim kurumları, Değişim Organizasyonu, Öğrenci Değişimi, Öğretim Elemanı Değişimi ve AKTS hibeleri için

³⁴ Erasmus University Web Page, <http://www.eur.nl/eur-uk/>

Ulusal Ajans'a başvururlar. Bu başvuruların ardından, kaynak dağılımı, kaynağın talebi karşılama oranı ve kurumların performansları dikkate alınarak, kaynağın kullanımını belirleyen şartları ve ilkeleri içeren sözleşmelere istinaden kurumlara aktarılır.

Faaliyetler, Ulusal Ajanslar ve Komisyon tarafından örnekleme usulü denetlemeye açık olur.

Erasmus şahıs olarak kozmopolit entellektüelliğin temsilcisidir. Bu nedenle, bu programın Erasmus adı altında isimlendirilmesi uygun düşmektedir. Erasmus programı, yüksek öğretim alanında ilk genel Avrupa programı olmuştur. 1987'de ilk uygulamaya konulduğundan bu yana giderek genişlemiş ve güçlenmiştir. Erasmus programı çerçevesinde karşılıklı değişim fırsatlarından 1 milyondan fazla öğrenci faydalanma imkanına sahip olmuştur. Günümüzde hemen hemen bütün Avrupa üniversiteleri bu programda çeşitli faaliyetler ile yer almaktadır. Ancak, programın üniversite olmayan yüksek öğretim kurumları ve üniversite sonrası eğitimi de kapsadığı ilk bakışta anlaşılacakla birlikte sözkonusu kurumlar da bu programdan faydalanabilmektedir. Üniversiteler ve diğer yükseköğretim kurumları kendileri tarafından hazırlanarak AB Komisyonunun onayladığı Erasmus Üniversite Beyannamesi (Erasmus University Charter-EUC) ile program faaliyetlerine katılabilmektedir.

Hem öğrenciler hem de öğretim elemanları Erasmus programından faydalanabilirler

Öğrenciler

Erasmus programı, öğrencilere diğer katılımcı ülkelerden herhangi birindeki bir üniversite veya yüksek öğretim kurumunda 3-12 aylık zaman diliminde misafir olarak eğitim görme fırsatı vermektedir. Prensip olarak, öğrencinin misafir olarak eğitim gördüğü ülkede geçirdiği zaman ve emek kendi ülkesinde kayıtlı olduğu kurumu tarafından tam olarak tanınmak zorundadır. Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECTS) ortak kurumlardaki çalışma dönemlerinin akademik olarak tanınmasının sağlanmasında en temel araçtır. Ancak, öğrencilerin Erasmus programı kapsamında karşılıklı

değişimden faydalanabilmesi için öncelikle ilgili üniversiteler arasında ön anlaşma yapılmış olması gerekmektedir.

Erasmus programı kapsamında, öğrencilere misafir olarak gittikleri ülkede akademik çalışmalarını yürütebilmeleri için maddi destek de sağlanmaktadır. Bu amaçla sağlanan destek, öğrencilerin kendi ülkelerinden ve başta üniversiteleri olmak üzere diğer kurumlardan normalde aldıkları burslara ilave olarak verilebilmektedir. Erasmus program desteği seyahat ve temel giderlerde iki ülke arasında oluşabilecek farkı karşılamaya yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Erasmus öğrenci değişimine katılan yüksek öğretim kurumlarının misafir öğrencilerden harç mahiyetinde bir talepte bulunmalarına da izin verilmemektedir.

Öğrenciler bakımından programla ilgili not edilmesi gereken bir başka nokta ise, Avrupa Komisyonu yabancı yüksek öğretim kurumundaki programa başlamadan önce öğrencilerin dil eğitiminin bir kısmını da finanse edebilmektedir.

Raporlar ve anketler göstermektedir ki başka bir ülkede bir dönem eğitim görme, şahsi, akademik ve sosyal anlamda çok büyük kazanımdır. Diğer bir ülke ile irtibat öğrenciye daha kolay uyum sağlama, kültürler arası iletişim becerisi, Avrupa ile ilgili bilgi kazandırmaktadır. Diğer taraftan programa katılma öğrenciye ileride iş hayatına girişte de kayda değer bir artı puan sağlamaktadır.

Erasmus öğrenci değişimine katılım hakkında detaylı bilgiler üniversitelerin uluslararası ilişkiler bürosundan elde edilebilir.

Öğretim Elemanları

Erasmus'un birkaç kolu öğretim elemanlarını doğrudan ilgilendirmektedir.

Karşılıklı Öğretim Elemanı Değişimi: Avrupa Komisyonu diğer bir Avrupa ülkesinde işbirliği yapılan üniversitenin resmi müfredatının parçası olarak misafir öğretim elemanı

niteliğinde (genellikle kısa süreli) ders veren öğretim elemanlarına da destek sağlamaktadır. Bu tür faaliyetler, hem öğretim elemanları hem de öğrenciler üzerinde olumlu etki yapmaktadır.

Ortak Dersler Düzenlenmesi: Üç farklı ülkeden asgari birer kurumun, çalışma programı, modül, müfredat veya yüksek lisans programı geliştirmek için kaynaklarını bir havuzda toplaması ile gerçekleştirilmektedir. Erasmus programının ortak ders düzenleme faaliyetlerine desteği sadece Avrupa konuları ile sınırlı olmayıp, bütün çalışma alanlarına uygulanabilmektedir.

Yoğun Programlar: Yoğun programlar üç farklı ülkeden asgari birer yüksek öğretim kurumunun yoğun bir kurs organize etmek için bir araya gelmesiyle gerçekleştirilmektedir (örneğin üniversite yaz kurslarının bir parçası olarak). Böylelikle öğrencilere ve öğretim elemanlarına bir konu üstünde derinlemesine çalışma fırsatı sağlanmaktadır. Bu kurslarda Avrupa boyutu yer almak zorundadır. Bu kurslar, sadece uzmanlık bilgisi sunmakla kalmamakta, aynı zamanda konu alanına çok kültürlü yaklaşım da kazandırmaktadır.

Akademik Uzmanlık Ağları: Üniversite bölümleri, fakülteler, araştırma merkezleri, profesyonel kurumlar bir ana bilim dalı etrafında veya özel bir konuda, inceleme ve tartışma amaçlı bir platform olarak Avrupa uzmanlık ağları oluşturmaktadırlar. Avrupa Komisyonu bütün katılımcı ülkelerin temsil edilmesi şartı ile bu tür akademik uzmanlık ağlarına destek sağlamaktadır.

2.3.1.3 Comenius: Örgün eğitim - üniversite öncesi okul eğitimi

Comenius okullar arasındaki ülkeler arası işbirliğini teşvik ederek ve okul eğitimi sektöründe doğrudan yer alan personelin profesyonel gelişiminin iyileştirilmesine katkıda bulunarak okul eğitiminin kalitesini iyileştirmeyi ve Avrupa boyutunu

güçlendirmeyi; dil öğrenimiyle kültürler arası diyalogun gelişmesini desteklemeyi amaçlamaktadır.³⁵

Comenius ilk eğitim dönemine odaklanmaktadır; teknik ve mesleki eğitim dahil ilk ve orta öğretim dönemi ve okul öncesi eğitimi de kapsamaktadır. Program bu eğitim topluluğundaki herkesi – öğretmenler, eğitim personeli ve öğrenciler – kapsamaktadır. Ayrıca ebeveyn organizasyonları, sivil toplum kuruluşları, yerel otoriteler, iş dünyası ve sosyal ortaklar gibi okul dışındaki organizasyonları da dahil etmeyi hedeflemektedir.

Comenius programının amacı öğretimin niteliğini artırmak, Avrupa boyutunu güçlendirmek ve lisan öğrenimini teşvik etmektir.³⁶

Comenius Programı üç ana dal içermektedir. Bu alt dallar Comenius 1,2 ve 3 şeklinde aşağıda özetlenmiştir.

COMENIUS 1 - Okul Ortaklıkları

- a) **Okul Projeleri** -Socrates programına katılan ülkeler arasından en az üç okul ortak ilgi alanında birlikte çalışma yapar.
- b) **Dil Projeleri**-Avrupa ülkelerinden iki okul yabancı dil öğrenimi üzerine yoğunlaşır ve öğrenci değişimini de kapsar (asgari yaş 12)
- c) **Okul Gelişim Projeleri**-(en az üç ülkeden en az üç kurum) kurumların birbirleriyle deneyimlerini paylaşmalarını ve özel alanlarda fikir alışverişinde bulunmalarını sağlar. İletişim alanında ise telefonun pahalı olabileceği düşünülürse, mektup, faks, e-mail ve hatta computer- konferansla daha az masraf ve mutlu bir ortamda iletişim sağlama imkânı bulmaktadır³⁷

³⁵ Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri”, (Çeviri: M. Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Müdürlüğü Komisyonu) Milli Eğitim Basımevi, 1996, Ankara

³⁶ www.europa.eu.int

³⁷ EuropeanCommission, Comenius:School Education, 2000, s.8-10.

COMENIUS 2 - Okul Eğitim Personelinin Temel ve Sürekli Eğitimleri

a) **Çok yönlü işbirliği projeleri** -Eğitim personelinin eğitimi ve sınıfta kullanmak için programlar, kurslar, stratejiler ve öğretim materyalleri hazırlayan farklı türde kurumlar (özellikle öğretmen yetiştiren) arasında işbirliğini içerir. Bu kapsamda Proje yapmak isteyen kurumlar, başvuru formunu Komisyonun sayfasından bulabilirler.

b) **Bireysel yurtdışı eğitim destekleri** - Aday öğretmenleri, aday öğretmenler için asistanlık uygulamasını, müdürleri, müfettişleri, rehberleri, aracı kişi ve kurumları vb. Avrupa'daki farklı ülkelerdeki okul ve şirketlerdeki kurslara katılmak için maddi destekten faydalanmak isteyenleri kapsar.

COMENIUS 3- Comenius Ağları

Comenius ağları okul ortaklıkları projeleri ve okul eğitim personelinin eğitim projeleri arasında sinerji (ekip çalışması) yaratmak, sayılarını artırmak ve desteklemek için düzenlenmiştir.

Comenius Ağları aşağıdaki şekildedir:

- a) ortak ilgi alanında bir konuda gerçekleşir,
- b) katılımcıların Avrupa işbirliğini güçlendirmesine fırsat tanır,
- c) fikirler için ortak bir platform sağlar,
- d) yenilikçi uygulamaları teşvik etmek için bir çerçeve çizer.

Comenius:kreşten yüksek öğretime

Comenius üç ana alanı içerir.

1. Okul Ortaklıkları

Okul ortaklıklarında üç tür proje yer almaktadır:

- a) Okul Projeleri, okulların (ülkelerden biri AB üyesi olmak koşuluyla en az üç ülkeden asgari birer okul) ilgi alanlarına giren ortak bir konuda birlikte çalışmalarını mümkün kılar. Projelere mümkün olduğunca çok öğrenci dahil edilmeye çalışılır, böylelikle özellikle farklı konu alanları arasında daha yakın işbirliği gerçekleştirilir. Farklı ülkelerden öğrencilerin aktif katılımını ve işbirliğini teşvik etmek bir öncelik olup, sınırlı sayıda öğrenciye başka bir ülkeye gidip öğretmenleri ile birlikte Avrupa projesi hazırlama ve plânlama şansı verilir.
- b) Dil Projeleri iki Avrupa ülkesinden birer okulu içerir ve yabancı dillerin öğrenilmesini teşvik etmeye yöneliktir. Öncelik daha az kullanılan ve öğretilen dillere verilir. Projeler, ortaklık yapılan kurumda belirli bir süre geçirmeyi ve karşılıklı ziyaretleri içeren bir karşılıklı değişim programını kapsar (Öğrenciler en az 14 yaşında olmalıdır).
- c) Okul Gelişim Projeleri (ülkelerden biri AB üyesi olmak koşuluyla en az üç ülkeden asgari birer okul) okulları "kurumlar" olarak değerlendiren projelerdir. Okulların kurumlar olarak kabul edilmesindeki temel düşünce, onların tecrübelerini birbirleriyle paylaşmalarını ve öğretim yöntemleri, organizasyon sistemleri, yönetim veya ilgilendikleri ortak alanlarla ilgili konuları (ör.; okulda şiddet problemiyle mücadele etmek, farklı sosyal ve kültürel çevrelerden gelen öğrencileri kaynaştırmak) birbirleriyle karşılaştırmalarını sağlamaktır.

2. Okul Eğitim Kadrosunun Eğitimi

Avrupa Komisyonu bu alanda iki tür faaliyeti destekler:³⁸

- a) Çok Yönlü İşbirliği Projeleri temel ve hizmet-içi öğretmen eğitimini gerçekleştiren farklı türde eğitim kurumları arasında yapılan projelerdir. Bu

³⁸ www.meb.gov.tr

projelerin amacı eğitim ve öğretim işlerinde görev yapan personel için programlar, kurslar, eğitim-öğretim stratejileri veya eğitim materyalleri hazırlamaktır. Bu projelerin, Avrupa'daki eğitimin kalitesini yükseltme sürecine yaptığı katkıların yanında, farklı Avrupa ülkelerinde bu alanda çalışan meslektaşlar arasında güçlü bağların oluşturulmasına sağladığı katkı da çok önemlidir.

b) Bireysel Yurtdışı Eğitim Destekleri³⁹ (aday dil öğretmenleri için kısa süreli yurt dışı dil öğretmenliği dahil) örgün ya da yaygın eğitimin (müdürler, müfettişler, rehberler, aracı kurum ve kişiler, vb.) değişik alanlarında görev yapan öğretmenlerle hizmet-içi eğitim sürecindeki öğretmenleri kapsar. Bu ödenekler, bir başka ülkede okulların veya şirketlerin uygulamaya yönelik kurslarına katılmak veya diğer ülkelerden meslektaşlarla Avrupa kurslarında yer almak isteyenlerin karşılıklı değişimini sağlamak için kullanılır.

3. Comenius Uzmanlık Ağlarının Kurulması

Ağlar, vatandaşlık, çevre eğitimi, kültürler arası eğitim gibi spesifik bir konu etrafında yapılandırılır ve Comenius projelerinde tecrübe kazanmış ve uzmanlık oluşturmuş olan pek çok kurumu içerir.

Ayrıca, bir Comenius projesinin tamamlanmasından sonra, genellikle taraflar birlikte gerçekleştirdikleri işi devam ettirmek ve genişletmek isterler. Comenius uzmanlık ağları, bu isteklerini gerçekleştirebilmeleri için onlara imkanlar sunar. Bu imkanlar sayesinde, pek çok fikir ve öneri, henüz Avrupa ortaklığına girememiş olan okullar da dahil olmak üzere, geniş çaplı kitleler tarafından paylaşılır.

Bu eylemin amacı işbirliklerini kurmak ve sağlamlaştırmak, iyi uygulama örneklerinin ve olumlu başarıların yaygınlaştırılmasını sağlamak, kullanmaya uygun fikirlerin ve

³⁹ www.ua.gov.tr

bulguların yayılmasını temin etmek ve projelere süreklilik ve sürdürülebilirlik etkisi kazandırmaktır.

Comenius projeleri için verilen mali destek

Comenius 1 Projelerinde; Her bir okul için 1500 Euro Koordinatör Okul için 2000 Euro,

Comenius 2 Projelerinde; Çok Yönlü İşbirliği Projelerinde yıllık 20.000-100.000 Euro arasındadır. Bu miktar projenin türüne göre değişebilir.

Bireysel ödeneklerde gidilen ülke, değişim türü ve süre ile bağlantılı olarak farklılık gösterir.

Comenius 3 ağılarında mali destek en fazla 3 yıl süreli olur ve yıllık 50.000-150.000 Euro arasında değişebilir. Bu kapsamda yapılacak hazırlık çalışmalarına katılma için kişi başına 1000 Euro'yu geçmemek şartıyla destek sağlanmaktadır.

Bu programlar için başvurular aşağıda belirtilen şekillerde ve alanlarda yapılabilir:

Comenius 1 (Okul Ortaklıkları), Ulusal Ajans merkezli bir faaliyet olup başvuruların seçimi, sözleşmeler ve ödemeler her ülkenin Ulusal Ajansı tarafından yapılır. Başvurular, her bir başvuranın hazırlayacağı Comenius Planı ile desteklenir. Herhangi bir okul dil asistanı kabul etmek istediği takdirde yapılacak işlem yine bu şekildedir.

Comenius 2 Çok Yönlü İşbirliği Projeleri Komisyon Merkezli faaliyetler olup bütün başvurular Ulusal Ajans'ın bilgisi dahilinde Avrupa Komisyonuna yapılır.

Comenius 2 altındaki Bireysel Ödenekler, Ulusal Ajans Merkezli faaliyetler olup başvurular Ulusal Ajansa yapılır.

Comenius Ağları iki aşamalı bir seçim prosedürüne sahip olan bir faaliyet olup ön teklifin teslimi, ön seçim işlemi ve asıl teklifin teslimi doğrudan Avrupa Komisyonuna yapılır. Ön teklifin teslimi her yılın 1 Kasım tarihinde, asıl teklif ise takip eden yılın 1 Mart tarihine kadardır.

2.3.1.4 Grundtvig: Yaygın eğitim - yetişkin eğitimi ve hayat boyu eğitim

Eğitim sadece okullarda verilen eğitimle sınırlı olan bir kavram değildir. Eğitim yaş ve mekana bağlı olmayan ve insanın tüm yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir. Socrates programı kapsamında yer alan Comenius (Okul Eğitimi) ve Erasmus (Yüksek Öğretim) faaliyetlerini tamamlayıcı niteliği ile tek bir eğitim zincirinin üçüncü bağlantısını oluşturan

Grundtvig faaliyeti, programa katılan ülkelerde yaşam boyu öğrenmenin kalitesini, erişebilirliğini ve Avrupa boyutunu güçlendirmek ve bu alandaki yenilikleri özendirmek için tasarlanmıştır.⁴⁰ Programın hedefi ve hedef kitlesi “Minerva” ile aynıdır.⁴¹ Yetişkin eğitimi, ülkeden ülkeye ve ortama göre önemli farklılıklar göstermektedir. Yetişkinler öğrenme faaliyetine çok çeşitli nedenlerle başlayabilirler. Yetişkinler özellikle yeni beceriler kazanmak ve daha kolay iş bulmak amacıyla okula veya üniversiteye dönmek istemektedirler. Diğer taraftan kişisel veya sosyal gelişimlerine yatırım yapmak suretiyle boş zamanlarını üretken ve daha iyi değerlendirmek veya aktif bir yurttaş ve demokratik sürecin bir parçası olmakla ilgili bir adım atmak isteyebilirler. Bu nedenle Grundtvig faaliyeti hangi yaşta olursa olsun öğrenmeyi arzulayan herkes için öğrenmeye ulaşmayı, bunu geliştirmeyi ve bunun için eğitim yollarını aramayı amaçlamaktadır. Programın bu amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- a) Yetişkin eğitimi alanındaki eğitmenlerin eğitimlerini ve bilgilerini geliştirmek,

⁴⁰ “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Kullanıcı Klavuzu, Avrupa Komisyonu”, Ankara, 200

⁴¹ Jean Gordon, E.Com. Open & Distance Learning, 2000, ss.294-297.

- b) Yenilikçi araçların ve kaynakların geliştirilmesini özendirme,
- c) Yaşam boyu öğrenim alanında, Avrupa düzeyinde işbirliğini teşvik etmek,
- d) Yaşam boyu öğrenim konusunda karşılıklı görüş alış verişini teşvik etmek ve başarılı uygulamaların paylaşılmasını sağlamak.

Grundtvig faaliyeti, tüm yetişkinleri hedeflemekle birlikte aynı zamanda, birçok nedenden dolayı eğitimini ve öğrenimini yarıda bırakmış veya eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında özel zorluklar yaşayanları, elverişsiz şartlar nedeniyle eğitime katılma gücünü çekenleri vb. teşvik etmeye özen göstermektedir. Okul sisteminden dışlanmış olan yetişkinlere (yaşlarına bakılmaksızın) temel bilgi seviyesi kazanmalarına yardım ederek, özgüvenlerini yeniden inşa etmek suretiyle ikinci bir şans edinmeleri konusunda imkanlar sağlamayı hedefler.

Grundtvig kapsamındaki "Yetişkin Eğitimi" her şeyi içine alan bir kavramdır. ⁴²Yetişkinlere yönelik olarak, ister örgün veya yaygın eğitim sistemi içinde olsun veya herhangi bir toplum örgütü (kamu veya sivil) içinde ya da sadece günlük hayat içinde gelişen daha gayri resmi şekilde olsun, tüm öğrenme şekillerini içerir.

Grundtvig programındaki anlamıyla bir "yetişkin":

- a) 25 yaşın üzerindeki herkesi,
- b) 16-24 yaş arasında olan ve örgün eğitim sistemi içerisinde orta öğretim düzeyinde öğrenimini tamamlayamamış herkesi kapsar.
- c) Bu genel çerçeve içinde Grundtvig programı, öğrenme isteği çeşitli amaçlar içeren kişilere yöneliktir:
- d) Toplumda aktif bir rol oynamak ve kültürler arası diyalogunu geliştirmek isteyen kişiler,
- e) Genel beceriler edinerek ya da bunları geliştirerek iş bulma olasılıklarını artırmak isteyenler,

⁴² www.ua.gov.tr

- f) Örgün eğitime girebilmek ya da tekrar örgün eğitime devam edebilmek için kapasitelerini artırmak isteyenler.

Grundtvig programı, yukarıda geniş anlamıyla tanımlandığı biçimiyle yetişkin eğitimi alanında çalışan her kuruluşa açıktır. Bu kuruluşların yapısı ve statüsü ülkeden ülkeye ve yetişkin eğitiminin farklı sektörlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle bu kuruluşları kesin olarak sınırlandırmak zordur. Temel anlayış,"yetişkin eğitimi" alanında faaliyet göstermesi ve/veya bu alanla ilgili bir bağlantısının olması gereğidir. Aşağıdaki kuruluşlar bu kapsamda değerlendirilmektedir:

a) **Örgün Sistem İçindeki Kuruluşlar:** Bunlar genelde, ilk/orta/lise ya da yüksek öğrenim diploması almak isteyen yetişkinler için özel dersler veren okul ya da üniversitelerdir (örnek: yetişkin öğrenciler için ortaöğretim kurumları, belediye yetiştirme kursları, gece üniversiteleri gibi).

a) **Yaygın Eğitim Sistemi İçindeki Kuruluşlar:** Bunlar resmi düzeyde bir müfredata bağlı olmayan, eğitsel fırsatlar sunan, çeşitli kuruluşlardan oluşabilir; Halk eğitim merkezleri, vakıflar, dernekler, sendikalar, kar amaçlı olan veya olmayan kuruluşlar, sivil toplum örgütleri vs. Bu kuruluşlar eğitsel programlar yürüten özel sektör girişimlerinden, öğrenme olanakları ve ders malzemeleri sağlayan hastane ve hapishanelere kadar uzanabilir.

a) **Gayrı Resmi Veya Diğer Öğrenme Yolları:** Gayrı resmi öğrenme, normal ya da geleneksel öğrenme ortamları çerçevesinin dışında planlanmış olarak gerçekleşir. Bu, gözetmenli eğitimi, aile yaşamında öğrenmeyi, gönüllü kuruluşları vs kapsar."Kendi kendine öğrenme" ya da"özerk öğrenme" de, hem bireysel olarak hem de örgütsel olarak yapılabilmesine karşılık bu kategoriye sokulabilir.

Bu üç kategoride açıklanan niteliklere sahip aşağıdaki kuruluşlar, Grundtvig programlarının tümüne katılmaya uygundur:

- a) Örgün ve yaygın sistem içinde yetişkin eğitimi sağlayanlar (yani yetişkinler için kurs veren ilkokul, ortaokul, lise, dersane, halk eğitim merkezleri vs.),
- b) Araştırma ve/veya yetişkin müfredatı geliştirme faaliyeti yapan ya da yetişkin öğrenciler için eğitim olanakları sunan üniversiteler,
- c) Yetişkin eğitimi veren elemanları eğiten kuruluşlar,
- d) Yerel ve bölgesel idareler,
- e) Kar amacı gütmeyen vakıf ve dernekler, sendikalar ve işveren kuruluşları, kütüphaneler ve müzeler, hastaneler, hapishaneler ve ıslahevleri, spor dernekleri, hemşehrilik örgütleri gibi yaygın yetişkin eğitimi sağlayanlar ve bireysel öğrenme taleplerine yanıt veren diğer kurum ve kuruluşlar.

Faaliyetler:

Grundtvig programı dört alt faaliyete bölünmüştür:⁴³

Grundtvig 1: Avrupa İşbirliği Projeleri

Grundtvig 2: Öğrenme Ortaklıkları

Grundtvig 3: Yetişkin Eğitimi Personeli İçin Bireysel Eğitim Destekleri

Grundtvig 4: Grundtvig Ağları

Bu alt faaliyetlerden Grundtvig 1 ve Grundtvig 4 Komisyon Merkezli faaliyetlerdir. Bunlarla ilgili başvurular doğrudan Komisyona yapılmaktadır (sunulan projelerin bir kopyasının Türk Ulusal Ajansı'na gönderilmesi gerekir). Bu projeler ile ilgili her türlü sorumluluk Komisyon ile proje koordinatörü arasında paylaşılmıştır. Grundtvig 1 ve Grundtvig 4 faaliyetleri kapsamında yapılacak proje başvuruları Komisyonun

⁴³ “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Kullanıcı Klavuzu, Avrupa Komisyonu”, Ankara, 2003

Brüksel'deki Teknik Yardım Bürosuna ⁴⁴(TAO) www.socleoyouth.be internet adresi üzerinden yapılmaktadır.

Grundtvig Faaliyetleri İçin Hazırlık Destekleri

Uygun kuruluşların uygun üyelerine Grundtvig faaliyetleri kapsamında, gelecekteki bir ülkeler arası proje ya da ağın temellerini atmak amacıyla, bir başka katılımcı ülkedeki hazırlık etkinlikleri için ödenek verilmektedir. Bu ödenekler bir haftalık bir süreye kadar verilecek ve kişi başına 1000 Euro tutarını geçmeyecektir. Başvurular, başvuru sahibinin çalıştığı ülkenin Ulusal Ajansı'na yapılmaktadır. Ulusal Ajans'lar başvuru işlemleri ve kapanış tarihleriyle ilgili duyurular yapmaktadırlar. Bu hazırlık destekleri iki şekilde yapılmaktadır:

1- Hazırlık Ziyaretleri (Preparatory Visits):

Hazırlık ziyaretleri potansiyel proje ortaklarının;

- a) Grundtvig desteği için teklif edilecek bir projenin amaçlarını, hedeflerini ve metodolojisini daha ayrıntılı açıklamak için,
- b) Proje içindeki ortakların rollerini, sorumluluklarını ve görevlerini belirlemek için,
- c) Projenin değerlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik işlemler geliştirmek için,
- d) Projeye destek sağlanmasına yönelik ortak başvuru formunu tamamlamak için yapılır.

Hazırlık ziyaretleri başvuruları, proje ile olan ilgisine ve başvuru sahibinin hazırlık ziyaretinin karşılanmasının kaliteli bir proje teklifinin geliştirilmesinde önemli bir etkisi olacağını gösterebilmesine göre değerlendirilir. Bu nedenle başvuru sahiplerinin ziyaret programıyla ve gelecekteki projenin bilgi alanı ve yapısıyla ilgili (amaçlar, hedefler,

⁴⁴ www.socleoyouth.be

hedef gruplar, katılan kuruluşların çalışmalarıyla ilgili olması vs.) yeterince ayrıntı vermesi gereklidir.

Yüz yüze yapılan bir ziyaretin yazılı iletişim, elektronik yollar ve telefonla yapılan iletişimle karşılaştırıldığında daha etkili olacağı gösterilmelidir. Bir projede kuruluş başına birden fazla hazırlık ziyaretine destek sağlanmaz. Aralarında yapılan ziyarete ilişkin olarak açık bir sorumluluk ve görev bölümü olduğunun ve bireysel bir ziyaretten daha verimli olacağının gösterilmesi koşuluyla, aynı ziyarete bir kurumdan birden fazla kişi katılabilir. Olağandışı haller dışında aynı ziyaret için ikiden fazla kişiye destek sağlanmaz.

2- Hazırlık Seminerleri (Contact Seminars):

Grundtvig programı içindeki bazı faaliyetler için, her yıl projelerin öncelikli konularda sunulmasını kolaylaştırmak için resmi bir dizi seminer düzenlenir. Bu seminerler periyodik olarak Ulusal Ajans'lar tarafından duyurulur.

Hazırlık seminerlerinin amacı;

- a) Seminerin eğildiği alanda Avrupa işbirliği olanakları üzerine daha fazla bilgi edinmek,
- b) Diğer Avrupa ülkelerinden aynı alanda çalışan kişilerle tanışmak ve ortaklık kurmak,
- c) Kaliteli bir ülkeler arası işbirliği projesinin nasıl geliştirileceği konusunda somut bilgiler ve tavsiye almak (proje sorumluluklarının ve görevlerin nasıl belirleneceği, proje değerlendirmesi ve yaygınlaştırması için işlemlerin nasıl geliştirileceği vs.).
- d) İşlemler, başvuru formlarının nasıl doldurulacağı, ödenek alanların mali ve sözleşme yükümlülükleri vs. gibi konularda pratik bilgiler edinmek.

Hazırlık seminerlerine katılmak için destek başvuruları Ulusal Ajanslar tarafından başvuru sahibinin ve kuruluşunun ilgili konu alanındaki mevcut (ya da ilerisi için

planlanan) durumu ve ülkeler arası bir proje bağlamında iyi bir çalışma sergilemesi potansiyeli açılarından değerlendirilir. Bir seminere normalde aynı kuruluştan birden fazla kişi katılamaz.

Grundtvig 1: Yetişkin Eğitimi ve Yaşam Boyu Öğrenme İçin Avrupa Birliği Projeleri

Bu faaliyet türü daha çok Avrupa işbirliği yolu ile somut bir proje veya ortak bir üretimin üstlenilmesini isteyen yetişkin eğitimi alanındaki her kurum ve kuruluşa yöneliktir. Örneğin; Örgün ve yaygın eğitim sistemleri dışındaki eğitim sistemi vasıtasıyla (usta çırak ilişkilerine dayalı eğitim, yerel veya sosyal yetiştirme kursları vb.) edinilen becerilerin tanınması veya sertifikalandırılmasına yönelik sistemlerin geliştirilmesini amaçlayan projeler veya yetişkin eğitimine ilişkin yeni eğitim modülleri ve yeni öğretim yöntemleri geliştirmeyi amaçlayan projeler, bu faaliyet türünün ilgi alanını oluşturmaktadır.

Bir Avrupa İşbirliği Projesi, değişik Avrupa ülkelerinden kuruluşların / örgütlerin, Avrupa değeri tartışmasız olan somut ve yenilikçi çıktılara ulaşmak üzere birlikte çalışarak, bilgilerini ve deneyimlerini bir araya getirdikleri bir etkinliktir. Projeler, ayrıca, yetişkin eğitimi alanında Avrupa boyutunun güçlendirilmesini hedeflemektedir.

Diğer taraftan bu faaliyet türüne uygun projeler, Avrupa genelinde uygulanabilecek yeni bir eğitim ürünü geliştirmek gibi projenin asıl amacına yönelik olduğu sürece, karşılıklı değişim faaliyetlerini de içerebilir.

Grundtvig 1 projeleri, Avrupa çapında yetişkin eğitimi ve yaşam boyu eğitim ile ilgili kurumları bir araya getirmektedir.

Bazı alanlar Avrupa'da yetişkin eğitiminin geliştirilmesi için özellikle önemli görülmektedir. Bu nedenle, Grundtvig kapsamındaki Avrupa İşbirliği Projelerine yönelik öneriler aşağıdakilerden biri ya da daha fazlası üzerine odaklanmalıdır:⁴⁵

- a) Yetişkin nüfus arasında yaşam boyu öğrenmeye olan talebin (temel beceri ve uzmanlıktan yoksun bireyler için iyileştirme eğitimi dahil) artırılmasına yönelik yöntemlerin planlanması, belirlenmesi ve yaygınlaştırılması,
- b) Yenilikçi eğitim yaklaşımlarının ve iyi uygulamaların geliştirilmesi, alışverişi ve yaygınlaştırılmasıyla yetişkinler için öğrenme fırsatlarının iyileştirilmesi;
- c) Yetişkin öğrenciler ve/veya yetişkin eğitimi veren kişiler için enformasyon, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve geliştirilmesi;
- d) Yaygın ve örgün eğitim sektörleri arasında ya da eğitim ve iş arasında değişimi kolaylaştırmak için esnek akreditasyon ve sertifikasyon sistemlerinin geliştirilmesi;
- e) Yetişkin öğrencilerin Avrupa dilleri ve kültürleri konusunda bilgilerinin artırılması.

Bir Avrupa İşbirliği Projesinde, bir ortaklık bir çok farklı etkinlik üstlenebilir, örneğin:

- a) Aşağıdakilerin uyarlanması, geliştirilmesi denenmesi ve yaygınlaştırılması:
- b) Eğitim elemanları ya da öğrenciler için öğretme/eğitim modülleri ve kursları;
- c) Eğitim elemanları ya da öğrenciler için didaktik malzeme;
- d) Yeni öğretme metodolojileri,
- e) Deneysel ya da özerk öğrenme yoluyla ya da yaygın eğitim yoluyla edinilmiş bilgilerin ve becerilerin değerlendirilmesi, tanınması ya da sertifikasyonu için araçlar ve yöntemler,

⁴⁵ <http://Europa.eu.int/comm/education/infos.html>

- f) Katılan ülkelerde yetişkin eğitiminin sağlanması, yetişkinlere öğretmeye yönelik öğretim metodolojileri ve pedagojik stratejiler gibi konularda yapılan araştırma faaliyetlerinin yürütülmesi ve sonuçlarının yaygınlaştırılması,
- g) Yaşam boyu öğrenmeyi teşvik edecek bilinçlendirme etkinliklerinin düzenlenmesi (reklam kampanyaları gibi)
- h) Proje ortaklarının aralarında yapacakları toplantılar ile düzenleyecekleri konferanslar ve seminerler için fon sağlanması uygundur, fakat bunlar bir projenin ana etkinliklerini oluşturmamalıdır.
- i) Projelerin etkinliklerine yetişkin öğrencileri katmaları ve öğrencilerin gereksinim ve deneyimlerini dikkate almaları teşvik edilir. Bu amaçla, yukarıda sözü edilen toplantı, konferans ve seminerlerde sınırlı sayıda öğrenci yer alabilir.

Tüm projeler, proje sonuçlarının değerlendirilmesi ve yaygınlaştırılması için planlar içermelidir. Bunun da ötesinde, sadece "ürünlerin / sonuçların" değerlendirilmesine ve /veya yaygınlaştırılmasına yönelik projelere de fon sağlanabilir. Önceki birkaç projenin sonuçlarının diğer katılımcı ülkelere ve /veya hedef gruplara yayılması amacıyla, yenilikçi yaklaşımlar kullanarak, bu projelerin değerlendirilmesi ve /veya yaygınlaştırılmasını amaçlayan projelere öncelik verilecektir. Böylesi değerlendirme / yaygınlaştırma projeleri önceki yıllarda desteklenen projelerin sadece uzatılmasından ibaret olamaz. Bunlara bir sene süreyle fon sağlanacaktır.

Grundtvig 2: Öğrenme Ortaklıkları

Grundtvig Öğrenme Ortaklığı, en geniş anlamıyla yetişkin eğitimi alanında çalışan kuruluşlar arasındaki küçük ölçekli işbirliği etkinlikleri için bir çerçevedir. "Ürün"ya da çıktıya yönelik Grundtvig Avrupa işbirliği projeleriyle karşılaştırıldığında Öğrenme Ortaklıkları, süreç üzerine daha çok odaklanırlar ve eğitim etkinliklerine Avrupa işbirliğini katmak isteyen daha küçük örgütlerin katılımını genişletmeyi hedefler.

Bir Grundtvig Öğrenme Ortaklığı'nda, programa katılan bir dizi ülkenin eğitimcileri ve öğrencileri bir araya gelerek işbirliği yapan örgütlerin ortak ilgi alanındaki bir ya da daha fazla konu üzerinde birlikte çalışırlar. Bu deneyim, uygulama ve yöntem alışverişi, çok çeşitlilik gösteren Avrupa kültürü, toplumu ve ekonomisi konusunda bilincin artmasına ve ortak ilgi alanlarının daha iyi anlaşılmasına götürecektir. Yetişkin öğrenciler Öğrenme Ortaklığı projeleri içinde yer alarak; Kendine güven ve saygı duygusunda yükselme, öğrenime devam etme konusunda önemli bir motivasyon, kişiler arası ilişkilerde beceri gelişimi, farklı Avrupa kültürleri, sosyal yapıları ve ekonomik durumları hakkında bilinçlenme gibi kazanımlar elde edebilirler.

Katılan kuruluşlar, yaptıkları ülkeler arası çalışmayı izlemeleri ve değerlendirmeleri ve kendi yerel çevrelerinin girişimleri ile bağdaştırmaları yönünde teşvik edilirler. Ayrıca, fikirleri ve etkinlikleri için sağlam bir temel oluşturmak ve yaygınlaştırma için kanalları açabilmek, ulusal düzeydeki kuruluşlar ve yetkililerle irtibat kurmaya da özendirilirler. Bu, ülkeler arası alışverişin değerini en üst düzeye çıkaracak, iyi uygulamaların dolaşımını artıracak ve böylelikle sonuçların daha geniş etki yapmasını sağlayacaktır.

Grundtvig 3: Yetişkin Eğitimi Personeli İçin Bireysel Eğitim Destekleri

Grundtvig 3 faaliyetinin hedefi, geniş anlamıyla yetişkin eğitimi kuruluşlarında çalışan kişilerin ya da bu insanların eğitimiyle meşgul olanların çalıştıkları ülkenin dışındaki bir ülkede bir ile dört hafta arası süren eğitim kursları almasını veya konu ile ilgili bir konferansa aktif olarak katılımını sağlayarak, yaşam boyu öğrenmenin kalitesini iyileştirmektir. Bu yolla, katılımcılar pratik öğretme / yetiştirme / danışma becerilerini iyileştirmek ve Avrupa'da yaşam boyu öğrenmeye ilişkin daha geniş bir anlayış geliştirmek üzere teşvik edilirler. Kurslar sayesinde öğretmenlerin fikir ve başarılı uygulamalar alışverişinin yanı sıra;

- a) Programların içeriklerini yenilemek ve gözden geçirmek için yeni bir enerji,
- b) Dönüşte motivasyon ve istek artışı,

- c) Başka ülkelerden meslektaşlarla değişik bir kültürde ve ortamda çalışarak takım çalışması becerisinde artış,
- d) Mesleki kariyere katkıda bulunacak ve kurumsal olarak geçerliliği tanınacak deneyim kazanılmaktadır.

Bazı durumlarda, yukarıda söz edilen hedeflere ulaşmada yararlı olacağı düşünülüyorsa, kurs, ticaret ya da sanayi alanlarında ya da bir kamu kuruluşunda ya da bir sivil toplum kuruluşunda iş başı veya hizmet içi eğitimi biçiminde de olabilir.

Her kurs öncesinde bir hazırlık dönemi, sonrasında da bir izleme dönemi vardır. Bu aşamalar katılımcının kendi ülkesinde gerçekleşebilir.

Yabancı dil öğretmenleri için kurslar, hedef dilin konuşulduğu ve öğretildiği bir ülkede gerçekleşir. Destekler, hem yaygın hem de örgün eğitim sisteminde, tam zamanlı ya da yarı zamanlı olarak yetişkinlerle çalışan elemanlara verilir. Bunlar;

- a) Yetişkinlerle çalışan öğretmenler/eğiticiler ve bu öğretmenlerin/eğiticilerin eğitmenleri,
- b) Yetişkin eğitimi ya da iyileştirici eğitim sağlayan kuruluşların yönetici personeli ya da müdürleri,
- c) Danışmanlar, özel öğretmenler, rehber öğretmenler;
- d) Denetçiler, müfettişler,
- e) Toplumsal dışlanma tehlikesiyle karşı karşıya olanlarla çalışan uzlaştırıcılar ve sokak öğretmenleri benzeri kişiler,
- f) Kültürler arası eğitimle uğraşan ya da göçmen işçiler, Çingeneler, gezginler ve seyahat etmeyi gerektiren bir meslek sahibi olanlarla ilgili eğitsel görevler yürüten kişiler,
- g) Özel eğitsel gereksinimleri olan kişilere yardımcı elemanlar,
- h) Ulusal makamlarının kararına bağlı olarak, ek yetişkin eğitimi elemanı kategorileridir.

Başvuru sahiplerinin, dil öğretmenlerine yönelik bir eğitim kursuna katılmalarını sağlayacak bir destek alabilmeye uygun olmaları için, aşağıdakilerden biri olmaları gerekmektedir:

- a) Yetişkin eğitiminde çalışan, kalifiye bir öğretmen olmak,
- b) Bu yabancı dil öğretmenlerinin eğiticisi olmak,
- c) Yetişkin eğitimi sektöründe yabancı bir dilde başka konuların (disiplinlerin) öğretmeni olmak,
- d) Dil öğretimi alanında bir müfettiş ya da danışman olmak.

Grundtvig 3 faaliyeti desteğiyle katılmanın mümkün olduğu eğitim kurslarının şunları kapsaması hedeflenmektedir:

- a) Yetişkinlere (ya da yetişkinlerin eğiticilerine) öğretmede kullanılan metodolojinin çeşitli yönleri; örneğin:
- b) Yetişkinlerin nasıl öğrendiği,
- c) Önceki öğrenme deneyimlerinin nasıl değerlendirileceği ve dikkate alınacağı,
- d) Öğrenme kurallarının yetişkin öğrencilerin gereksinimlerine nasıl uyarlanacağı (yeni derslerin tasarlanması, öğrenme sözleşmelerinin uygulanması, vs),
- e) Dezavantajlı gruplara nasıl eğilmek gerektiği ve onların nasıl motive edilebileceği, vs.
- f) Yetişkin eğitimi kuruluşlarının yönetiminin çeşitli yönleri ve toplumda yaşam boyu öğrenmenin nasıl teşvik edileceği,
- g) Avrupa entegrasyonu ile ilgili konular,
- h) Kültürler arası eğitimle ilgili konular ve göçmen işçiler, Çingenerler, gezginler ve seyahat etmeyi gerektiren bir meslek sahibi olanların eğitimi.

Grundtvig 4: Grundtvig Ağları

Grundtvig ağlarının amacı, en geniş anlamıyla yetişkin eğitime katılan çeşitli kurum ve kuruluşlar arasındaki bağları güçlendirerek, etkili ve kalıcı bir şekilde işbirliği

yapabilmelerini ve yaşam boyu öğrenmenin Avrupa boyutu bilincini artırabilmelerini sağlamaktır.

İki tür ağ desteklenecektir:

a) Uzmanlık Ağları:

Bunlar, yetişkin eğitimi alanındaki ana sorunlarda, politika oluşturmada ve/veya araştırmada tartışma ve bilgi alışverişi için bir forum ya da ortak bir platform oluşturan, büyük ölçekli ağlardır.

Özelde, her ağ şunları hedeflemelidir:

- a) Bir konuya Avrupa bağlamı içerisinde bakış getirebilmek (karşılaştırmalı çalışmalar ve analizlerle),
- b) Farklı ülkelerde içerik ve metodoloji açısından kullanılan çeşitli tanımları alarak, yetişkin eğitimindeki kilit alanların Avrupa düzeyinde ortak bir terminolojisinin oluşturulmasına katkıda bulunmak,
- c) İlgili konu alanı için Avrupa boyutunun öğelerini belirlemek ve bu alana özgü daha kesin kalite kriterleri tanımlanmasına katkıda bulunmak,
- d) İlgili alanlardaki bulguların ve tavsiyelerin ve bunların uygulamalarının yaygınlaştırılmasını teşvik etmek,
- e) Ağ faaliyetlerinin etkilerini belirlemek amacıyla sonuçları değerlendirmek.

Uzmanlık Ağları tarafından yürütülecek çalışmanın türüne uygun olarak, proje koordinatörü olan kuruluşlar ve çekirdek ortaklar, yetişkin eğitiminin yetişkin sektöründe, yaygın ya da örgün eğitimde politika formülasyonu ve/veya araştırma konusunda aktif kuruluşlardır. Bu örgütler geniş bir ulusal kapsamı temsil etmeli ve/veya üniversiteler, ulusal ve bölgesel makamlar, araştırma enstitüleri, kar amacı gütmeyen vakıf ve dernekler, sivil toplum kuruluşları, vs. gibi mükemmellik merkezleri olmalıdırlar.

Proje ağları:

Bunlar, daha geniş bir konu çeşitliliğini kapsayan ve projelere katılan kuruluşlar arasında sürekli temas için bir temel oluşturan, daha küçük ölçekli ağlardır. Böylelikle, proje sonuçlarının daha da yaygınlaştırılmasına katkıda bulunurlar. Bu ağlarda başka ilgili "aktörler" da yer alabilir.⁴⁶

Bu ağların amaçları şunlardır:

- a) Yetişkinlerle çalışan kuruluşlar arasında bilgi ve iyi uygulamaların alışverişi için bir forum oluşturmak,
- b) Yeni projelerin özendirilmesi ve bu sektörde ülkeler arası işbirliği geliştirmek isteyen örgütlere danışmanlık sağlamak üzere "bilgi aktarıcılarını" olarak görev yapmak,
- c) Proje sonuçlarına ve ürünlerine daha geniş bir kesimin erişebilmesini sağlamak.

Bu hedeflerin bir yansıması olarak, Proje Ağlarının proje koordinatörü olan kuruluşları ve çekirdek ortakları halen Grundtvig kapsamındaki projelerde yer almakta olan ya da bu gibi projeleri SOCRATES programının ilk aşamasında Grundtvig alt programı kapsamında tamamlamış ya da yeni projelerin başlatılmasıyla uğraşan eğitim kurumları ya da diğer örgütlerdir. Ağın kapsamını genişletmek ve proje sonuçlarını yaygınlaştırma kapasitesini artırmak için, ağların seçilmiş bir konuda ek uzmanlık katkısında bulunabilecek başka "kurum, kuruluş veya bireyleri" de kapsamı özendirilir.

Her Grundtvig Ağı SOCRATES programına katılan en az altı farklı ülkeden (bu ülkelerin en azından biri AB üyesi olmalıdır) en az bir örgütle başlamalı ve zamanla büyümek üzere tasarlanmış olmalıdır. Tipik bir Ağ şunlardan oluşur:

⁴⁶ Jean Gordon, E.Com. Open & Distance Learning, 2000

- a) Ortaklar tarafından proje süresi boyunca etkinliklerin genel örgütlenmesinden, yönetiminden ve koordinasyonundan sorumlu olmak üzere seçilen proje koordinatörü olan kurum,
- b) Çoğu muhtemelen Ağın başlangıcından itibaren faaliyetin içinde olan ve Ağın görevlerinin yerine getirilmesinde özellikle aktif olarak çalışan çekirdek kuruluşlar. Örneğin bu, çoğu kez Ağın belirli konulara eğilen çalışma gruplarına / görev ekiplerine başkanlık etmeyi içerir. Bu ortaklar önemli etkinliklerde sorumluluk aldıklarında koordinatörden alt-sözleşme almaları gerekir,
- c) Bilgi aktarımı için kalıcı kanallar olarak görev yapan diğer kuruluşlar,
- d) Ağ etkinliklerinde zaman zaman yer alanlar.

Bu yapı proje süresi boyunca ağa dahil olan katılımcı sayısında artış olanağını getirir. Böylece, Ağa çok yönlü bir girdi sağlanmış olur. Yenilikçi inisiyatifler ve iyi uygulamalar geniş ölçüde aralarında değiştirilir ve sonuçların mümkün olan en geniş biçimde yaygınlaştırılması sağlanmış olur.

Birkaç ağın aynı alanda ve/veya faaliyet türünde odaklanması durumunda, Komisyon, ilgili ağların birleştirilmesine karar verme hakkını saklı tutar.

Ağlar tarafından yürütülen ve desteğin kullanılabileceği etkinlikler şunları içerir:

- a) Toplantı, seminer, atölye çalışmaları ve konferansların düzenlenmesi,
- b) Olay çalışmalarının, bilgi malzemelerinin, web sitelerinin, yayınların, vb üretimi gibi bilgi ve yaygınlaştırma etkinlikleri,
- d) Tartışılan konularda karşılaştırmalı çalışmaların, analizlerin, referans malzemesinin, gözlemlerin ve tavsiyelerin üretimi (bu esas olarak Uzmanlık Ağları için geçerlidir),
- d) Proje koordinatörlerinin eğitimi ve danışmanlığı (sadece Proje Ağları),
- e) Proje koordinasyonuna ve yönetimine ilişkin faaliyetler

2.3.1.5 Minerva: Açık - uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri- Ict

Minerva, Eğitimde Açık ve Uzaktan Öğrenim (AUÖ) ile Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) alanlarında Avrupa işbirliğini teşvik eder⁴⁷. Bunun için, AUÖ ve BİT'nin eğitim konusunda taşıdığı anlamın öğretmenler, öğrenenler, karar vericiler ve kamu arasında yaygın olarak daha iyi anlaşılmasını teşvik eder, BİT ve çoklu medya bazlı eğitim ürünleriyle hizmetlerinin geliştirilmesinde pedagojik konulara gereken önemin verilmesine yardımcı olarak ve bu alanda iyileştirilmiş yöntemlere ve eğitim kaynaklarına erişimi teşvik eder.

Minerva Programı aşağıdaki alanları kapsamaktadır,⁴⁸

- a) Eğitim alanında veya eğitim üzerinde etkisi olan diğer alanlarda yeniliklerin anlaşılması amaçlı projeler,
- b) Eğitim alanında, özellikle yenilik getiren, özgün ve yeni yöntemlerin ve kaynakların tasarlanması, geliştirilmesi ve test edilmesi amaçlı projeler
- c) Eğitime erişim ve bilginin yayımı imkanlarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması amaçlı projeler,
- d) Açık-Uzaktan eğitim ve eğitimde bilgi teknolojilerinin kullanımı alanlarında karşılıklı bilgi ve tecrübe değişimine yönelik çalışmalar,

Bilişim ve iletişim teknolojileri Socrates programının bütün alanlarında göze çarpmaktadır. Ancak Minerva' da projelerin temelini oluşturmaktadır.⁴⁹ Minerva kapsamındaki faaliyetler, Avrupa düzeyinde bir katalizör olarak hizmet ederek, edinilen bilgilerin gerçek bir çoğaltan etkisiyle kullanımını hedeflemektedir. Minerva ayrıca geniş bir hedef kitleyi kapsamakta, okullar, üniversiteler, bilişim ve iletişim sektörleri, yayıncılar, bakanlıklar, dernekler ve çeşitli sektörlerden uzmanlar içeren ortaklıklara dayalı uluslararası projelere büyük önem vermektedir.

⁴⁷ A.g.e., s.294-297.

⁴⁸ www.meb.gov.tr

⁴⁹ www.dpt.gov.tr

2.3.1.6 Lingua: Avrupa dilleri eğitimi

Lingua Programı aşağıdaki alanlarla ilgilenmektedir;

* Dil öğreniminin öneminin kavranmasına ve desteklenmesine yönelik faaliyetler (bilgilendirme kampanyaları, yarışmalar, ödüller, özel çalışma ve incelemeler, dil becerilerinin tanınmasına yönelik programlar, dil eğitim kurumları arasında iletişim ve işbirliği ile bilgi alışverişini artırma amaçlı çalışmalar ve projeler, bu alanda düzenlenen toplantı, seminer, konferans vs. ile uzmanlık yayınlarının desteklenmesi, akademik uzmanlık ağlarının oluşturulması),⁵⁰

* Dil öğretimi ve yabancı dil becerilerinin değerlendirilmesi araçlarının geliştirilmesi (dil eğitim müfredatında yenilikler getiren, bu alanda yeni eğitim materyalleri geliştiren, dil becerilerini ölçme amaçlı yeni yöntemler ortaya çıkaran, dil eğitimi için yeni görsel ve işitsel malzemeler geliştiren ve özellikle kendi kendine dil öğrenme amaçlı yeni yöntemler ve sistemler sunan projelerin desteklenmesi)⁵¹

2.3.1.7 Observation and innovation- eğitim sistemleri / politikalarının izlenmesi ve bu alanlarda yenilik

Bu çalışmalar aşağıdaki alanlarla ilgilenmektedir

- a) Diplomaların, mesleki niteliklerin ve eğitimde geçirilen sürelerin karşılıklı tanınmasına yönelik faaliyetlerin, çalışmaların, incelemelerin, pilot projelerin ve bilgi alışverişinin desteklenmesi, Ulusal Akademik Tanıma ve Bilgi Merkezleri (NARIC) Ağı faaliyetleri,
- b) ARION: Eğitim alanında karar alıcılar, yöneticiler ve uzmanlar için karşılıklı araştırma ziyaretleri programı,

⁵⁰ “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Kullanıcı Klavuzu, Avrupa Komisyonu”, Ankara, 2003

⁵¹ European Commission, Programmes & Actions, (Lingua) 2000, ss.5-16.

- c) Eurydice: Avrupa Eğitim Sistemleri ve Politikaları Bilgi Ağının bütün faaliyetleri,
- d) Eğitim sistemlerinin ve politikalarının analizi ile eğitimde kalitenin değerlendirilmesi konularında çalışan kurum ve kuruluşlar arasında ilişkilerin artırılması ve ağlar oluşturulması,
- e) Ortak eğitim politikası amaçlı her türlü çalışma, inceleme, pilot proje, seminer, uzman değişimi gibi faaliyetlerin desteklenmesi,

2.3.1.8 Joint actions: Diğer Avrupa programları ile ortak eylemler

Bu kapsamda Mesleki eğitim ve gençlik programları ile işbirliği ve ortak proje imkanlarının geliştirilmesi amaçlanır. Ortak eylemlerin hareket noktası “bilgi Avrupası” oluşmasını teşvik etmek ve örneğin eğitim, öğretim veya gençlik politikası gibi konularla ilişki kurmaktır. ⁵²Bilgi sektörlerinin geniş spektrumundan aktörler arasında daha güçlü bir işbirliği amaçlanmaktadır. AB’nin Socrates, Leonardo Da Vinci, Youth Programları, Avrupa düzeyinde bütün yurtdışından gelen öğrenenlerin yaşamak, çalışmak ve toplumda aktif bir rol edinmek için ihtiyaç duyduğu tecrübe, bilgi ve becerileri edinebileceği şartları korumak için tasarlanmış tamamlayıcı araçlardır. Ortak eylemler, her üç programın parçasını oluşturmakta ve her bir programın faaliyet alanının ötesine geçen eylemler aracılığıyla bu tamamlayıcılığı yansıtmaktadır. Ortak eylemler ayrıca kültür gibi diğer alanlara da genişletilebilmektedir.

2.3.1.9 Accompanying measures: Diğer eylem alanlarında yer almayan destek tedbirleri

Bu kapsamdaki faaliyetler şöyle sıralanabilir;

⁵² www.meb.gov.tr

- a) SOCRATES hakkında genel bilgilendirme ile bilinç oluşturma ve artırma amaçlı faaliyetler,
- b) SOCRATES programının uygulanmasında etkinliği artırmaya ve engelleri kaldırmaya yönelik faaliyetler (örneğin proje yönetimi konusunda eğitim faaliyetleri),
- c) Eğitim alanında işbirliğinin etkisinin maksimize edilmesi ve olumlu sonuçlarının yayımlanmasına yönelik çalışmalar,
- d) SOCRATES eylem alanları arasında sektörler üstü sinerjinin geliştirilmesi,
- e) SOCRATES'in fırsat eşitliği, engellilerin haklarının korunması, kültürler arası eğitim ve ırkçılık, yabancı düşmanlığı ile mücadele gibi yatay önceliklerinin desteklenmesi.

Socrates – Genel Eğitim Programından yararlananlar şu şekilde sıralanabilir;

Çoğu durumda, bireyler (öğrenciler, öğretmenler, vb.) programlarda sadece kendi bağlı oldukları kurumlar aracılığıyla yer alabilirler. Fakat Comenius Dil Öğretmenliği uygulaması bunun dışındadır.⁵³

İlköğretim ve okul öğrencileri (kreşten orta öğrenime kadar);

- a) Kendi okullarının yürüttüğü projelere katılabilirler (Comenius 1).
- b) Comenius 1 projelerinin hazırlanmasına yardım etmek, öğrenci değişimleri (Comenius Dil Projeleri) veya uluslararası proje toplantılarına (Comenius Okul Projeleri ve Comenius Okul Geliştirme Projeleri) katılmak üzere yurtdışına gidebilirler.

Üniversite öğrencileri;

- a) 3-12 ay süreli olarak yurtdışında çalışmalarını sürdürebilir (Erasmus 2) ve/veya akademik tanınma için Avrupa Kredi Transfer Sistemi (ECTS)'den (Erasmus 1) faydalanabilirler.

⁵³ <http://www.europa.eu.int>

- b) Kendi üniversitelerinin, Avrupa Modülleri, Yoğunlaştırılmış Programlar gibi Avrupa'da yürüttükleri aktivitelerde yer alabilirler (Erasmus 1).
- c) Kendi üniversitelerinin yürüttükleri diğer projelere katılabilirler (Grundvig, Lingua ve Minerva)
- d) Öğrenci derneklerinin yürüttükleri projelerde yer alabilirler (Destek Faaliyetler)

Aday Öğretmenler; (üniversite öğrencilerinin yararlanabileceği tüm etkinliklere ilave olarak)

- a) 1-10 hafta süreli yurtdışında pratik eğitimi ve / veya danışmanla çalışma yapabilirler (Comenius 2).
- b) Temel öğretmen eğitim kurumlarının yürüttüğü projelerde yer alabilirler (Com. 2).

Aday dil öğretmenleri; (aday öğretmenlerin yararlanabileceği tüm etkinliklere ilave olarak)

- a) Yabancı dil veya yetişkin eğitimi veren kurumlar tarafından kabul edilerek Comenius Dil Öğretmeni olarak 3-8 ay süreli yurtdışında kalabilirler (Comenius 2).

Yetişkin öğrenciler;

- a) İşbirliği projelerindeki Grundvig aktivitelerinde (Grundvig 1) veya öğrenme ortaklıklarında (Grundvig 2) yer alabilirler.

Okul Öğretmenleri (ilköğretimden yüksek öğretime kadar);

- a) Bir Comenius Okul Projesini, Comenius Dil Projesini veya Comenius Okul Gelişim projesini koordine edebilir veya bu projelere katılabilirler (Comenius 1).
- b) Hizmet-içi eğitim kursları, öğretmen eğitimi materyalleri veya okul eğitimine yönelik diğer pedagojik materyalleri hazırlayan bir ekipte yer alabilirler (Comenius 2).

- c) Yurt dışında bir hizmet-içi eğitim kursuna devam etmek için bireysel eğitim ödeneği alabilirler (Comenius 2).
- d) Dil (Lingua 1, Lingua 2) veya yeni teknolojilerin eğitimde kullanılması (Minerva) ile ilgili projeler üzerine çalışan bir ekibe katılabilirler.
- e) Dil öğretmenleri (okul öğretmenlerinin gerçekleştirdiği tüm etkinliklere ilave olarak) aşağıdaki etkinlikleri gerçekleştirebilirler:
- f) Kendi okullarının ev sahipliği yaptığı bir Comenius Dil Öğretmenliği uygulamasına danışmanlık yapabilirler (Comenius 2).

Öğretim elemanları üniversitelerinin Kurumsal Sözleşmelerini kullanarak;

- a) Yurt dışında bir üniversitede öğretim görevliliği yapabilirler (Erasmus 2).
- b) Yeni bir müfredat (lisans eğitiminden lisan üstü düzeylere kadar), diğer ülkelerden ortaklarla birlikte bir Avrupa modülü veya yoğun bir programın tasarlanmasına ve geliştirilmesine yardım edebilirler (Erasmus 1).
- c) Yurt dışında alınan eğitimlerin ve kredilerin tanınmasına yönelik olarak kendi üniversite/fakülte/anabilim dallarında Avrupa Kredi Transfer Sisteminin (ECTS) uygulanmasını sağlayabilirler (Erasmus 1).
- d) Yurt dışından işbirliği yapılan üniversitelerle öğrencilerinin mübadele edilmesini görüşebilirler (Erasmus 1).
- e) Özel bir disiplin alanı veya disiplinler arası bir konu ile ilgili olan bir Avrupa Akademik Uzmanlık Ağını (European Thematic Network) koordine edebilir veya bu ağın bir ortağı olabilirler (Erasmus 3).
- f) Dillerin öğretilmesi (Lingua), eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması (Minerva) ve eğitim
- g) sistemlerinin analizi (Gözlem ve Yenilik) gibi alanlardaki işbirliği projelerini koordine edebilir veya projelerin ortağı olabilirler.⁵⁴

Öğretmen eğiticileri (Öğretim elemanlarının yararlandığı tüm fırsatlara ilave olarak);

⁵⁴ E.Com.Socrates Programme Guidelines for Applicants. 2000

- a) Öğretmen eğitimi kursları, öğretmen eğitimi materyalleri veya okul eğitimine yönelik diğer pedagojik materyalleri hazırlayan ve geliştiren bir ekipte yer alabilirler (Comenius 2)
- b) Yurt dışında bir hizmet-içi eğitim kursuna devam etmek için bireysel eğitim ödeneği alabilirler (Comenius 2 veya Grundtvig 3),
- c) Eğitimde karar verici konumda olanlara yönelik çok uluslu eğitim gezilerine katılabilir veya bunları düzenleyebilirler (Arion).
- d) etişkin veya telâfi eğitimi alanında çalışan öğretmenler, eğitimciler veya diğer eğitimciler (özel öğretmenler, usta öğreticiler, vb.);
- e) İşbirliğine dayalı bir proje (Grundtvig 1), bir öğrenme ortaklığı (Grundtvig 2) veya bir uzmanlık ağı (Grundtvig 4) çerçevesinde Grundtvig etkinliklerine katılabilirler,
- f) Yurt dışında bir hizmet-içi eğitim kursuna devam etmek için bireysel eğitim ödeneği alabilirler (Grundtvig 3),
- g) Eğitimde karar verici konumda olanlara yönelik çok uluslu eğitim gezilerine katılabilir veya bunları düzenleyebilirler (Arion).

Özel öğretmenler, usta öğreticiler, dışlanma tehlikesi içindeki öğrencilerle-göçmen işçilerin çocuklarıyla, çingenlerle, gezginlerin ve yurt dışında geçici görevlilerin çocuklarıyla çalışan diğer eğitimciler;

İşbirliğine dayalı bir proje ile (Comenius 1 ve 2) Comenius etkinliklerine katılabilirler.

- a) Yurt dışında bir hizmet-içi eğitim kursuna devam etmek için bireysel eğitim ödeneği alabilirler (Comenius 2).

Öğretmenlik yapmayan eğitim personeli (Kurum müdürleri, danışmanlar, müfettişler, vb.

- a) Comenius faaliyetleri içerisinde bir okul ortaklığına (Comenius 1), personel eğitimi için işbirliği projesine (Comenius 2) veya bir uzmanlık alanı ağına (Comenius 3) katılabilirler.
- b) Yurt dışında bir hizmet-içi eğitim kursuna katılmak üzere bireysel eğitim ödeneği alabilirler (Comenius 2, Grundtvig 3)

- c) Erasmus Üniversite Beyannamesi'nde yer alan faaliyetleri (Erasmus 1) ve belirli Akademik Uzmanlık Ağlarını (TN, Erasmus 3) koordine edebilir veya yer alabilirler.
- d) İşbirliği projesi çerçevesinde Grundtvig faaliyetlerinde (Grundtvig 1), bir öğrenme ortaklığında (Grundtvig 2) veya bir uzmanlık alanı ağında (Grundtvig 4) yer alabilirler.
- e) Kendi derneği vasıtasıyla Destek Faaliyetlerinde yer alabilirler.
- f) Eğitimde karar verme konumunda olanlara yönelik çok uluslu çalışma ziyaretlerine katılabilirler veya bunları organize edebilirler (Arion).

Karar Vericiler ve Eğitim Uzmanları;

- a) Değişik etkinlikler çerçevesinde işbirliği projelerine katılabilirler.
- b) Dil öğretimi ve öğreniminde (Lingua 1) en iyi yöntem ve yenilikle ilgili olarak konferanslara ve sohbetlere katılabilirler.
- c) Eğitimde karar verme mekanizmasına çok uluslu bir çalışma ziyaretine katılabilir veya bunları düzenleyebilirler.

2.3.2 Leonardo Da Vinci AB Mesleki Eğitim Programı

Organizasyon ve içeriği Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin sorumluluğunda olan Leonardo da Vinci programı ile AB'ne üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır.⁵⁵

Bu program; ülkeler arası işbirliğinin kullanılarak mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesini, yeniliklerin teşvik edilmesini ve Avrupa boyutunun yükseltilmesini amaç edinmiştir.⁵⁶

Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) programının ikinci aşaması (2000 – 2006)'nın hedeflerini genel olarak aşağıdaki üç temel esas belirlemektedir:

⁵⁵ www.dpt.gov.tr

⁵⁶ “ Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri”, (Çeviri: M. Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Müdürlüğü Komisyonu) Milli Eğitim Basımevi, 1996, Ankara

1. Her seviyede mesleki eğitimin başlangıcında bulunan, özellikle gençlerin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi.
2. Sürekli mesleki eğitim ve hayat boyu edinilen bilgi ve becerilerin geliştirilmesi ilkesinden hareket ederek, ⁵⁷özellikle teknolojik ve kurumsal (ulusal ve ülkeler arası) değişiklikleri bütünleştirmek. Mesleki eğitime olan ilgiyi ve mesleki eğitimin kalitesini artırmak.
3. Mesleki eğitimi; yeterlilik ve girişimcilik bakımından güçlendirmek, desteklemek ve istihdam imkanlarını artırmak. Üniversiteler dahil mesleki eğitim kurumları, kamu veya özel kuruluşlar, işletmeler ve KOBİ'ler arasındaki işbirliğini güçlendirmek.

Leonardo da Vinci Programı ile sağlanacak imkanlar;

- a) Programa katılan ülkelerde mesleki eğitim sistemlerinin ve uygulamalarının kalitesinin artırılması, yenilikler geliştirmek ve ulusal mesleki eğitim politikalarına katma değer sağlanması.
- b) Her düzeydeki mesleki eğitimde Avrupa boyutunun teşvik edilmesi, ülkeler arası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi.
- c) Sürekli mesleki eğitimin teşvik edilmesi ve ülkeler arası çalışma şartlarına uyumun geliştirilmesi.
- d) Sürekli mesleki eğitim ve ömür boyu öğrenme isteğinin güçlendirilmesi, yarının mesleklerine hazırlanma ve teknolojik değişimlere uyumun teşvik edilmesi.
- e) Modern teknolojiler alanında eğitim ve müteakip eğitimde; yüksek okullar, mesleki eğitim tesisleri ve işletmelerin daha fazla karşılıklı etkileşiminin sağlanması.
- f) Mesleki eğitim alanında dil yeterliliklerinin geliştirilmesi ve ortak terminolojinin oluşturulması.
- g) Özellikle gençler için temel mesleki eğitimin desteklenmesi ve teşvik edilmesi.

⁵⁷ LdV Programı'nı kuran 26 Nisan 1999 tarihli Konsey Kararı. Kararın tam metni için bkz:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/decision/decision_en.pdf

- h) Mali, sosyal veya fiziksel nedenlerle eğitimden yararlanamamış kişiler için temel mesleki eğitimi veya ileri düzeydeki eğitimlere erişimin kolaylaştırılması.
- i) Mesleki eğitimde bayanların fırsat eşitliğinin teşvik edilmesinin sağlanması.
- j) Mesleki danışmanlık sistemlerinin kurulmasının teşvik edilmesi, bağımsız sürekli eğitim ve açık öğrenim yöntemlerinin gelişmesine katkı sağlanması.

Leonardo da Vinci Programından yararlanabilecek kişiler;

Bireysel projelerin kabul edilmediği bu programda kişiler ancak tüzel kişiliğe sahip bir kurum veya kuruluş nezdinde yapılan projeler içerisinde programdan yararlanabilirler.

Bu program; mesleki eğitim bakımından ilgi duyulan tüm alanlarda veya mesleki eğitimle uğraşanları ülkeler arası bir ortaklık içerisinde biraraya getiren kamu veya özel kuruluşlara, işletmelere ve şirketlere açıktır. ⁵⁸Bunlar;

- a) Her seviyedeki mesleki eğitim kuruluşları, merkezleri ve üniversiteler,
- b) Araştırma merkezleri ve enstitüler,
- c) El sanatları ile ilgili sanayi kuruluşları dahil, işletmeler ve KOBİ'ler,
- d) Ticaret ve sanayi odaları dahil ticaret ve sanayi ile ilgili teşkilatlar,
- e) Kar amacı gütmeyen teşkilatlar,
- f) Gönüllü ve sivil toplum kuruluşları.

Leonardo da Vinci Programından yararlanabilecek ülkeler;

Toplam 31 ülkenin yararlanabildiği bu programın kapsadığı ülkeler şunlardır:

⁵⁸ Topluluk mesleki eğitim eylem programı olan 'LdV'nin ikinci aşamasını tesis eden 26 Nisan 1999 Tarihli 1999/382/EC sayılı Konsey Kararı, OJ L 146, 11.6.1999, s. 33

- a) Avrupa Birliğine üye 15 devlet: Almanya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Lüksemburg, Portekiz ve Yunanistan.
- b) Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA)'ne dahil 3 devlet: İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç
- c) Avrupa Birliğine yeni üye olan 10 devlet: Çek Cumhuriyeti, Estonya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovenya ve Slovak Cumhuriyeti
- d) Avrupa Birliğine aday 3 devlet: Bulgaristan, Romanya ve Türkiye

Leonardo da Vinci Programı kapsamındaki alt programlar (eylemler);

Leonardo da Vinci (LdV) programı, AB'nin beş değişik tedbirine yönelik 5 farklı özellikte eylemden oluşmaktadır. Bunlar:

1. Hareketlilik: Her seviyede mesleki eğitim alan kişiler, özellikle gençler ve mesleki eğitimden sorumlu kişiler için ülkeler arası hareketlilik projelerini destekleyen bu eylemde 3 farklı seçenek yer alır.

Ülkeler arası yerleştirme projeleri

Ülkeler arası karşılıklı değişim projeleri

Çalışma ziyaretleri

2. Pilot projeler: Mesleki eğitimde iletişim ve bilgi teknolojilerinin kullanımıyla ilgili faaliyetler dahil olmak üzere meslek eğitimini geliştirmeyi amaçlayan, mesleki eğitimde kalite ve yeniliklerin transferine yönelik ülkeler arası pilot projeleri destekler. Bu eylem altında ayrıca sınırlı sayıdaki konulu faaliyetlere de özel destek verilir.

3. Dil yeterlilikleri: İki farklı proje tipi şeklinde olmak üzere, mesleki eğitim alanında dil becerilerinin ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesine yönelik projeleri destekler.

- a) Ülkeler arası pilot projeler
- b) Ülkeler arası karşılıklı değişim projeleri

4. Ülkeler arası ağlar: Avrupa deneyiminin yaygınlaştırılması ile Avrupa uzmanlığında yenilikçi yaklaşımların toplanması, biriktirilmesi ve inşasını amaçlayan projeleri destekler.

5. Başvuru kaynakları: Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) ve Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) ile işbirliği içinde verilerin, etütlerin ve analizlerin karşılaştırılması, iyi uygulamaların gözlemlenmesi ile yaygınlaştırılmasına yönelik projeleri destekler.

2.3.2.1 Hareketlilik (Mobility)⁵⁹

Bu başlık altında verilecek tekliflerin eğitim sisteminin içinde olan, daha çok eğitim görmekte olan veya iş gücü piyasasına girmeye çalışan gençlere, genç işçilere veya iş arayanlara, yeni mezunlara, yüksek öğrenim kurumlarında kayıtlı olan öğrencilere yönelik ("yerleştirme" projeleri) ülkelerarası hareketlilik faaliyetleri ile ilgili olmalıdır. Teklifler aynı zamanda eğitmenlere veya insan kaynakları yöneticilerine ve eğitim projesi yöneticilerine, yabancı dil uzmanlarına ve sosyal ortaklara yönelik de olabilir ("karşılıklı değişim" projeleri)

Burada esas nokta, temel mesleki eğitim ve sürekli-mesleki eğitimin Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, kişilerin teori ve uygulama içeren faaliyetlerden, özellikle iş-bağlantılı eğitimle deneyim kazanmaya teşvik edilmesi, dil becerilerinin, ülkeler arası

⁵⁹ E.Com.Guide to Programmes & Actions(Leonardo Da Vinci), 2000, s.23-27.

bağlantıların, eğitimler ve insan kaynakları yöneticileri için başarılı uygulamaların karşılıklı değişimlerinin geliştirilmesidir.

Bu tür bir faaliyet alanı mesleki eğitim alanında tüm aktörlerin bir araya gelmesini sağlayarak genel anlamda hem ülkeler arası işbirliğinin hem de çalışma hayatı ile eğitim sistemleri arasındaki bağların güçlendirilmesi için yararlıdır.

Uygulama, iştirak eden yararlanıcının türüne göre üç temel faaliyet şeklini alır:

- a) Ülkelerarası yerleştirme projeleri,
- b) Ülkelerarası karşılıklı değişim projeleri,
- c) CEDEFOP tarafından düzenlenen çalışma ziyaretleri

Hareketlilik projeleri, yerinde uygulama esasına göre uygulanmaktadır, dolayısıyla teklifler proje hazırlayanın ülkesindeki Ulusal Ajansa gönderilmektedir.

2.3.2.2 Pilot projeler

Topluluk mali desteği; mesleki eğitim ve rehberlik alanında metod, içerik ve ürün açısından yenilikçi uygulamaların tasarımı, geliştirilmesi, test edilmesi, değerlendirilmesi ve yayılması için kullanılmaktadır.

Pilot projeler, yenileşme sürecini hareketlendirmek ve eğitimin ve mesleki rehberliğin kalitesini artırmak içindir. Bunların uygun hallerde yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini de kullanarak elle tutulur ürünler gerçekleştirmesi gerekir.

Bu faaliyet alanı kapsamında Topluluk düzeyinde özel ilgi gösterilen konularda "konulu faaliyetler" olarak adlandırılan az sayıdaki projeye de özel mali destek sağlanacaktır.

2.3.2.3 Dil yeterlilikleri

Bu projeler, daha az kullanılan ve öğretilen diller konusu projeler dahil, mesleki eğitim kapsamında dil ve kültürel yeterliliklerin artırılması ile ilgilidir.

Teklifler; öğretim materyallerinin tasarımı, test edilmesi ve tanınması, değerlendirilmesi ve yayılmasına yönelik olabileceği gibi farklı mesleki ve ekonomik sektörlerin belirli ihtiyaçlarına göre hazırlanmış yenilikçi öğretim metotları konusunda da olabilir. Aynı zamanda dil konusundaki denetimlerin ve kendi kendine dil öğrenmeye dayalı yenilikçi pedagojik yaklaşımlar geliştirilmesi ve sonuçların dağıtılması ile ilgili de olabilir.

2.3.2.4 Ülkelerarası ağlar

Program, Avrupa boyutunda uzmanlık ve yaygınlaştırma konularındaki ülkeler arası ağlar için finansal destek vermektedir. Bu ağların üç fonksiyonu vardır:⁶⁰

- a) Avrupa uzmanlığı ve yenilikçi yaklaşımların toplanması, süzgeçten geçirilmesi ve temeller oluşturulması,
- b) Mesleki becerilerle ilgili ihtiyaç analizlerinin ve tahminlerinin iyileştirilmesi,
- c) Ağ çıktılarının ve proje sonuçlarının Birlik çapında uygun şekilde yayılması/dağıtımı.

2.3.2.5 Referans kaynakları

Özellikle araştırma ve analizlerde kullanılan Topluluk referans kaynaklarının, karşılaştırılabilir verilerin oluşturulması ve güncelleştirilmesi, başarılı uygulamaların incelenmesi, dağıtımı ve ayrıntılı bilgi alışverişi faaliyetleri Topluluk finansal desteğinden yararlanabilir. Bu tür referans kaynaklarından amaç, belirlenen bir konuda

⁶⁰ Oxford University Web Page, <http://www.ox.ac.uk>

Topluluk düzeyinde ulusal mesleki eğitim sistemlerindeki belirli özelliklerin ve değişimlerin kaydedilmesi imkanı vermesidir.

Karşılaştırılabilir verilerin oluşturulması ve güncelleştirilmesi projeleri (istatistikî projeler), iki yıllık istatistikî program belirlenip yayınlanır yayınlanmaz özel teklif çağrıları konusu olacaktır.

ÖZEL DURUMLAR

Müşterek Teklifler

Aynı veya farklı faaliyet alanları kapsamındaki projeler sinerji oluşturarak potansiyel etkilerini artırmak amacıyla birbirleriyle birleştirilebilir. Teklifler, yalnızca seçildikleri yıl içinde birleştirilebilir. Ancak proje sahipleri ayrı ayrı teklif vermeli ve başvuru formlarının ilgili bölümünde birbirlerine bağlı oldukları hususu açıkça belirtmelidirler.

Önceki Projelerin Sonuçlarına Dayalı Teklifler

Pilot projeler (Konulu projeler dahil), dil yeterlilikleri, ülkeler arası ağlar ve referans kaynakları ile ilgili teklifler Leonardo da Vinci veya Socrates programları kapsamında geliştirilen bir veya daha fazla sayıda projenin, diğer Topluluk programlarının/girişimlerinin (Phare dahil) veya yerel/bölgesel/ulusal girişimlerin sonuçlarına dayalı şekilde verilebilir. Bu takdirde, proje sahipleri başvuru formunda bu proje veya projeleri geliştirmeyi istemelerinin gerekçelerini tam olarak izah edecek ve projenin/projelerin önceki proje/projelerle karşılaştırılmış katma değerini göstereceklerdir.

Yalnızca Hareketlilik (Mobility) projeleri İçin

Genel kurala göre bir hareketlilik (mobility) projesi (hem yerleştirmeler hem karşılıklı değişimler için) yalnızca "giden" (outgoing) (örn. Yurtdışındaki bir veya daha fazla sayıda ev sahibi organizasyona gönderilen) yararlanıcıları kapsayabilir. Bu nedenle proje hazırlayan (ve varsa aynı ülkeden ortakları) ancak gönderici organizasyon olarak hareket edebilir.

Bu çerçevede, gönderici organizasyonlarla ev sahibi organizasyonlar arasında karşılıklılık ayrı ayrı iki (veya daha fazla) başvuru ile sağlanacaktır; proje sahiplerinden

her biri kendi ülkesindeki Ulusal Ajansa başvuru yapacak ve her biri diğerinin/diğerlerinin teklifinde/tekliflerinde ev sahibi organizasyon olarak hareket edeceklerdir. Bu şekilde birbiriyle bağlantılı tekliflerde söz konusu bağlantı Hareketlilik (mobility) Başvuru Formunun ilgili bölümünde belirtilmelidir.

Özel Bir Durum: Yabancı Öğrenci Alınması

Komisyonun mutabakatıyla bazı ülkeler yukarıda söz edilen genel kuraldan sapmayı seçmektedirler. Belli bir yararlanıcı (örn. öğrenciler) konusunda bu ülkeler, gelen yararlanıcılar için de finansman sağlamaktadırlar. Böylece, aynı Hareketlilik projesi kapsamında yabancı öğrenci kabul etme ve yurtdışına öğrenci gönderme mümkün olacaktır. Bu istisnai noktanın uygulanmasına ait genel şartlar Hareketlilik İçin Rehber'de detaylı olarak mevcuttur. Ancak, proje sahiplerinin ilgili Ulusal Ajansa müracaat ederek ülkelerinde bu düzenlemenin olup olmadığını teyit etmesi gerekir.⁶¹

A TİPİ PROJELER-MOBILITY (Hareketlilik)

Bu başlık altında verilecek tekliflerin eğitim sisteminin içinde olan, daha çok eğitim görmekte olan veya iş gücü piyasasına girmeye çalışan gençlere, genç işçilere veya iş arayanlara, yeni mezunlara, yüksek öğrenim kurumlarında kayıtlı olan öğrencilere yönelik ("yerleştirme" projeleri) ülkelerarası hareketlilik faaliyetleri ile ilgili olmalıdır. Teklifler aynı zamanda eğitmenlere veya insan kaynakları yöneticilerine ve eğitim projesi yöneticilerine, yabancı dil uzmanlarına ve sosyal ortaklara yönelik de olabilir ("karşılıklı değişim" projeleri). Burada esas nokta, temel mesleki eğitim ve sürekli mesleki eğitimin Avrupa boyutunun güçlendirilmesi, kişilerin teori ve uygulama içeren faaliyetlerden, özellikle iş-bağlantılı eğitimle deneyim kazanmaya teşvik edilmesi, dil becerilerinin, ülkeler arası bağlantıların, eğitmenler ve insan kaynakları yöneticileri için başarılı uygulamaların karşılıklı değişimlerinin geliştirilmesidir.

⁶¹ www.u.gov.tr

Bu tür bir faaliyet alanı mesleki eğitim alanında tüm aktörlerin bir araya gelmesini sağlayarak genel anlamda hem ülkeler arası işbirliğinin hem de çalışma hayatı ile eğitim sistemleri arasındaki bağların güçlendirilmesi için yararlıdır.

Uygulama, iştirak eden yararlanıcının türüne göre üç temel faaliyet şeklini alır:

- a) Ülkelerarası yerleştirme projeleri,
- b) Ülkelerarası karşılıklı değişim projeleri,
- c) CEDEFOP tarafından düzenlenen çalışma ziyaretleri

Hareketlilik projeleri, yerinde uygulama esasına göre uygulanmaktadır, dolayısıyla teklifler proje hazırlayanın ülkesindeki Ulusal Ajansa gönderilmektedir

Hareketlilik eylemine dahil projeler (yerleştirme ve karşılıklı değişim)'in süresi en fazla 2 yıl olabilir.

Yerleştirme projelerinde

3 haftadan 39 haftaya kadar (Temel mesleki eğitim almakta olanlar)

13 haftadan 52 haftaya kadar (Öğrenciler)

9 haftadan 52 haftaya kadar (genç çalışanlar ile yeni mezunlar)

Karşılıklı değişim projelerinde;

1 haftadan 6 haftaya kadar

Pilot projeler, Dil yeterlilikleri, Ülkeler arası ağlar, Başvuru kaynakları ile diğer programlar (Socrates ve/veya Youth)'la birlikte yapılan ortak eylemler ile ilgili projelerin süresi en az 1 yıl, en fazla 3 yıl olabilir.

2.3.3 Youth – Ab Gençlik Programı

Gençlik Topluluk Eylem Programı"Avrupa için Gençlik" ve "Avrupa Gönüllü Hizmeti" gibi daha önce de bazı programlar dahilinde yer almış olan etkinlikleri içermektedir. ⁶²Program, yalnızca projelerine mali destek sağlamak yoluyla değil, aynı zamanda Avrupa çapında ya da daha geniş bir çerçevede ortaklıklar kurulması için bilgi, eğitim ve fırsatlar sağlayarak, gençlerin ve gençlik çalışanlarının çıkarları için çalışacaktır. ⁶³

2.3.3.1 Gençlik programının hedef kitlesi

Gençlik Programı,öncelikle, Avrupa Birliği Üye Devletlerinin herhangi birinde ya da diğer Program ülkelerinden birinde yasal olarak ikamet eden ve yaşları 15 ile 25 arasında olan gençlere yöneliktir.

Aşağıda belirtilen gruplar Gençlik programına katılabilirler:

1. Gençlik değişim programı organize etmek ya da kendi yerel topluluklarında bir girişim başlatmak isteyen genç grupları
2. Avrupa Gönüllü Servisine katılmak isteyen gençler
3. Edindikleri deneyimi iletirmek isteyen eski gönüllüler
4. Gençlik kuruluşları
5. Gençlik liderleri
6. Gençlik çalışanları
7. Gençlik ve yaygın eğitim alanında faaliyet gösteren proje yöneticileri ya da düzenleyicileri
8. Kar amaçlı olmayan diğer kuruluş, dernek ya da yapılar

⁶² Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyinin 13 Nisan 2000 tarih ve 1031/ 2000/ AK sayılı Kararı

⁶³ <http://www.europa.eu.int/comm/youth>

2.3.3.2 Gençlik programının amaç ve öncelikleri

Program, gençlere hareketlilik ve de üçüncü bin yılın Avrupa'sının kuruluşuna aktif katılım fırsatları sunar. "Bilgi Avrupası"na ulaşılmasına katkıda bulunmayı ve gençlik politikasının gelişimi için işbirliğine yönelik, yaygın eğitim temelli bir Avrupa düzleminin oluşturulmasını hedefler. Yaşam boyu öğrenme kavramını ve aktif vatandaşlığı özendirilecek niteliklerin ve uzmanlıkların geliştirilmesini teşvik eder.⁶⁴

Program, toplumun bütün kesimlerinde kişisel gelişim ve kolektif etkinlik arasında bir dengeye ulaşmayı ve bu dengenin korunmasını amaçlamaktadır; ve bu doğrultudaki amaçları şöyledir:

1. Gençlerin bütün toplumla yüksek oranda bütünleşmelerini kolaylaştırmak ve girişimcilik ruhlarını teşvik etmek.
2. Gençlere bilgi, beceri ve yeterlilik kazanmalarında yardımcı olmak ve bu deneyimlerin değerini teslim etmek.
3. Gençlere, dayanışma duygularını Avrupa'da ve daha geniş anlamda dünyada serbestçe ifade etme olanağı tanımanın yanı sıra, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığına karşı verilen mücadeleyi desteklemek.
4. Ortak Avrupa kültürümüzün çeşitliliğinin, ortak mirasımızın ve de ortak temel değerlerimizin daha iyi anlaşılmasını sağlamak.
5. Her türlü ayrımcılığın yok edilmesine ve toplumun her düzeyinde eşitliğin sağlanmasına yardımcı olmak.
6. Yerel düzeyde gençlik çalışmaları üzerinde olumlu bir etkisi olacak projelere bir Avrupa ögesi katmak.

Avrupa Komisyonu'nun birincil derecede önem verdiği konulardan biri, olanakları kısıtlı (daha az öncelikli kültürel, coğrafi ya da sosyo-ekonomik altyapılardan gelen ya da engelli) gençlere GENÇLİK programı çerçevesinde geliştirilmiş olan hareketlilik ya da yaygın eğitim etkinliklerine erişim olanağı vermektir.

⁶⁴ www.ua.gov.tr

Avrupa Komisyonu, GENÇLİK programı için Ulusal Ajanslar ile yakın işbirliğiyle, olanakları kısıtlı gençlerin de GENÇLİK'e dahil edilmesi için bir strateji geliştirmiştir.

Belirtilen genel hedef ve önceliklere ek olarak, Avrupa Komisyonu ve Ulusal Ajanslar her yıl spesifik öncelikler belirlemektedir. Ayrıca, bireysel olarak Program ülkeleri de yukarıda belirtilen önceliklere, örn. ülke ve etkinlik alanı içerisinde coğrafi dengeye, tam olarak saygı göstermek suretiyle ulusal öncelikler belirleyebilirler. Yıllık ve ulusal önceliklere ilişkin daha detaylı bilgi Komisyon'un web sayfasından ya da diğer web sayfalarından edinilebilir.

2.3.3.3 Gençlik programının diğer AB programlarıyla ilişkisi

GENÇLİK programı, diğer AB girişimlerinden yalıtılmış bir girişim değildir. SOCRATES ve LEONARDO DA VINCI ile beraber, gerek örgün gerekse yaygın eğitim ve mesleki eğitim alanında bir Avrupa eğitim düzlemi yaratmak için geliştirilmiş birçok programlardan biridir. Yaygın eğitim deneyimine odaklanmış etkinlikler sunan GENÇLİK programı, diğer iki temel programı tamamlayıcı niteliktedir.

2.3.3.4 Gençlik programının yapılandırılması

GENÇLİK programının genel yapısı, değişik eylemler arasında bütünleşmeyi ve bu eylemler arasında kesişim noktalarının oluşumunu destekler niteliktedir. Bu bütünleşmiş yaklaşım, Eylemler arasında daha yüksek bir sinerjinin ortaya çıkmasını sağlar; ve böylece de herhangi bir Eylem'de geliştirilmiş olan iyi bir örneğin, diğerlerine de aktarılması mümkün olabilir.

Bu beş temel Eylem şunlardır: ⁶⁵

⁶⁵ <http://www.europa.eu.int/comm/youth>

Eylem 1 Avrupa için Gençlik

Gençlik Değişimleri ve Gençlik Buluşmaları, farklı ülkelerden (yaşları 15-25 arasında olan) genç gruplarına bir araya gelme fırsatı sunar. Bu programların, grupların ortak noktalarını keşfetmeleri ve birbirlerinin kültürlerini tanımaları açısından pedagojik bir değeri ve yaygın öğrenim gibi bir amacı vardır.

Eylem 2 Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH)

Bu Eylem çerçevesinde, yaşları 18 ile 25 arasında olan gençler, toplumsal, ekolojik, çevre ile ilgili, sanat ve kültür, yeni teknolojiler, spor□v.b. gibi geniş bir etkinlik alanındaki yerel projelere Avrupa gönüllüsü olarak katılıp, 12 aya kadar yurtdışında kalabilirler.

Eylem 3 Gençlik Girişimleri

Bu Eylem aracılığıyla, yaşları 15/18 ile 25 arasında olan gençler yerel düzeyde bir proje yürütmek için destek alabilirler. Amaç, gençlere girişimci ruhlarını ve yaratıcılıklarını geliştirme ve ortaya koyma şansı vermektir. Bunun yanı sıra, eski AGH gönüllülerine gönüllü hizmetleri süresince edindikleri uzmanlığı ve becerilerini kullanmaları için somut bir fırsat sunmayı amaçlamaktadır.

Eylem 4 Ortak Eylemler

Bu Eylem, SOCRATES (eğitim), LEONARDO DA VINCI (mesleki eğitim) ve GENÇLİK (yaygın eğitim) programlarını bir araya getirir. Bu üç programın ve Kültür 2000 gibi diğer programların tamamlayıcı niteliğine dayalı girişimlere destek verecektir.

Eylem 5 Destek Faaliyetleri

Bu faaliyetler, iyi uygulamaların paylaşımı ya da proje düzenleyenlerin eğitilmesi gibi etkinlikler yoluyla gençlik projelerinin niteliğini yükseltmek, elde edilen kazanımları sürdürmek ya da ilerletmek, ve Topluluk düzeyinde yaratıcı etkinlikleri artırmak için diğer GENÇLİK programlarını desteklemektedir; ve bu programları tamamlayıcı niteliktedirler.

2.3.3.5 Gençlik programının uygulanması

Avrupa Komisyonu

Programın başlatıcısı olan Avrupa Komisyonu, programın düzgün bir şekilde işleminin nihai sorumlusudur. Bütçeyi yönetir ve Program'a ilişkin öncelikleri, hedefleri ve ölçütleri süreklilik temelinde belirler.

Ayrıca, programa katılan ülkelerin her birinde, gençlik ile ilgili işlerden sorumlu ulusal yetkililer tarafından atanmış ve yapılandırılmış ofisler olan GENÇLİK programı Ulusal Ajanslarının eşgüdümünün sağlanması da tamamıyla Komisyon'un sorumluluğundadır. Avrupa Komisyonu, Ulusal Ajanslar ile yakın işbirliğine girmekte ve onların etkinliklerini izlemektedir. Ayrıca Avrupa düzeyinde Programın genel uygulanışını, imajını, takibini ve değerlendirilmesini yönlendirmekte ve izlemektedir.

Ulusal Yetkililer

AB Üye Devletleri ve Programa katılan diğer ülkeler, özellikle temsilciler atadıkları Program Komitesi aracılığıyla, GENÇLİK'in uygulanışına katılmaktadırlar. Ayrıca, Ulusal Ajanslar'ın oluşturulmasından, ve izlenmesinden sorumludurlar. Bu ikinci görev Avrupa Komisyonu ile paylaşılmaktadır.

GENÇLİK Programı Ulusal Ajansları

Temel işlevleri, Program'ın ulusal düzeyde desteklenmesi ve uygulanmasıdır. Gençler için mevcut olan Avrupa programları hakkında deneyim sahibidirler ve ilgili konu ve kuruluşlar konusunda bilgilidirler.

Ulusal Ajansların her biri, Avrupa Komisyonu; ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki proje rehberleri ve de gençler arasında bir bağ görevi üstlenmektedir; ve kilit iletişim noktasıdır. Ajanslar, GENÇLİK programı ile ilgili genel bilginin yayılmasından ve ortaklıklar kurulmasını teşvik etmek ve kolaylaştırmaktan sorumludurlar. Ayrıca Avrupa Komisyonu'nun belirlemiş olduğu ölçütler doğrultusunda, projelerin seçimini yapmak da sorumlulukları arasındadır. Proje rehberlerine danışmanlık yapmakta ve değişik eğitim etkinlikleri düzenlemektedirler. Program'ın yararlanıcıları için birincil bilgi kaynağı Ulusal Ajanslardır.

Avrupa-Akdeniz (Euro-Med) Ulusal Koordinatörleri

Euro-Med Ulusal Koordinatörleri, GENÇLİK programına Avrupa-Akdeniz Gençlik Eylem Programı¹[1] aracılığıyla katılmakta olan ülkeler için, Program ülkelerindeki Ulusal Ajanslara benzer bir işlev yerine getirmektedirler.

2.3.3.6 Youth (gençlik) programına katılım

Gençlerden oluşan gruplar, kar amaçlı olmayan sivil toplum kuruluşları ya da dernekler, kamu yetkilileri ile gençlik ve yaygın eğitim alanlarında deneyim sahibi olanlar, GENÇLİK programına katılabilir ve maddi destek için başvuruda bulunabilirler. Merkezi Program ülkelerinin birinde bulunan ve diğer Program ülkelerinin en az sekizinde şubesi olan Avrupa Gençlik Sivil Toplum Kuruluşları (AGSTK) da programa katılabilirler. Söz konusu kuruluşlar, doğrudan Avrupa Komisyonu'na ya da ulusal şubeleri aracılığıyla ilgili Ulusal Ajansa başvuru yapabilirler.

GENÇLİK programıyla eş finansmana dayalı olan projelerin birçoğuna katılmak için, söz konusu her Eylem için geçerli olan ve ortağın ya da ortakların hangi ülkeden

geldiğine bağı olarak değişen kurallara uygun olarak, bir ya da birden çok ortakla bir ortaklık ilişkisi kurulmalıdır.

GENÇLİK programının ana hedefi, Program ülkelerinden (AB Üye Devletleri, ASTB/AEB ülkeleri ve katılım sürecindeki ülkeler) gelen ortaklardır. Sınırlı bir ölçüde ve belirli koşullar altında, dünyanın diğer bölgelerinden ülkelere, diğer bir deyişle üçüncü ülkelere, de açıktır

2.3.3.7 Youth (gençlik) program ülkeleri

GENÇLİK programında yer alan beş eyleminin hepsine katılabilen ülkeler, "Program ülkeleri" olarak adlandırılmaktadır.

27 Avrupa Birliği (AB) Üye Devleti

Avusturya Belçika Danimarka Finlandiya Fransa Almanya Yunanistan İrlanda İtalya Lüksemburg Hollanda Portekiz İspanya İsveç Birleşik Krallık Bulgaristan Kıbrıs Çek Cumhuriyeti Estonya Macaristan Letonya Litvanya Malta Polonya Romanya Slovak Cumhuriyeti Slovenya

Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) üyesi olan 3 Avrupa Serbest Ticaret Birliği (ASTB) ülkesi

İzlanda Liechtenstein Norveç

Türkiye'ye ilişkin not

Türkiye, Gençlik Programından Program Ülkesi olarak yararlanabilmek için 2003 yılı sonuna kadar Hazırlık Tedbirlerini uygulamaktadır. 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren Program ülkesi olmuştur.

Avrupa Akdeniz Gençlik Eylem Programı (Euro-Med)

Avrupa-Akdeniz Gençlik programı, 12 Akdeniz ortak ülkesine, gençlik alanında üçüncü-ülkelerle işbirliği çerçevesinde ayrıcalıklı bir konum kazandırmaktadır. Amacı, Akdeniz ortak ülkelerinde genç insanların sosyal yaşama ve iş yaşamına entegrasyonunu kolaylaştırmak ve sivil toplumun demokratik süreçlerini canlandırmaktır. Daha somut bir hedefi ise, Akdeniz havzasında yaşayan gençler arasında, çeşitli kültürler arasında karşılıklı saygıya, hoşgörüye ve kültürler arası diyaloga dayalı bir karşılıklı anlayış temeli gerçekleştirmektir. Ayrıca, gençlik kuruluşlarının önemini artırmayı, gençlerin (özellikle genç kadınların) aktif yurttaşlık bilinçlerinin geliştirilmesini ve gençlik alanındaki aktörler arasında bilgi, deneyim ve uzmanlık alışverişinin yaygınlaşmasını amaçlamaktadır.

Genel Seçim Prosedürleri ise; Proje yapmak isteyen gençler ve kullanıcılar, ilgili başvuru formlarını doldurmalı; ve her Eylem altında (bkz. C, D, E ve F bölümleri) ve üçüncü ülkelerle işbirliği için detaylı olarak açıklanmış olan başvuru prosedürlerini takip etmelidirler.

GENÇLİK Program'nın ve Programın Eylemlerinin hedeflerine, teknik ve niteliksel ölçütlerine ve önceliklerine uyum, tüm hibe kararları için esastır.

Ulusal Düzeyde

Mali destek için yapılan başvuruların büyük bir çoğunluğu, ulusal düzeyde Ulusal Ajanslar tarafından işleme alınmaktadır. Projeler, gençlik alanında ve gençlik etkinlikleri konusunda bilgi sahibi kişilerden oluşan ulusal seçim panelleri tarafından seçilmektedir. Seçimler, Avrupa Komisyonunun kuralları uyarınca yapılmaktadır.

Avrupa Düzeyinde

Ancak, Gençlik Buluşmaları (Eylem 1), Avrupa çapında projeler (Eylem 2), başvuru sahiplerinin Akdeniz ortak ülkelerinde bulunduğu projeler, ve Avrupa gençlik sivil toplum kuruluşları (AGSTKlar) tarafından sunulan projeler gibi, belirli bazı projeler, doğrudan Avrupa düzeyinde ele alınmakta ve seçimler, Avrupa Komisyonu tarafından yapılmaktadır. Seçim panelleri de Avrupa Komisyonu, Ulusal Ajanslar, Ulusal Koordinatörler ve Avrupa Gençlik Forumu'ndan gelen temsilcilerden oluşmaktadır.

2.3.3.8 Euro-Med (Avrupa Akdeniz gençlik eylem programı) eylemler

EURO-MED (AVRUPA AKDENİZ GENÇLİK EYLEM PROGRAMI) EYLEM 1-GENÇLİK DEĞİŞİMLERİ

Gençlik değişimi, en az dört değişik ülkeden ve farklı geçmişlere sahip genç gruplarını bir araya getirir; ve bu gruplara birçok farklı konuda tartışma ve bu arada da birbirlerinin ülkeleri ve kültürleri hakkında bilgi sahibi olma olanağı sağlar.⁶⁶

1. Gençlik Değişimleri çok taraflı olmalıdır, yani en az 4 ülkeden ortakları içermelidir.
2. Projelerde, en az iki Avrupa Birliği üye ülkesi ve en az iki Akdeniz ortak ülkesi yer almalıdır.
3. Her projede AB üye ülkeleri sayısı, Akdeniz ortak ülkeleri sayısı arasında bir denge olmalıdır. Ulusal gruplar dengeli olmalı ve yaklaşık aynı sayıda katılımcıdan oluşmalıdırlar.

Aşağıdaki faaliyetler, Euro-Med Gençlik Programı çerçevesinde verilen hibelerden yararlanamayan faaliyetlerdir:

1. Kuruluşların resmi tatil seyahatleri

⁶⁶ <http://Europa.eu.int/comm/education/infos.html>

2. Dil kursları
3. Okul sınıf değişimleri
4. Akademik çalışma gezileri
5. Gösteri turneleri
6. Yarışmalar
7. Turizm olarak değerlendirilebilecek değişim faaliyetleri
8. Maddi kazanç yapmaya yönelik değişim faaliyetleri

Seçim Kriterleri, Katılımcılar: En az 16 en fazla 60 katılımcı grup liderleri bu sayıya dahil değildir. Ulusal gruplar katılımcı sayıları açısından dengeli olmalıdır.

Grup Liderleri: Her grubun bir veya daha fazla lideri olmalıdır. Misafir eden ve gönderen kuruluşların temsilcileri, projenin yürütülmesi ve takibinden beraber sorumludurlar.

Süre: Değişim faaliyetinin süresi, seyahat hariç, 6 gün ile 21 gün arasında olmalıdır.

Projenin İçeriği: Yaygın (non-formal) öğrenme deneyimi, özel bir tema, program ve çalışma yöntemleri, kültürlerarası boyut ve yerel düzeyde etki, hazırlık ve takip. Bütün bunlar, projelerdeki gençlerin aktif katılımını gerektirir.

Topluluk hibesi eş-finansman ilkesine dayanmaktadır. GENÇLİK programı hibesi aşığıdakileri kapsar:

Gönderen grup

1. Fiili seyahat masraflarının yüzde 70'i
2. Ön hazırlık ziyaretine 100yüzde katkı
3. Katılımcıların ve etkinliklerin hazırlanması için sabit bir götürü miktar (sigorta dahil)

4. Özel gereksinimleri bulunan gençlere ya da etkinliklerin özel niteliğine bağlı olarak değişiklik gösterebilecek fiili istisnai masraflar

Ev sahibi grup

1. Etkinliklerin hazırlanması ve katılımcılar için bir götürü miktar (sigorta dahil)
2. Genel etkinlik masraflarının karşılanması için sabit bir götürü miktar
3. Her katılımcı için gün başına sabit oran
4. Özel gereksinimleri bulunan gençlerle ya da etkinliklerin özel niteliğine göre değişiklik gösterebilecek fiili istisnai masraflar

EURO-MED (AVRUPA AKDENİZ GENÇLİK EYLEM PROGRAMI)-EYLEM 2 AVRUPA GÖNÜLLÜ HİZMETİ

Avrupa Birliği, oklumun geniş bir alana yayılan gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturulmuş ulus ötesi gönüllü hizmetine gençlerin doğrudan ve aktif katılımını sağlayarak, gençlere eğitim olanakları sunar.

Gönüllü Hizmet projesi, bir gencin belirli bir süre için, normal olarak 6 ila 12 ay, başka bir ülkede gönüllü olmasını sağlar. Gönüllü Hizmet etkinlikleri, çevre, sanat ve kültür, çocuklar, gençler ya da yaşlılarla etkinlikler, kültürel miras ya da spor gibi alanlarda olabilir.

Gönüllüler, aşağıdaki kriterlere uyan etkinliklerde yer almalıdırlar. Etkinlikler:

1. gönüllünün yaşadığı ülke dışında bir ülkede yapılmalı,
2. kar amacı gütmemeli ve ücret karşılığı olmamalı,
3. yerel okluluğa bir artı değer getirmeli,
4. başkasının yerine işe alınmayı içermemeli,
5. belirli bir süreç (azami 12 ay) içerisinde tamamlanmalıdır.

Gönüllü Hizmet projesinde ortaklar

Akdeniz ortak ülkelerinin herhangi birinde ya da AB Üye Devletleri'nden birinde yasal ikameti olan ve yaşları 18 ila 25 arasında olan tüm gençler gönüllü olabilirler. Olanakları kısıtlı gençlere, durumlarının kanıtlanmış olması koşuluyla üst yaş sınırında bazı istisnalar tanınmaktadır. Bu gibi durumlarda başvurular bire bir düzeyde ele alınmaktadır. Gönüllüler, becerilerini ortaya koyma, kültürel ve sosyal yetilerini geliştirme ve geleceklerine hazırlanma fırsatı karşılığında, zamanlarını ve emeklerini yerel okluluğa yarar sağlayacak bir projeye ayıracaklardır. Gönüllü hizmetleri süresince, gönüllüler kendilerine verilen pratik işleri yapmaktan sorumlu olmalarının yanı sıra ev sahibi kuruluşa ve okluluğa katkıda bulunmak doğrultusunda genel bir yükümlülüğe de sahiptir.

Gönderen Kuruluş

Her tür sivil oklum kuruluşu, dernekler, yerel bir yetkili ya da başka bir kar-amacı gütmeyen yerel inisiyatif gönderen kuruluş olabilir. Bir Gönüllü Hizmet projesi, gönderen kuruluşa Akdeniz bölgesindeki ya da AB Üye Devletlerinden birindeki ortağıyla işbirliğine girme ve deneyim alışverişinde bulunma fırsatı sunar.

Görev ve Sorumlulukları

Hazırlık- Gönüllünün bir ev sahibi kuruluş bulmasına ve bu kuruluşla irtibata geçmesine yardımcı olmak ve gönüllülerin bireysel gereksinimlerine göre ülke dışında kalacakları süre için gerekli hazırlıkları yapmak. Gönüllünün ayrılış öncesi eğitim oklantısına katılmasını sağlamak.

Gönüllü hizmet sırasında irtibat- Doğacak krizleri önlemek için, proje boyunca hem gönüllü ile hem de ev sahibi kuruluş ile sürekli irtibat halinde olmak. Gönüllünün dönüşünden sonraki takip işlerinin düzenlenmesine yardımcı olmak.

Takip- Gönüllülerin kendi ülkelerine uyum sağlamaları konusunda yardımcı olmak. Gönüllülere birbirleriyle deneyimlerini paylaşma olanağı vermek. Gönüllülerin daha ileri düzeyde eğitim ve iş imkanlarına kavuşmaları için destek vermek.

Vize ve sigorta- Gönüllünün irtibat detaylarının Avrupa Komisyonu ile sözleşmeli sigorta şirketine gönderilmesinin sağlanması. Gönüllüye vize sağlamak konusunda ev sahibi kuruluş ile ortak sorumluluk.

Ev sahibi Kuruluş

Avrupa Gönüllü Hizmeti projelerinin temeli gönüllerinin gönüllü hizmetlerini verebilecekleri birçok yerin (kuruluşun) olmasıdır. Bunlar ev sahibi kuruluş olarak tanımlanmaktadır. Avrupa Gönüllü Hizmeti, çok sayıda kuruluşu, projeyi, yerel yetkiliyi ve diğer girişimleri bir araya getirmektedir. Bunların Avrupa Gönüllü Hizmetine katkısı esastır. Ev sahibi kuruluş, bir gönüllüyü ağırlamakla, olağan etkinliklerine yeni düşünceler ve kültürler arası öğeler ekleyecektir. Ayrıca, gönüllü aracılığıyla gönderen kuruluş ile ilginç bir deneyim alışverişinde de bulunabilir. Her tür sivil oklum kuruluşu, dernekler, yerel bir yetkili ya da başka bir kar-amacı gütmeyen yerel inisiyatif gönderen kuruluş olabilir.

Görev ve Sorumlulukları

Görevle ilgili destek- Gönüllüleri görevleriyle ilgili konularda yönlendirmek ve gönüllüyü dönem ortası oklantılarına yollamak. Gönüllülerin görevleri bireysel ilgi ve yeteneklerini yansıtmalıdır.

Kişisel destek- Gerek gönüllünün kişisel hayatı gerekse ev sahibi kuruluştaki etkinlikleriyle ilgili her türlü zorluğun ortaya çıkmasını önlemek ve çıkabilecek zorlukların üstesinden gelmeleri için gönüllülere kişisel destek vermek. Yerel oklulukla bütünleşmelerini, diğer gençlerle buluşmalarını, sosyalleşmelerini ve boş zamanlarını

değerlendirecekleri etkinliklere katılmalarını sağlamak için fırsat verilmelidir. Mükün olduğu durumlarda, diğer AGH gönüllüleri ile irtibata geçmeleri teşvik edilmelidir.

Rehber- Gönüllü için eğitimden, kişisel destekten ve dil öğreniminden sorumlu ve sorun çıkması halinde gönüllünün başvurabileceği bir rehber belirlemek. Bu kişinin gönüllünün süpervizörü ya da gönüllünün projesinde yer alan biri olmaması gerekmektedir.

Dil eğitimi- Dil eğitimi için olanaklarının yaratılması. Dil öğreniminin gönüllünün ev sahibi ülkenin kültürüne çabuk uyum sağlaması dışında, uzun vadeli getirileri vardır.

Kalacak Yer ve Yemek- Gönüllüye kalacak yer ve de yemek, ya da yemek ödeneği sağlamak.

Yerel ulaşım- Gönüllüye yerel ulaşım olanakları sağlamak.

Ödenek- Gönüllüye haftalık ya da aylık olarak bir ödenek bağlamak.

Vize- Gönüllüye vize sağlamak konusunda gönderen kuruluş ile ortak sorumluluk.

Eylem 3 – Gençlik Girişimleri

Avrupa Komisyonu, bu eylem aracılığıyla gençlerin girişimlerini, yaratıcılıklarını ve aktif katılımlarını desteklemeyi hedefler. Gençlere kendi yerel topluluklarında proje planlanması ve gerçekleştirilmesine doğrudan ve aktif olarak katılım fırsatı sunan girişimler aracılığı ile fikirlerini deneme şansı verir. Gençlik Girişimlerine katılım önemli bir yaygın eğitim deneyimidir. Gençlerin kendilerini Avrupa vatandaşı hissetmeleri ve Avrupa'nın inşasına katkıda bulduklarını hissetmelerini de sağlayan bir fırsat sunar.

Grup Girişimleri

Grup Girişimi bir grup genç tarafından yaratılan ve yürütülen bir projedir. Bu tür projeler, gençlerin Avrupa boyutuna ek olarak kendi yerel topluluklarına yapmak istedikleri katkıların yaratıcı örneklerini temsil eder.

Bir Grup Girişimi yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde hareketlilik etkinliklerini içerebilir ve bunlara ilişkin seyahat masrafları karşılanabilir.

Bu projelerin süresi, üç ay ile bir yıl arasındadır.

Bir Grup Girişimi gençlerin ulus ötesi hareketliliğini içermez. Bu sebeple, uluslararası seyahat masrafları, prensipte, proje bütçesi içerisinde yer alamaz.

Grup Girişimleri, Program ülkelerinin herhangi birinde gerçekleştirilebilir (bkz. Bölüm B.2), ancak ortak ülkelerde yapılamaz.

Program ülkelerinden birinde yasal olarak ikamet eden ve yaşları 15 ile 25 arasında olan genç grupları.

Bir grup en az dört kişiden oluşmalıdır. Başvuruyu yollamak ve s3zleşmeyi imzalamak bu d3rt kişiden birinin sorumluluğunda olacaktır. Bazı durumlarda bir rehber/gençlik görevlisi yasal temsilci olabilir.

Hedef kitle daha az fırsatlara sahip gençlerdir.

Başvuruları alan Ulusal Ajanslarda, Grup Girişimi projelerine destek sağlayabilen diğer kişilerle veya destek kuruluşlarıyla bağlantı kurabilecek yada yardım edebilecek danışmanlar vardır. Projenin y3netimi ve uygulanmasının gençler tarafından gerçekteştirilmesi ve bunun doğrudan gençlerin sorumluluğunda olması koşuluyla, gruba bir gençlik görevlisi de yardımcı olabilir.

Ulusal Ajanslar, Grup Girişimi gerçekteştirmek isteyen gençlere, projelerini etkin bir Şekilde idare edebilmeleri için eğitim sağlayabilir ve Topluluk hibesine ek olarak kullanacakları kaynakları nasıl bulacakları konusunda yardım edebilirler.

Genel seçim 3l3tleri

Bir Grup Girişimi planlanırken aşağıdaki 3l3tler g3z 3n3nde bulundurulmalıdır:

S3re

Grup Girişimi en az 3 ay; en fazla bir yıl s3rmelidir.

Amaçlar

Grubun ulaşmak istediği hedef, katılan gençlerin ilgi ve beklentilerini yansıtmalıdır ve bu hedefin ne olduğu başvuru formunda ayrıntılı bir Şekilde açıklanmalıdır.

Avrupa boyutu

Grup, planlanan projenin katılan gençlerin ortak Avrupa kültürlerinin ve miraslarının bilincine varmalarını hangi araçlarla sağlayacağını göstermelidir.

Bir projenin Avrupa boyutu aşağıdaki özelliklerle yansıtılabilir:

1. Tema bir Avrupa yararı çerçevesinde olabilir.
2. Değişik ülkelerden genç Avrupalılarla birlikte yürütülebilir.
3. Diğer ülkelerdeki diğer genç gruplarına aktarılabilir niteliktedir.
4. Gençlere kültürlerarası yaygın öğrenme ve işbirliği fırsatı sağlar.
5. Gençlere Avrupa vatandaşı oldukları hissini geliştirecek bir fırsat sağlar.

Yerel etki

Projenin yerel toplulukla bağlantısı olmalıdır.

Yerel yetkililerin ya da diğer yerel kuruluşların katılımı ve (finansal ya da diğer şekillerde) desteği özellikle teşvik edilecektir.

Yaratıcılık

Proje yerel topluluk ve/veya hedef kitle değerlendirildiğinde yeni bir konu hakkında olmalıdır. Projeyi yürüten genç grubu için yeni bir öğrenme deneyimi sağlamalıdır

Program/ Zaman çizelgesi

Proje için iyi yapılandırılmış bir program/ zaman çizelgesi sunulması önemlidir.

Örnek uygulama

Projenin ana fikri Avrupa'daki diğer grupların takip edebileceği bir model oluşturabilir.

Proje içeriği

Aktif Katılım

Yaygın öğrenim deneyimi

Proje gençlerin eğitim sürecine katkıda bulunmalı ve gençlerin Avrupa gerçekliği hakkındaki farkındalıklarını arttırmalıdır.

Hazırlık ve takip

Bir hibe başvurusu sunmadan önce, grup üyeleri bir faaliyet programı üzerinde anlaşmalıdırlar. Bu faaliyetlerin hazırlığı için, bir danışman veya gençlik çalışanından yardım alabilirler. Ancak projenin gençlerin kendileri tarafından planlanması ve uygulanması gereklidir.

Projenin en başından itibaren, grup, Grup Girişimlerinin takibi konusunda ciddi olarak düşünmelidir. Örneğin, projenin etkisinden nasıl yararlanılabilir? Sonraki adımlar ne olmalıdır? Bir ağ kurma projesi oluşturma olanağı nedir?

Hangi Destek Faaliyetleri bir Grup Girişimi ile ilgilidir?

GENÇLİK Programının 5. Eylemi – Destek Faaliyetleri – gençlik faaliyetlerinde yer alan insanlara, ortak bulmak ve grup girişimi projelerini hazırlamak, geliştirmek ve bunların niteliklerini artırmak konularında yardım etmeyi amaçlar.

Bir Grup Girişiminin hazırlık safhası boyunca, bir danışman/gençlik çalışanının, yeni beceriler elde etmesi ve/veya deneyimlerini diğer ülkelerden meslektaşlarıyla paylaşması için eğitimleri izlemesi gerekli olabilir. Eylem 5 ayrıca, yeni ağların

(network) yaratılmasına yol açacak faaliyetlerin desteklenmesini veya projelerin niteliği ile yaratıcı taraflarının geliştirilmesini kolaylaştırmaktadır.

Projenin finansmanı nasıl sağlanır?

Bir Grup Girişimi projesi için GENÇLİK programından verilecek bütçe (bkz. Bölüm E.5) sabit miktar temelindedir.

Verilecek miktar, projenin, aşağıda belirtilen ölçütler uyarınca belirlenecek olan öncelik durumuna göre değişecektir. Öncelik 1 olarak sınıflandırılmış projelere verilecek azami miktar 10.000 €'dur. Diğer önceliklerin alacağı azami miktarlar, öncelik 2 için 7.500 € ve öncelik 3 için 5.000 €'dur. Verilecek azami hibe, etkinliğin yer alacağı ülkeye göre değişiklik gösterebilir. Ancak, asla başvuru miktarının üzerinde olamaz

Öncelik konumu aşağıdaki ölçütlere göre belirlenecektir:

Öncelik 1

İmkânları kısıtlı (sosyo-ekonomik, kültürel ya da coğrafi bakımdan daha düşük imkânlarla sahip kesimlerden gelen) gençler tarafından yürütülen ve gerçekleştirilecekleri yerdeki yerel topluluğa yararı olacak projeler.

Öncelik 2

Herhangi bir genç grubu tarafından yürütülen ve imkânları kısıtlı (sosyo-ekonomik, kültürel ya da coğrafi bakımdan daha düşük imkânlarla sahip kesimlerden gelen) gençlere yararı olacak projeler.

Öncelik 3

Genç grupları tarafından yürütülen ve esasen grup üyelerine yararı olacak projeler.

Nasıl başvurulur?

Ana fikir grup içinde tartışılıp, uzlaşmaya varıldıktan sonra başvuru, projenin gerçekleştirileceği ülkedeki Ulusal Ajans'a sunulmalıdır. Ulusal Ajansların projenin planlanmasında yardımcı olabilecek ya da başvuruyu yapan kişiyi, gençlere destek sağlamak üzere işbirliği içinde oldukları diğer insanlara yönlendirecek danışmanları vardır.

Sözleşmeden doğan yükümlülükler nelerdir?

Sözleşmenin imzalanmasıyla grup, projenin sunulduğu şekliyle gerçekleştirilmesi ve herhangi bir değişiklik ya da karşılaşılan bir zorluk halinde Ulusal Ajans ile iletişim kurulması yükümlülüklerini üstlenir.

Proje onaylandığı haliyle uygulanmaz ya da hiç gerçekleştirilmez ise, Ulusal Ajans anlaşmayı feshedecektir. Ayrıca, ödenen miktarın tamamı ya da bir kısmının tazminini talep edebilir.

Avrupa Komisyonu ya da Ulusal Ajans saha gezileri yaparak sözleşmeden doğan yükümlülüklerin usulüne göre yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilir.

Ağ Kurma projeleri

Bir Grup Girişiminden sonra, bu sefer grup, projenin etkinliklerini geliştirmek için devam etmek isteyebilir; ancak projenin devamı bir ortakla, ya da ortaklarla, ve en az bir başka Program ülkesinde olabilir. Bu nedenle, Grup Girişimlerinin Avrupa düzeyinde beraber çalışabilecekleri Ağ kurma etkinlikleri için yardım başvurusunda bulunma olanağı da mevcuttur. Bir Ağ kurma projesi başlangıçtaki Grup Girişimi projesine ek bir değer kazandırmalıdır. Bununla birlikte şu husus da dikkate alınmalıdır ki, bir ağ kurma projesine başvuruda bulunabilmek için daha önce bir grup girişimi projesi yapmış olmak zorunlu değildir.

Bir Ağ Kurma projesi, başarılı bir Grup Girişimi projesinden doğan iyi uygulamaların belirlenmesi ve sonuçlarının diğer ülkelerdeki diğer gruplara aktarılmasını hedefler. Ağ kurma projeleri gençlerin hareketliliğini (değişimi) içerebilir.

Ağ Kurma projeleri herhangi bir program ülkesinde yapılabilir ancak ortak ülkelerde yapılamaz. Ağ Kurma projelerinde, daha önceden bir Grup Girişimi gerçekleştirmiş genç grupları arasındaki değişimlerde Avrupa boyutu yansıtılabilir.

Ağ kurma faaliyetlerine örnekler:

1. Ortak bir web sitesi kurmak
2. Ortak bir tema hakkında bir CD-ROM hazırlamak
3. Avrupa’da ortak bir toplumsal soruna yaklaşımda rol almak için bir destek ağı (network) oluşturmak
4. Çeşitli ülkelerden gençlerin katkılarıyla bir kitap hazırlamak
5. Çeşitli ülkelerden müzik kayıtlarının yapıldığı bir Avrupa CD’si yapmak
6. Müzik, dans, tiyatro, resim üzerine ortak bir gösteri/festival hazırlamak.
7. Çeşitli ülkelerden yazıların, makalelerin derlendiği bir gazete çıkarmak.
8. Avrupa’daki çeşitli gerçeklikler hakkında ortak bir film çekmek ya da video gösterisi hazırlamak.
9. Ortak bir konuda yapılan çeşitli faaliyetler hakkındaki deneyimlerin ve iyi uygulamaların değişimini/paylaşımını ve Avrupalı yerel topluluklara aktarımını amaçlayan bir toplantı/seminer düzenlemek.

Genel seçim ölçütleri ve öncelikler Bölüm E.2’de açıklanan Grup Girişimleri ölçüt ve öncelikleriyle aynıdır.

Önceki bölümlerde belirtilen finansman kuralları, aynı zamanda Ağ Kurma projeleri için de geçerlidir. Ancak, azami miktarların Grup Girişimin miktarlarından farklılaşabileceğine ve seyahat masraflarını da kapsayabileceğine dikkat ediniz. Ağ

kurma etkinliklerinin eşgüdümünü sağlayan Grup Girişimi, ağ kurma projesi için kendi Ulusal Ajansına başvurur.

Geleceğin Sermayesi

Bir Geleceğin Sermayesi projesi, eski gönüllülere Avrupa Gönüllü Hizmetleri sırasında kazandıkları deneyim ve becerileri yerel topluluğa ve diğer gençlere aktarma fırsatı verir. Ayrıca, eski gönüllünün profesyonel ve kişisel gelişiminin desteklenmesi için fırsatlar sunar. Geleceğin sermayesi, program ülkelerinden birinde ikamet eden ve AGH hizmetini bir başka program ülkesindeki ya da ortak bir ülkedeki ev sahibi kuruluşta tamamlamış olan tüm gençlere açıktır.

Geleceğin Sermayesi projeleri Program ülkelerinin herhangi birinde gerçekleştirilebilir (bkz. Bölüm B.2) ancak, ortak ülkelerde yapılamaz.

Bir Geleceğin Sermayesi projesi, gönüllülerin Avrupa Gönüllü Hizmetleri süresince kazandıkları deneyimin etkisini artırmayı amaçlamalıdır ve basit şekliyle AGH projesinin bir tekrarı olmamalıdır. Geleceğin Sermayesi projesi, bireysel olarak gönüllü tarafından yaratılmalı ve uygulanmalıdır.

Destek verilmesi mümkün olan üç farklı tip Geleceğin Sermayesi projesi vardır:

Profesyonel bir faaliyet başlatmak

Kâr amaçlı olan ya da kâr amaçlı olmayan sektörlerde profesyonel olarak nitelenebilecek bir etkinlik başlatmak anlamına gelir.

Bir kerelik projeler

Söz konusu projelerin amacı, belirli bir zaman dilimi içerisinde, belirli bir olay ya da etkinlik organize etmek, veya belirli bir ürün ya da çıktı yaratmaktır.

Kişisel gelişim projeleri

Bu projeler, katılımcıların Avrupa Gönüllü Hizmetleri süresince edindikleri becerilerin resmen tanınması için örgün ya da yaygın eğitim aldıkları projelerdir.

Geleceğin Sermayesi, Program ülkelerinin birinde yasal olarak ikamet eden ve Avrupa Gönüllü Hizmetini tamamlamış olan tüm gençlere açıktır. Söz konusu gençler, Avrupa Gönüllü Hizmetinin tamamlanmasından sonra iki yıl içinde, 25 yaş (artı 364 gün) olma koşuluna uyarak başvuruda bulunmalıdırlar.

Geleceğin Sermayesi projesine başlarken, gönüllüler başkalarından yardım, tavsiye ya da girdi almaya ihtiyaç duyabilirler. Bu anlamda, ülkelere dönüşlerinden sonra gönüllülere takip hizmeti vermekle yükümlü olan AGH gönderen kuruluşlarından ve özellikle de proje ev sahibi ülkede gerçekleştirilecek ise, ev sahibi kuruluştan yardım alabilirler. Ayrıca, gönüllüler, projenin yapılmasının planlandığı alanda etkinlik gösteren diğer kuruluşlarla irtibata geçme olanağına da sahiptir. Başvuruları alan Ulusal Ajanslar'ın gençlere yardımcı olabilecek ya da gençleri bu konuda bilgi sahibi diğer insanlara yönlendirebilecek danışmanları mevcuttur.

Ulusal Ajanslar, Geleceğin Sermayesi projesi gerçekleştirmek isteyen gençlere projelerini etkin bir şekilde yönetmeleri için eğitim verebilir ve Topluluk hibesine ek olarak kullanacakları kaynakları nasıl bulacakları konusunda tavsiyelerde bulunabilirler. Daha ayrıntılı bilgi için lütfen Ulusal Ajansınız ile irtibata geçiniz (bkz. Ekler).

Bir Geleceğin Sermayesi projesi planlanırken, aşağıdaki ölçütler göz önüne alınmalıdır:

Süre

Bir proje bir yıldan fazla finansal olarak desteklenemez ve başvuru AGH projesinin bitiminden sonraki iki yıl içinde sunulmalıdır. Bu, asgari süre değildir.

AGH ile bağlantılar

İçeriğin, Geleceğin Sermayesi projesi ve Avrupa Gönüllü Hizmeti süresince yapılan etkinlikler ile açık bir bağlantıya sahip olması gerekmektedir.

Öncelikler

Geleceğin Sermayesi'nin hedefi bir yerel topluluğa ve diğer gençlere yarar sağlayacak projeleri desteklemek olduğu için, bu tip projeler birincil önceliğe sahip olacaktır.

Yeni etkinlik

Proje, salt Avrupa Gönüllü Hizmeti projesi etkinliklerinin bir devamı olmamalıdır.

Finansman kaynağı

Geleceğin Sermayesi hibesi Avrupa düzeyinde, ulusal, bölgesel ya da yerel düzeylerdeki diğer finansman kaynaklarının yerini alamaz. Bu, özellikle kişisel gelişim projeleri için önemlidir.

Seçilmeye uygun olmayan etkinlikler

Üniversite dersleri ve dil kursları kişisel gelişim projesi olarak kabul edilmez.

Projenin finansmanı nasıl sağlanır?

Bir 'Geleceğin Sermayesi' projesine GENÇLİK programından verilecek bütçe sabit miktar temelinde olacaktır.

Verilecek miktar, projenin, aşağıda belirtilen ölçütler uyarınca belirlenecek olan öncelik durumuna bağlıdır. Öncelik 1 olarak sınıflandırılmış projelere azami 5.000 € verilecektir. Öncelik 2 olarak sınıflandırılmış projeler için azami miktar 3.750 €'dur. Verilecek azami hibe, etkinliğin yer alacağı ülkeye göre değişiklik gösterebilir. Ancak, asla başvuru miktarının üzerinde olamaz.

Öncelik statüsü aşağıdaki ölçütlere göre belirlenecektir:

Öncelik 1

Diğer gençlere veya bir yerel topluluğun yararına olan projeler.

Öncelik 2

Bir kerelik projeler ya da kişisel gelişim projeleri.

Başvuru, mutlaka 'Geleceğin Sermayesi' projesinin gerçekleştirileceği ülkede yapılmalıdır. Başvuru formları ve son başvuru tarihleri ile ilgili daha fazla bilgi için Bölüm B.5'e bakınız. Ayrıca, formları doldururken yardım alabilmek için ülkenizdeki Ulusal Ajansla irtibata geçebilirsiniz.

İki gönüllü ortak olarak bir Geleceğin Sermayesi projesi yapabilirler. Bu durumda, başvuruların bağlantılı olduğu belirtilerek, her gönüllü bireysel olarak başvuruda bulunmalıdır.

Sözleşmeden doğan yükümlülükler

Sözleşmenin imzalanmasıyla, gönüllü, projenin sunulduğu şekilde yürütülmesi ve herhangi bir değişiklik halinde ya da karşılaşılacak herhangi bir güçlükte Ulusal Ajans ile iletişim kurmak konusunda sorumluluk üstlenir.

Proje onaylandığı haliyle uygulanmaz, ya da hiç gerçekleştirilmez ise, Ulusal Ajans anlaşmayı feshedecektir. Ayrıca, ödenen miktarın tamamı ya da bir kısmının tazminini talep edebilir.

Avrupa Komisyonu ya da Ulusal Ajans saha gezileri yaparak sözleşmeden doğan yükümlülüklerin usulüne uygun olarak yerine getirilip getirilmediğini kontrol edebilir.

Eylem 4 – Ortak Eylemler

Ortak Eylemler, “Bilgi Avrupası” yaratmayı hedefler ve doğaları itibariyle, mesela eğitim, öğretim, ya da gençlik politikası gibi tek bir alanla sınırlı değildir. Çeşitli bilgi alanlarından ve sektörlerden aktörler arasındaki eşgüdümün sağlanmasını amaçlamaktadır. SOCRATES, LEONARDO DA VINCI ve GENÇLİK gibi AB programları tüm yaşlarda öğrencilerin yaşamak, çalışmak ve topluma aktif olarak katılmak için gereksinim duydukları deneyim, bilgi ve becerileri edinebilecekleri Avrupa düzeyinde koşullar yaratmayı hedefleyen tamamlayıcı nitelikte araçlardır. Ortak Eylemler, bu üç programın her birinde vardır ve tek bir Programın içeriğini aşan girişimleri uygulamak suretiyle tamamlayıcılık ögesine somut bir biçim vermektedir. Ortak Eylemler, kültür gibi diğer alanları da kapsayacak şekilde genişletilebilir.

Ortak Eylemler, birden çok alana dahil olan sorunların analiz edilmesine ve çözümlenmesine ilişkin yaratıcı yaklaşımların gelişimini teşvik etmeyi de amaçlar. Bu hedef, esasen, farklı sektörler arasında farklı düzeylerde eşgüdüm, farklı aktör tipleri arasında ulus ötesi ağlar kurulması ve de farklı müdahale biçimleri arasındaki engellerin kaldırılması yoluyla gerçekleştirilecektir.

EURO-MED (AVRUPA AKDENİZ GENÇLİK EYLEM PROGRAMI)

EYLEM 5-DESTEK ÖNLEMLERİ

Destek önlemleri, gençlik etkinliklerine katılan ya da gençlikle ilgili konulara ilgi duyan herkesin Euro-Med Gençlik programı kapsamında proje ve girişimler hazırlayıp geliştirmelerine yardımcı olan araçlardır.

Asgari dört ülke katılmalıdır. Ülkelerden en az birinin AB Üye Devleti olması zorunludur.

AB Üye Devletlerinin sayısı ile Akdeniz ortak ülkelerinin sayısı dengeli olmalıdır. Fransız Ulusal GENÇLİK Ajansı, Eğitim Stratejisi ve İleri Düzeyde Eğitime Destek (SALTO) kapsamında, Euro-Med işbirliği için bir kurs planı uygulamaktadır.⁶⁷

Eğitim, işbirliği ve enformasyon projeleri aracılığıyla, Euro-Med GENÇLİK programının iki temel Eyleminin (Gençlik Değişimleri ve Avrupa Gönüllü Hizmeti) geliştirilmesine yardımcı olmak.

Euro-Med Gençlik programının amaçlarının gerçekleştirilmesine, özellikle Avrupa ortak ülkelerinde Avrupa gençlik politikasının güçlendirilmesine ve teşvik edilmesine katkıda bulunmak.

Sekiz Tip Destek Önlemi

1. Pratik Eğitim Deneyimi (İş Gölgeleme - job shadowing)

Normal olarak 2 farklı ülke/ortak

Bu etkinlik, gençlik görevlilerinin sınırlı bir zaman zarfında bir ortak kuruluştaki çalışıp, bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmak suretiyle, ulus ötesi projeler geliştirebilmek için gerekli beceriler kazanmasını sağlar. 1 ila 3 hafta (seyahat hariç).

⁶⁷ Eğitim kurslarına ilişkin daha detaylı bilgi için www.salto-youth.net

2.Fizibilite gezisi Farklı ülkelerden en az iki ortak

Bu geziler aracılığıyla, proje yöneticileri Eylem 1 ve Eylem 2 kapsamında yaptıkları başvuruyu yollamadan önce projenin ana fikri hakkında tartışma yapma olanağı bulurlar. 2 ila 3 gün (seyahat hariç).

3.İrtibat seminerleri Farklı ülkelerden en az 4 ortak

Bu seminerler, GENÇLİK projeleri için ortak olma potansiyeli taşıyanları bir araya getirir. Amaç, yeni Euro-Med Gençlik projelerinin yaratılmasıdır. 2 ila 4 gün (seyahat hariç).

4.Çalışma gezisi Farklı ülkelerden en az 4 ortak

Bu etkinlik, gençlik işleri ile ilgili diğer ülkelerde geçerli olan düzenlemeleri öğrenme ve gençlik alanındaki diğer aktörlerle irtibat kurma fırsatı sunar. 3 ila 6 gün (seyahat hariç).

5.Seminer Farklı ülkelerden en az 4 ortak

Bu etkinlik, Euro-med Gençlik programı ile bağlantılı bir tartışma ve deneyim alışverişi platformu sunar. 2 ila 5 gün (seyahat hariç).

6.Eğitim kursu Farklı ülkelerden en az 4 ortak

Söz konusu kurslar, gençlik görevlerinde ve yaygın eğitim alanında yer alan kişilerin, etkinlikleri için ileri düzeyde beceriler ve bilgi edinmelerine yardımcı olmaktadır. Eğitim kurslarında vurgu, gençlik işlerinin pratik yönündedir. 5 ila 10 gün (seyahat hariç).

7.Gençlik Enformasyonu Farklı ülkelerden en az 4 ortak

Bu etkinlik, Euro-Med Gençlik programı ile ilgili enformasyonun ve eğitim materyallerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını desteklemektedir. Azami 1 yıl.

8.Ulus ötesi Ortaklık Ağı Farklı ülkelerden en az 6 ortak

Hedef, Euro-Med Gençlik programı altında yeni ağlar geliştirmektir. Azami 1 yıl.

2.3.4 Tempus Eğitim Programı

Avrupa Birliği, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen ekonomik ve politik değişiklikleri büyük bir dikkat ve ilgi ile izlemektedir. Yükseköğretimde işbirliğini geliştirici önlemler alarak bu ülkelere yardım etmek, topluluk faaliyet programının ana esaslarından biridir. Üniversite öğrenimi için Avrupa'da serbest dolaşım programı olan TEMPUS⁶⁸, serbest dolaşım ve işbirliği programları aracılığı ile Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin üniversite öğretim sistemlerini geliştirmek ve yeniden yapılanmasına yardım etmek, bu sistemlerin Topluluk içindeki eş sistemlerle bütünleşmesini ve işbirliğini teşvik etmek amacına yöneliktir Eğitim konseyinin 7 Mayıs 1990 tarihli kararıyla uygulamaya koyulan programa 29 Nisan 1993'te ikinci bir 4 yıllık dönem eklenerek uzatılmıştır.1 Ocak 1994'ten itibaren TACIS başlığı altında anılan program, işbirliği için ekonomik reform ve iyileştirme önlemlerini kapsamaktadır. Program Erasmus, Lingua ve Comett esas alınarak hazırlanmıştır.

TEMPUS'un, destek verdiği alanlar,

- a) mevcut üniversitelerin yapısının değiştirilmesi, yeni üniversitelerin kurulması, altyapının iyileştirilmesi sağlanarak üniversite öğretiminin yapısal olarak değiştirilmesi,
- b) sürekli ve hizmet-içi programlar, kısa süreli yoğun kurslar ve uzaktan öğretim sistemlerinin geliştirilmesi ile öğretim programlarının geliştirilmesinin sağlanması,

⁶⁸ Avrupa Eğitim konseyinin 7 Mayıs 1990 tarihli kararı

- c) öğretim üyeleri ve öğrencilerin serbest dolaşımının planlanması ve örgütlenmesi.

TEMPUS programının PHARE olarak adlandırılan bölümü Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin ekonomik ve sosyal bakımdan yeniden yapılanması amacına yönelik iken, TACIS başlığı altındaki bölümü Sovyetler Birliği'nin yeni bağımsız olmuş devletleri için ekonomik reform ve iyileştirme önlemlerini kapsamaktadır.

2.3.5 Hayatboyu Öğrenme Programı (2007-2013)

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları, 1 Ocak 2007 tarihi itibariyle yeni bir döneme girmiştir. 2013 yılı sonuna kadar sürecek yedi yıllık bir dönemi kapsayan Hayatboyu Öğrenme (LLP = Lifelong Learning Programme) ve Gençlik (Youth in Action) Programları, önceki programlarda olduğu gibi AB üyesi ülkeler, EFTA ülkeleri (Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn) ve Aday Ülkelerin (Türkiye) katılımıyla gerçekleştirilecektir. Ayrıca, Batı Balkan ülkeleri ve İsviçre'nin de önümüzdeki yıllarda programlara katılımı öngörülmektedir.

Ülkemiz, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına “tam üye” olarak 1 Nisan 2004 tarihinden itibaren katılmıştır. Yoğun bir ilgi ve talebin gerçekleştiği ve 31 Aralık 2006'da sona erecek bu ilk dönemde, Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Gençlik programları çerçevesinde, gerek katılım öncesi AB fonlarından gerekse ulusal katkı paylarından oluşan toplam 67 milyon Avro'luk bir bütçe oluşturulmuş, ülkemiz eğitim ve gençlik sektörüne karşılıksız hibe olarak kullanılmıştır. Hibe kullandırma oranı, yüzde 100'e yaklaşan bir seyir izlemiştir. Programların uygulandığı bu ilk üç yıl itibariyle toplam 3.035 proje desteklenmeye değer bulunmuştur. Yaklaşık 40.000 vatandaşımız, Avrupa Birliği ülkelerinde gerek Programlar gerekse bireysel faaliyetler çerçevesinde bilgi ve deneyim artırma amaçlı değişim ve yerleştirmelere katılmış, yenilikçi yaklaşımların ülkemize kazandırılmasında önemli katkılar sağlamıştır.

Genel ve mesleki eğitimin yanısıra eğitimle ilgili tüm alt program ve faaliyetleri bütüncül bir yaklaşımla tek bir programda toplayan Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), yeni kuralları, basitleştirmeleri ve ülke merkezli faaliyetlerdeki artış nedeniyle özel bir önem taşımaktadır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin LPP'yi yasalaştıran 15 Kasım 2006 ve 1720/2006/EC sayılı Kararı, Hayatboyu Öğrenme Programı'nın genel amacını şöyle ifade etmektedir: "Hayatboyu öğrenme yoluyla Topluluğu ileri bir bilgi toplumu haline getirmek, daha çok ve daha iyi iş imkanı yaratmak, sosyal bütünlüğü geliştirmek; çevrenin gelecek kuşaklar için daha iyi korunmasını sağlamak; özellikle de dünyada bir kalite referansına dönüşmelerini temin etmek amacıyla Topluluk içindeki eğitim ve öğretim sistemleri arasında karşılıklı değişim, işbirliği ve hareketliliği güçlendirmek".

Bu hedeflerin, ülkemizin eğitim ve öğretim hedefleriyle de örtüştüğü açıktır. Bu nedenle, ülkemiz, 1 Ocak 2007'de başlayan Hayatboyu Öğrenme Programı'na (LLP) yine "tam üye" olarak katılacaktır. Üstelik, yeni dönemde, eğitimle ilgili tüm kurum ve kuruluşlarımızın yoğun talebini daha iyi karşılamak üzere 2007-2013 bütçe döneminde programların bütçesinin yaklaşık yüzde 70 oranında artırılması planlanmaktadır.

Hayat boyu Öğrenme Programı, ilk ve orta öğrenimdeki öğrencilerimizden yetişkinlere, mesleki eğitim stajyerlerinden üniversite öğrencilerine, temel beceri ihtiyacı duyan insanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkes için eğitim ve öğretimde gelişme imkanları ve karşılıksız mali katkı sağlayacaktır. Aşağıdaki tablo, Programlara ilişkin yalnızca temel bilgi verme amacını taşımaktadır. Gerek her bir alt programın (sektörel programların) gerekse bunlar içindeki diğer alt faaliyetlerin hedef kitleleri, teklif çağrıları, başvuru koşulları ve tarihleri, proje kalite değerlendirme kriterleri ve hibe miktarları konusunda en güncel bilgiler için lütfen Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkez Başkanlığı web sitesini (www.ua.gov.tr) takip ediniz.

Tablo 2.1: Hayat boyu Öğrenme Programı (Llp)

COMENIUS PROGRAMI (Okul Eğitimi)	ERASMUS PROGRAMI (Yüksek Öğretim)	LEONARDO DA VINCI PROGRAMI (Mesleki Eğitim)	GRUNDTVIG PROGRAMI (Yetişkin Eğitimi)
Ortak Konulu (Transversal) Program 4 Temel Faaliyet: Politika Geliştirme; Dil Öğrenme; BİT; Örnek Uygulamaların Yaygınlaştırılması			
Jean Monnet Programı 3 Temel Faaliyet: Jean Monnet Eylemi; Avrupa Kurumları; Avrupa Kuruluşları			

Kaynak: www.ua.gov.tr

2.3.6 Yeni Gençlik Programı

2.3.6.1 Temel bilgiler

Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Üye Ülkeleri gençler için yaygın öğrenim faaliyetlerini desteklemek üzere yasal çerçeveyi yürürlüğe koyan Gençlik Programını oluşturmayı kararlaştırdılar. Program 2007'den 2013'ün sonuna kadar devam edecek.

Gençlik Programı becerilerin edinimine önemli bir katkı sağlar ve bu nedenle genç insanlara bir Avrupa boyutu ile resmi ve gayri resmi öğrenme fırsatları sağlamada önemli bir araçtır. Program, revize edilmiş Lizbon Stratejisi⁶⁹, Avrupa Gençlik Paketi⁷⁰, gençlik alanında⁷¹ Avrupa İşbirliği çerçevesi ve demokrasi, diyalog ve tartışma⁷² için Komisyon'un D Planı içinde yer alan amaçların yerine getirilmesine katkıda bulunur ve ergenlik ve yetişkinlik arasındaki genç insanların ihtiyaçlarına Avrupa düzeyinde yanıt vermeyi amaçlar.

⁶⁹ Büyüme ve iş için birlikte çalışma. Lizbon Stratejisi için yeni bir başlangıç, 2 Şubat 2005 tarihli COM (2005) 24.

⁷⁰ Avrupa Konseyinin Başkanlık Sonuçlar Bildirgesi Ek 1, Brüksel, 22 ve 23 Mart 2005

⁷¹ Gençlik alanında Avrupa İşbirliği çerçevesi ile ilgili 27 Haziran 2002 tarihli Konsey Kararı (2002 / C 168 / 02), 13/7/2002 tarihli OJ C 168, sayfa 2/5.

⁷² 13 Ekim 2005 tarihli COM (2005) 494 finali

Gençlik Programı daha önceki program olan “Avrupa için Gençlik” (1989-1999), Avrupa Gönüllü Hizmeti ve GENÇLİK Programı (2000-2006) tecrübeleri üzerinde kuruludur.

Program gençlik alanında farklı paydaşlarla geniş çaplı danışmalar yapıldıktan sonra Komisyon tarafından sunulmuştur. GENÇLİK Programının bir ara değerlendirmesi programda yer alan çeşitli uzman, paydaş ve bireylerden gelen girdilerle 2003 yılında yapıldı. Gençlik Programının oluşturma sürecinde bir ön değerlendirme kullanıldı.

Bu program Avrupa düzeyinde gençlik kesimindeki gelişmelere yanıttır. Gençlik alanında Avrupa İşbirliği Avrupa Çerçevesindeki son zamanlardaki gelişmelere uygundur ve bu siyasi süreci destekleyecektir.

Gençlik Programının (2007-2013) toplam bütçesi 885,000,000 Avro’dur.

Gençlik Programının teklifler için 2007 çağrısının uygulanması aşağıdaki şartların yerine getirilmesine bağlıdır.

- a) Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından programı oluşturan yasal dayanağın nihai metninin kabul edilmesi;
- b) Program Komisyonuna havale edildikten sonra Gençlik Programının yıllık çalışma programının kabul edilmesi;
- c) Bütçe makamı tarafından Avrupa Birliği’nin 2007 bütçesinin kabul edilmesi.
- d) Gençlik Programının hedefleri
- e) Gençlik Programının yasal dayanağında belirtilen genel hedefler şunlardır:
- f) Gençlerin genel olarak aktif vatandaşlıklarını ve özel olarak Avrupa vatandaşlıklarını teşvik etmek;

- g) Gençler arasında dayanışmayı geliştirmek ve hoşgörüyü teşvik etmek, özellikle Avrupa Birliği'nde sosyal uyumu güçlendirmek amacıyla;
- h) Farklı ülkelerdeki gençler arasında karşılıklı anlayışı güçlendirmek;
- i) Gençlik alanında Avrupa İşbirliğini teşvik etmek.

2.3.6.2 Gençlik programının öncelikleri

1) Avrupa Vatandaşlığı

Genç insanların Avrupa vatandaşları oldukları bilincine kavuşturulması Gençlik Programının bir önceliğidir. Hedef Avrupa vatandaşlığı dahil Avrupa konularında gençlerin düşünmelerini teşvik etmek ve onları Avrupa Birliği'nin oluşumu ve geleceği konusundaki tartışmalara dahil etmektir. Buna dayalı olarak projelerde güçlü bir Avrupa boyutu olmalı ve gelişen Avrupa toplumu ve değerleri hakkında düşünmeyi sağlamalıdır.

2) Gençlerin Katılımı

Gençlik Programının ana bir önceliği gençlerin demokratik hayata katılımıdır. Katılım için genel hedef gençlerin aktif vatandaşlar olmaları için teşvik etmektir. Bu hedefin gençlerin katılımı ve gençler için bilgi amaçlı ortak hedefler hakkındaki Konsey kararında⁷³ ortaya konan aşağıdaki üç boyutu vardır.

Gençlik Programı kapsamında finanse edilen projeler katılımı proje uygulaması için bir pedagojik prensip olarak kullanarak bu üç boyutu yansıtmalıdır.

3) Kültürel Çeşitlilik

İrkçilik ve yabancı düşmanlığı ile mücadelenin yanı sıra kültürel çeşitliliğe saygı Gençlik Programının öncelikleridir. Program, farklı kültürel, etnik ve dini arka planlardan gelen gençlerin ortak faaliyetlerine imkan sağlayarak gençlerin kültürler arası öğrenimini geliştirmeyi amaçlıyor.

⁷³ 25 Kasım 2003 tarihli Konsey kararı (2003 / C 295 /04), 5.12.2003 tarihli OJ C 295, sayfa 6-8.

Projelerin geliştirilmesi ve uygulanması söz konusu olduğunda bu bir projede yer alan gençlerin projenin kültürlerarası boyutunun farkında olmaları gerektiği anlamına gelir. Proje katılımcılarının eşit olarak katılmalarına imkan sağlamak için kültürlerarası çalışma yöntemleri kullanılmalıdır.

4) İmkani kısıtlı gençlerin dahil edilmesi

Avrupa Komisyonunun önemli bir önceliği daha az fırsata sahip gençler için Gençlik Programına erişim sağlamaktır. Belirli hedef grupların dışarıda kalmasından kaçınmak için gençlik grupları ve örgütleri uygun önlemleri almalıdırlar. Gençlik Programı herkes için bir programdır ve özel ihtiyaçları olan gençleri dahil etmek üzere çaba sarf edilmelidir.

Avrupa Komisyonu, Ulusal Ajanslarla ve SALTO Kaynak Merkezleri ile yakın işbirliği içinde daha az fırsatlara sahip gençlerin Gençlik Programına dahil edilmesi için bir strateji oluşturdu ve özellikle daha az ayrıcalıklı eğitim, sosyo-ekonomik, kültürel veya coğrafi arka plandan gelen veya özürlü gençleri hedefledi.

Gençlik Programının Yapısı

Hedeflerine ulaşmak için Gençlik Programı 5 işlevsel Eylem öngörür.

Eylem 1 – Avrupa İçin Gençlik

Bu eylemin amaçları şunlardır:

- a) Gençlik Değişimlerini destekleyerek gençlerin hareketliliğini artırmak;
- b) demokratik yaşama katılımları ile ilgili Gençlik Girişimlerini, projeleri ve faaliyetleri destekleyerek gençlerin vatandaşlığını ve karşılıklı anlayış kapasitelerini güçlendirmek.

Eylem 1 aşağıdaki araçları destekler:

1.1 Gençlik Değişimleri

Gençlik Değişimleri farklı ülkelerden genç gruplarına (ilke olarak 13-25 yaşlarında) bir araya gelme ve birbirlerinin kültürleri hakkında öğrenme fırsatı sunar. Gruplar karşılıklı ilgi duyulan bir konu etrafında Gençlik Değişimini birlikte planlarlar.

1.2 Gençlik Girişimleri

Bu alt eylem yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde tasarlanan grup projelerini destekler. Eylem ayrıca Avrupa yönlerini güçlendirmek ve gençler arasında iş birliğini ve deneyim değişimini geliştirmek amacıyla farklı ülkeler arasında benzer projelerden oluşan bir ağ kurulmasını da destekler. Gençlik Girişimleri büyük ölçüde 18 ve 30 yaşları arasındaki gençlere hitap eder. Yanlarında bir gençlik çalışanı ya da koçu varsa 15 yaş üstü gençler kabul edilebilir.

1.3 Gençlik Demokrasi Projeleri

Bu alt eylem gençlerin hem yerel, bölgesel ya da ulusal topluluklar düzeyinde, hem de uluslararası düzeyde demokratik yaşama katılımını destekler. Eylem, 13 ve 30 yaş arasındaki gençlere açıktır.

Eylem 2 – Avrupa Gönüllü Hizmeti

Avrupa Gönüllü Hizmetinin amacı Avrupa Birliği'nin içinde ve dışında çeşitli şekillerdeki gönüllü faaliyetlere gençlerin katılımını desteklemektir. Bu eylem kapsamında gençler (18-30 yaş arası) bireysel olarak ya da gruplar halinde kar amacı gütmeyen ücretsiz faaliyetlerde yer alırlar. Hizmet süresi on iki aya kadar çıkabilir. İstisnai durumlarda 16 yaş üstü gençler Avrupa Gönüllü Hizmetine katılabilirler.

Eylem 3 – Dünya Gençliği

Bu eylemin amacı Ortak Ülkelerdeki projeleri, özellikle gençlerin ve gençlik çalışmaları ve kuruluşlarında aktif olanların değişimlerini ve gençlik kuruluşlarının ortaklıklarının ve aralarındaki ağların geliştirilmesini desteklemektir.

3.1 Avrupa Birliği Komşu Ülkeleriyle İş Birliği

Bu alt eylem Komşu Ortak Ülkelerle yapılan projeleri destekler. Genel olarak gençlik alanında Gençlik Değişimlerini, Eğitim ve Ağ Kurma Projelerini destekler.

3.2 Diğer Ortak Ülkelerle İş Birliği

Bu alt eylem gençlik alanında iş birliği, özellikle dünyanın diğer bölümlerinden ortak ülkelerle iyi uygulama değişimi ile ilgilidir. Gençlerin ve gençlik çalışanlarının değişimini ve eğitimini, gençlik organizasyonlarının aralarındaki ortaklıkları ve ağları teşvik eder.

Eylem 4 – Gençlik Destek Sistemleri

Bu Eylemin amacı gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif bulunan kuruluşları, özellikle gençlik Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) çalışmalarını, aralarındaki ağı, proje geliştiren insanlara yardımcı desteklemek, gençlik çalışmalarında ve kuruluşlarında aktif kişilerin değişimi, eğitimi ve aralarında ağ kurulması aracılığıyla kaliteyi artırmak, yeniliği ve kaliteyi desteklemek, genç insanlara bilgi sağlamak, bu amaçları yerine getirmek üzere program için gerekli yapıları ve faaliyetleri geliştirmek ve yerel ve bölgesel makamlarla ortaklığı teşvik etmektir.

Eylem 4 sekiz adet alt-Eyleme bölünmüştür:

4.1 Gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif kuruluşlar için destek

Bu alt-Eylem genel çıkara yönelik bir amacı takip eden gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif STK'lara hibelerin işletilmesi ile ilgilidir. Faaliyetleri, gençlerin kamu yaşamına ve topluma katılımını ve gençlik alanında Avrupa iş birliği faaliyetlerinin geliştirilmesini amaçlar.

4.2 Avrupa Gençlik Forumu için destek

Bu alt-Eylem kapsamında Avrupa Gençlik Forumunun devam eden faaliyetlerini desteklemek üzere her yıl bir hibe verilir.

4.3 Gençlik çalışanları ve gençlik kuruluşları için eğitim ve ağ kurma

Bu alt-Eylem gençlik çalışmalarında ve organizasyonlarında aktif kişilerin eğitimini, özellikle deneyimlerin, uzmanlığın ve aralarında iyi uygulamanın yanı sıra uzun soluklu kalite projeleri ile ortaklıklar ve ağların oluşmasına yol açacak faaliyetlerin değişimini destekler.

4.4 Yenilik ve kaliteyi teşvik eden projeler

Bu alt-Eylem gençlik alanında yeni yaklaşımların sunulmasını, uygulanmasını ve desteklenmesini amaçlayan projeleri destekler.

4.5 Gençler, gençlik çalışanları ve kuruluşları için bilgilendirme faaliyetleri

Bu alt-Eylem kapsamında gençlerin bilgi ve iletişim hizmetlerine erişimini geliştiren ve gençlerin kullanıcı dostu belli hedefe yönelik bilgi ürünlerinin hazırlanmasında ve yayımında katılımını artıran Avrupa ve ulusal düzeyde faaliyetlere destek verilecektir. Eylem ayrıca gençler için spesifik bilgilerin yayımı amacıyla Avrupa düzeyinde, ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde gençlik portallarının geliştirilmesini destekler.

4.6 Ortaklıklar

Bu alt-Eylem, Programda çeşitli önlemleri birleştiren uzun vadeli projeleri geliştirmek amacıyla bölgesel ya da yerel kuruluşlarla ortaklıkların finansmanı içindir.

4.7 Program yapıları için destek

Bu alt-Eylem, Programın yönetim yapılarını, özellikle Ulusal Ajansları finanse eder.

4.8 Programa artı değer katma

Bu alt-Eylem, Programın uygulanmasını ve sonuçlarının yaygınlaştırılmasını kolaylaştırmak için seminerleri, konferansları ve toplantıları finanse etmek üzere Komisyon tarafından kullanılacaktır.

Eylem 5 – Gençlik Alanında Avrupa İş Birliği İçin Destek

Bu Eylemin amacı şunlardır:

- a) gençlik alanında çeşitli aktörler, özellikle gençlerin kendileri, gençlik çalışmaları ve organizasyonlarında aktif kişiler ve politika yapıcılar arasında yapılandırılmış diyalogu düzenlemek;
- b) Gençlik Seminerlerini ve Ulusal Uluslararası Gençlik Seminerlerini desteklemek;
- c) gençlik alanında politika iş birliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak;
- d) gençliğin daha iyi anlaşılmasını geliştirmek amacıyla ağların oluşturulmasını kolaylaştırmak;
- e) uluslararası kuruluşlarla iş birliğini desteklemek.

5.1 Gençler ve gençlik politikalarından sorumlu olanlar için toplantılar

Bu alt-Eylem gençler, gençlik çalışmalarında aktif kişiler ve gençlik politikalarından sorumlu kişiler arasında iş birliğini, seminerleri ve yapısal diyalogu destekler. Faaliyetler arasında Avrupa Birliği Başkanlıkları tarafından organize edilen konferanslar ve Avrupa Gençlik Haftası bulunur.

5.2 Gençlik alanıyla ilgili bilgi ve anlayışın artırılmasına yönelik destek faaliyetleri

Bu alt-Eylem, gençlik alanında Açık Koordinasyon Metodu çerçevesinde oluşturulan önceliklerle ilgili mevcut bilginin tanımlanmasını destekler.

5.3 Uluslararası kuruluşlarla iş birliği

Bu Eylem, Avrupa Birliği'nin gençlik alanında çalışan uluslararası kuruluşlarla, özellikle Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler ya da Birleşmiş Milletlerin uzman kuruluşları ile iş birliğini desteklemek üzere kullanılacaktır.

2.3.7 Ek Programlar

2.3.7.1 Jean Monnet projesi

Jean Monnet Projesi “Üniversite çalışmalarında Avrupa entegrasyonu” üniversitelerin talebi üzerine 1990 yılında başlamış bir Avrupa Komisyonu bilgi kampanyasıdır. Amacı, üniversitelerde Avrupa entegrasyonu çalışmalarının kuruluş sübvansiyonları aracılığıyla başlatılmasını kolaylaştırmak ve Avrupa konularında uzmanlaşmış profesörler arasında fikir tartışmaları geliştirmektir. Proje başta Avrupa Birliği üye ülkeleri ve aday ülkeler olmak üzere bir çok ülkede yüksek eğitim kuruluşları hedeflemektedir.

2.3.7.2 Europass eğitimi

Ana ülkeden farklı bir ülkede iş-ilintili eğitimini sürdüren bir kişi tarafından gerçekleştirilen ve bazı nitelik ölçütlerine tabi olan bir mesleki eğitim dönemidir. İlgili kişinin eğitim almakta olduğu yer ve bir başka ülkedeki ev sahibi kuruluş Avrupa yolu için içerik, amaçlar, süre, gerekli ayarlamalar ve takip hakkında bir anlaşmayı içeren bir ortaklık oluşturmaktadır. Yollayan kuruluş, ilgili kişi için Avrupa yolunun başarıyla tamamlandığını ispat eden ve içeriğini ilgili iki organizasyonun dillerinde açıklayan bir Europass eğitimi topluluk bilgi belgesi vermektedir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ EĞİTİM PROGRAMLARINA TÜRKİYE'NİN KATILIMI

Türkiye-AB ilişkilerinin hukuki temeli, nihai hedef olarak Türkiye'nin tam üyeliğinin gerçekleşmesini öngören 1963 tarihli Ankara Ortaklık Antlaşması ile 1973 yılında yürürlüğe giren ve ortaklık antlaşmasının ayrılmaz parçasını oluşturan katma protokole dayanmaktadır. Türkiye, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de yapılan AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde oy birliği ile Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak

kabul edilmiştir. 17 Aralık 2004 zirvesinde, Türkiye'nin tam üyelik müzakereleri için tarih almasıyla Türkiye – AB ilişkileri son dönemecine girmiş bulunmaktadır.

3.1 MEB TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN UYUM ÇALIŞMALARI

Avrupa Birliği ile ilişkilerinde ülkemiz her alanda olduğu gibi eğitim alanında da uyum çalışmaları yürütmektedir. Yürütülen bu uyum çalışmalarının Milli Eğitim Bakanlığınca üstlenilmiş kısmına kısaca şöyle bakılabilir;

Türkiye AB ilişkileri bağlamında yürütülen “Mevzuat Uyum Çalışmaları” uzun bir süre, Türkiye'nin Gümrük Birliği ile ilgili alanlarda, AB politika ve düzenlemelerine uyum sağlanması amacıyla dayalı olmuştur. Bu çerçevede çıkarılan iki Başbakanlık Genelgesi ile 1998-2000 yıllarını kapsayan bir uyum çalışması programı düzenlenmiştir.

Söz konusu genelgelerle Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla, programı belirlenen mevzuat uyum çalışmaları, eğitim alanını da kapsamaktadır. Bu dönemdeki çalışmalar MEB açısından, AB ve MEB mevzuatının taranarak birbiri ile uyumlu olanlar ile uyum sağlanması gereken mevzuatın tespit edilmesi şeklinde olmuştur. Ülkemizin aday üye sıfatını kazanmasıyla bu konudaki çalışmalar derinlik kazanmış, MEB'de detaylı bir çalışma başlatılmıştır.

Makam Onayı ile Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği ile yapılan projeler ve birlik faaliyet programları konularında MEB bünyesinde;

- a) Müsteşarın başkanlığında üst düzey yöneticilerinden oluşan **Danışma Kurulu**,
- b) Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün başkanlığında genel müdürlüklerden ilgili daire başkanlarından oluşan **Yürütme Kurulu**,
- c) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde APK, METARGEM, EARGED temsilcilerinden oluşan Avrupa Birliği Eğitimini **Araştırma-Geliştirme Kurulu** oluşturulmuştur. Avrupa Birliği Eğitimini Araştırma-Geliştirme Kurulunun görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen ortak bir yönerge hazırlanmıştır.⁷⁴

⁷⁴ www.meb.gov.tr

MEB personelinin eğitimi ile ilgili çalışmalar;

Avrupa Birliği ile ilgili faaliyetleri yurt içinde ve yurt dışında ehliyetle yürütecek personelin yetiştirilmesi amacıyla, Devlet Planlama Müsteşarlığı Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü koordinesinde Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde (ATAUM) AB Temel Eğitim ve Uzmanlık Eğitimi programları ile Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Eğitim Merkezi'nde de yabancı dil programları uygulanmaktadır.

Bu programlar, 1988 yılından bu yana 3 aylık sürelerle yılda iki kez düzenlenmektedir. Masrafların yüzde 60'ını MEB geri kalan kısmı ise DPT tarafından karşılanmaktadır. Programlara, MEB'den toplam 72 kişi katılmış, bu yıl sonbahar dönemi uzmanlık eğitimine 8, temel eğitime 8, yabancı dil eğitimine ise 7 personel katılmaktadır.

Türkiye'nin Avrupa ile uyum sürecine, AB ile ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmak, eğitim ve araştırmalarına yarar sağlamak amacıyla, AB tarafından ülkemiz için sağlanan Jean Monnet Bursları'ndan MEB personeli de yararlanmaktadır. Adayların seçimi, yazılı ve sözlü iki sınavla gerçekleştirilmektedir. Bursu kazanan adayların tüm masrafları Avrupa Birliği'nce karşılanmakta, burs süresi 1 akademik yıldır. Halen MEB'den iki kişi Jean Monnet Bursları çerçevesinde AB ülkelerinde öğrenim görmektedir.

i. Eğitim Sisteminde Uyum Çalışmaları

Eğitim sisteminin AB ülkeleri eğitim sistem ve standartlarına uyumunu sağlamak amacıyla; MEB bünyesinde Avrupa Birliği Masası oluşturulmuş ve çalışmalarını aşağıdaki başlıklar altında sürdürmektedir:

- a) Ülkemiz vatandaşlarına ve çocuklarına en iyi eğitim koşullarını sağlamak,
- b) Avrupa ülkeleri ile ülkemiz arasındaki eğitim alanında bilgi alışverişini geliştirmek,

- c) Avrupa ülkeleri eğitim sistemlerine ilişkin doküman ve istatistikler toplamak,
- d) AB ile yüksek öğretimde iş birliği sağlamak,
- e) Yabancı Dil öğretimini etkin bir şekilde gerçekleştirmek,
- f) Tüm eğitim kurumlarına girişte eşitliği sağlamak,
- g) Çocukları iş hayatına hazırlamak,
- h) Sürekli eğitim uygulamasıyla işsizliğin önüne geçmek.
- i) Her tür ve kademedeki eğitim kurumları için;
- j) Okul tür ve kademeleri,
- k) Başlama ve tamamlama yaşları,
- l) Öğretim yılı süresi,
- m) Zorunlu öğrenim süresi,
- n) Öğretim programları ve ders kitaplarının hazırlanması,
- o) Okutulan derslerin türü ve ders saati sayıları,
- p) Ölçme ve değerlendirme sistemi,
- q) Öğrenci kişilik ve yönlendirme hizmetleri,
- r) Üniversiteye giriş sistemi,
- s) Öğretmen yetiştirilmesi, atanması ve zorunlu olarak okutması gereken ders saati sayıları,
- t) ARGE çalışmaları,
- u) Yaygın eğitim ve işleyişi vb. konularında AB ülkelerinin eğitim sistemlerini inceleme çalışmaları devam etmektedir. İnceleme sonuçlarına göre sistemin ihtiyaç duyduğu konularda gerekli düzenlemeler zamanında yapılmaktadır.

Avrupa Birliği (AB) ile ülkemiz arasında uyum sürecinde, eğitim sektöründe belirlenecek ilke ve politikalara uygun yapılan çalışmalara ilişkin alt yapıyı oluşturmak amacıyla, Avrupa Birliği ülkelerinin ilköğretim sistemi amaç, yapı ve süreç bakımından incelenerek Türk eğitim sistemi ile karşılaştırmak üzere bir araştırma başlatılmıştır. Konu ile ilgili literatür taramasına devam edilmektedir.

İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerine kendilerini tanıma; ilgi ve yeteneklerini tespit edebilme, meslekleri tanıma, mesleklerin gerektirdiği nitelikleri tespit edebilme ve bu

niteliklere ilişkin üretim kurumlarını belirleyebilme alanlarında rehberlik etme amacıyla bir çalışma yapılacaktır. rencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini tanımaları, onların hangi alanlara ve hangi mesleklere yöneleceklerini özgürce ve istekle seçme olanağı sağlayacaktır. Böyle bir seçim, istekle yaşam boyu renmeyi gündeme getirecektir. Geniş anlamda renciler hem kendi ilgi ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilecekler hem de kendilerinin ve ailelerinin mutluluğunu sağlayacaklardır.

İlkretim okullarında yönlendirme sürecini araştırma projesi kapsamında; Almanya, Avusturya, İngiltere vb. AB lkelerinde yönlendirme sürecini inceleme çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre yeni bir yönlendirme modeli geliştirilecek ve bu model doğrultusunda lme araçları hazırlanacaktır.

AB'nin eğitim özellikle yksekretim konusunda uygulamaya başladığı projelerle uluslar arası renci yetiştirme eğilimleri bu alanda geleceğin çok dil bilen ülke kültürlerini tanıyan meslek mensuplarını yetiştirmeye yöneliktir. Yksekretimde oluşturulmaya başlanılan Avrupa alanıyla ilgili Sorbon ve Bolonya Deklerasyonlarının lkemiz tarafından gerekleri yerine getirilerek imzalanması gündemdedir. Böylece gerek akademik personelin gerekse rencilerin yoğun olarak ikili iletişimde bulunmalarına katkı sağlanacaktır.

ii. Öğretim Materyalleri

Öğretim materyalleri ile ilgili AB standartlarında çalışmalar başlatılarak, ders kitabı ile birlikte aktif öğrenme yöntemine uygun, öğrenci merkezli anlayışla “öğrenci çalışma kitapları” ve “öğretmen kılavuz kitapları” hazırlanması ve uygulamaya konulmasını kısmen sağlanmış ve bu çalışmalar devam etmektedir. Öğretim materyallerinin kullanımını sağlamak amacıyla, 2.300 ilköğretim müfettişine hizmet içi eğitim verilmiş, AB’deki öğretim materyalleri ve yeni bilgi teknolojileri konusunda hizmet içi eğitimin verilmesi planlanmıştır.

Öğrenci merkezli eğitim amacı ile modern ders kitabı hazırlama çalışmalarını yönlendirmek ve rehberlik etmek amacıyla, Avrupa Birliği Ülkelerinde örnek ders kitabı ve öğretim programları getirilmiştir. Başkanlığımız bünyesinde Yabancı Ders Kitapları ve Öğretim Programları İnceleme Bürosu açılarak ilgililerin hizmetine sunulmuştur.

“Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Politikaları” ve “Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Denetimi” adlı iki ayrı doküman hazırlanarak kitap haline getirilmiş ve ilgililerin istifadesine sunulmuştur.

GEORG ECKER Ders Kitapları Enstitüsü ile birlikte ortak yürütülen bir çalışmayla her branşta ders kitaplarının görsel ve eğitsel tasarım yönünden düzenlenmesi, Tarih ve Coğrafya ders kitaplarında yer alan konuların AB eğitim politikalarına uyumunun sağlanması çalışmaları devam etmektedir.

iii. Yönetimde Uyum Çalışmaları

Avrupa Birliğine uyum sürecinde, personel yönetiminin sorumluluk alanlarında bulunan her konu; dünyanın ortak değerleri olarak önem kazanan, demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hak ve özgürlükleri gibi kavramlar ölçüt ve gösterge alınmak suretiyle sorgulanmakta, incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Bu sorgulama, inceleme ve değerlendirme sonucunda personel yönetiminin sorumluluk alanlarında bulunan konular yeniden tanımlanmakta ve içerikleri, yeni tanımlarına bilgi ve teknolojiden en üst düzeyde yararlanma koşullarına göre doldurulma sürecinde bulunmaktadır.

Bu anlamda; ⁷⁵ personel yönetiminin sorumluluk alanlarından;

- a) Yönetici atama,
- b) Öğretmen atama,
- c) İlköğretim müfettişi atama,
- d) Norm Kadro.

konuları yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerde hukukun üstünlüğü, demokratikleşme ve insan hakları temel değerler olarak alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığında, eğitim yöneticiliğinin merkez örgütünde şeften müsteşara, taşra örgütünde şeften milli eğitim müdürüne kadar, görev tanımları esas alınarak kurumsallaştırılması yolu açılmıştır. Avrupa Birliği ülkelerinin eğitim yöneticiliği alanında sahip oldukları profesyonel kadrolara ülkemiz eğitim yönetiminde de sahip olmanın fırsat ve olanağı yaratılmıştır.

Bu kadrolara getirilen güvenceler de, ⁷⁶ Avrupa Birliği ülkelerinde, eğitim yönetiminde istikrar yaratan ve verimliliği sağlayan güvencelerle paralel bulunmaktadır.

Merkez ve taşra örgütü yönetim görevlerinin “görev tanımları” yapılarak, yönetim görevine atanacaklarda bulunması gereken nitelik ve özellikler nesnel temellerde saptanmıştır.

Yöneticilerin değerlendirilmesinde; kılavuzlayan değerlendirme ilkeleri ile değerlendirme ölçüt, gösterge ve standartları belirlenmiştir. Merkez ve taşra örgütü yöneticilerine “Yıllık İş Plânı” yapma yükümlülüğü getirilmiştir. Değerlendirmenin “Yıllık İş Plânında” yer alan amaç ve hedeflerinin belirlenen standartlarda yapılıp yapılmadığına göre denetleneceği hüküm altına alınarak, Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi personel değerlendirmesinde subjektiflikten objektifliğe geçen süreç başlatılmıştır.

⁷⁵ 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Yasanın 4359 sayılı Yasayla değişik 53,56,61 ve 62 nci maddeleri

⁷⁶ 3797 sayılı Yasa ve yönetmelikleri

Yönetici değerlendirme sistemi, süreç odaklı bir niteliğe kavuşturularak, iyi ve kötü iş başarımları personelle anında bildirilmektedir. Süreç odaklı değerlendirme yolu ile personelin her hatası bir eğitim fırsatı olarak görülmekte ve sıfır hatalı hizmet üretimine odaklanılmaktadır.

Birinci sicil amiri ile kendi “Yıllık İş Plânını” hazırlayan her yönetici, hangi görevi ne zaman hangi standartta yapacağını sene başında planlamakta ve değerlendirilmesinin de buna göre yapılacağını bilmektedir. Değerlendirilme sürecinde her yönetici, birinci sicil amirince doldurulan ilk değerlendirme raporu I hakkında, yazılı görüşünü vermekte ayrıca da sicil amiri ile değerlendirilme durumu hakkında görüşme ve tartışma hakkına sahip bulunmaktadır. Ayrıca, her yönetici sene sonunda Yönetmelik eki “Öz değerlendirme Formu” ile iş başarımlarını etkileyen konular hakkındaki görüşlerini sicil amirine bildirmektedir. Bu yolla değerlendirme sisteminin objektifliği yanında, demokratik ilişkilerle desteklenme sürecinde başlatılmıştır. Böylesi bir değerlendirme sistemi, Avrupa Birliği ülkelerinin büyük çoğunluğunda uygulanan performans değerlendirme sistemine kategorik anlamda yaklaşımı da vurgulamaktadır.

Yöneticilerin görevindeki başarı durumu, yükselmeye uygun olup olmadıkları ve sicil amirlerince verilen karara göre hangi eğitimi almaları gerektiği Yönetmelik eki “Eğitim ve Geliştirme Plânı” ile belirlenmektedir. Bu şekilde personelle verilecek eğitim ihtiyacı, somut veriler üzerinde saptanılmaktadır.

Merkez ve taşra örgütü yöneticilerinin yükselmelerinde olmazsa olmaz koşulların başında, yükselecekleri görevle ilgili alınacak hizmet içi eğitim sonunda yapılacak değerlendirme sınavında başarılı olmaları gelmektedir. Personelin yükselmesi ile eğitim ilişkisinin Avrupa Birliği ülkeleri standartları bağlamında geliştirilmesi süreci başlatılmıştır. Öğretmen ve ilköğretim müfettişi atamaları ile ilgili hükümlerle de bu olay tamamı ile hukukun üstünlüğüne bağlı kalınarak kurumsallaştırılmıştır.

Norm kadro çalışmaları ile her yurttaşın insan hakları bağlamında eğitim ve öğretim olanağından ve fırsatından eşit koşullarda yararlanması süreci başlatılmıştır. Her okulda branşlar bazında bulunması gereken norm kadro sayısı belirlenerek personel istihdamında, tam kapasite kullanımı gerçekleştirilecektir. Öğretmen bazında saptanan norm, okul ve diğer eğitim kurumlarında eğitim sürecinin diğer girdileri bakımından

belirlenecek normun da öncüsü ve itici gücü olmaktadır. Böylelikle Avrupa Birliği ülkelerindeki “Eğitimde Akreditasyon” ölçüt ve göstergelerinden öğretmen akreditasyonuna yönelik çalışma, belirli özellikleri ile başlatılmış bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı çalışma hayatında iki taraflı demokratik ilişkinin kurulmasına yönelik, personel yönetiminin sorumluluk alanlarında eğitim iş kolunda kurulan sendikalarla iletişim sürdürülmektedir. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin sendikal hakları konusundaki mevzuat boşluğuna karşın, sendikal haklara yasakçı ve baskıcı olarak yaklaşılmamakta, düzenleyici ve yol gösterici olarak eğitim çalışanları örgütleri ile ilişki kurulmakta ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Eğitim ve personel politikaları ile ilgili olarak eğitim iş kolunda kurulan sendikaların görüş ve önerilerini almaya ilişkin onayın yanında, sendikalara üye personelin üyelik ödentilerinin aylık bordrolarından kesilmesine özen gösterilmekte ve bu ilişkilerin de; Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi Uluslar Arası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmeleri kapsamında kurumsallaştırılması öngörülmektedir.

Eğitimin toplumsal gündemde önemli ve öncelikli bir yer edinmesi ancak kamuoyu desteği ile olanaklı olabilecektir. Bu desteğin hazırlayıcısı ve temel aktörleri ise eğitim iş kolunda kurulan örgütler olarak görülmekte ve meslek örgütleri bu anlamda da Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi demokratikleşmenin vazgeçilmezleri olarak değerlendirilmektedir

iv. Denetimde Uyum Çalışmaları

Avrupa Birliğine üye ülkelerinin eğitim sistemleri incelenmiş ve buna göre; özel eğitim, özel öğretim, mesleki ve teknik eğitim, okul öncesi eğitim alanlarında konu ve kurum bazlı sistem denetimi esaslarını hazırlama çalışmaları başlatılmış ve 2000-2001 öğretim yılında uygulamaya geçilmiştir. Bu çerçevede genel denetimler uzmanlık denetimlerine dönüştürülmüş, Fen liseleri, Anadolu liseleri, Anadolu güzel sanatlar liseleri, Anadolu öğretmen liseleri ile YİBO’ların durum-sorun-öneri temelli verim performans ölçümlü denetim esasları belirlenmiş ve 2000-2001 öğretim yılında yaygın olarak uygulanmasına başlanmıştır.

Denetim sisteminin tümüyle çağdaş yöntem ve tekniklerle geri bildirim işlevinin yerine getirebilmesine dönük çalışmalar başlatılmış, AB ülkeleri ile gelişmiş ülkelerin denetim yöntem ve tekniklerinden esinlenilerek eğitim sisteminin denetimini yeniden şekillendirilmesinde esas olan proje çalışmaları başlatılmıştır.

Uzun yıllar giderek eksilen Teftiş Kurulu kadrosunun tamamlanması, Kurula yeni dinamizm kazandırılması, kadronun gençleştirilmesi süreci başlatılmış ve sınavla hukuk, iktisat, işletme ve eğitim kökenleri müfettiş yardımcısı alınmaya başlanmıştır. Şu anda müfettiş yardımcısının yetiştirilmesi programı sürdürülmektedir.

3.2 ÜLKEMİZİN AB GENÇLİK VE EĞİTİM PROGRAMLARINA KATILIM SÜREÇLERİ

3.2.1 Hazırlık Dönemi

Bu bölümde ülkemizin programlara katılımındaki hazırlık aşamasında yaşanan gelişmeler açıklanacaktır. Programlara ülkemizin aktif katılımını sağlamak amacıyla 18 aylık bir hazırlık dönemine ihtiyaç duyulmaktaydı. Hazırlık dönemi, ülkemizde eğitim ve gençlik programlarının uygulanmasından sorumlu bir Ulusal Ajans kurulması, Ajans sorumlularının eğitilmesi, program hakkında bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri, tüm belgelerin Türkçe'ye çevrilmesi, bilgi ağı oluşturulması gibi çalışmaları kapsamakta idi günümüzde de AB Eğitim programlarına ülkemizin katılımı ile ilgili faaliyetler Ulusal Ajans tarafından yürütülmektedir.⁷⁷ Hazırlık döneminde ayrıca, Komisyondan ve Türkiye'den ilgililerin karşılıklı olarak inceleme ziyaretlerinde bulunmaları öngörülmektedir.

Ulusal Ajansın, bağımsız bir özelliğe sahip olması ve aşağıdaki görevleri yerine getirmek üzere gerekli maddi, fiziki ve insan gücü imkanlarıyla donatılması gerekmektedir.

Ulusal Ajansın görevleri hazırlık aşamasında şu şekilde tanımlanmaktaydı;

⁷⁷ www.dpt.gov.tr

- a) Programların hedeflerine ulaşmasını sağlamak üzere, programlarla ilgili tüm tarafları kapsayacak şekilde uygun yapılar ile etkin yönetim ve izleme araçlarının oluşturulması,
- b) Programları tanıtım amacıyla enformasyon ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması,
- c) Program dahilindeki projelere katılımı ilgili organizasyon ve duyuruların yapılması,
- d) Katılım taleplerinin, objektif kriterlere dayanarak değerlendirilmesi,
- e) Faaliyetlerle ilgili idari ve mali işlemlerin yürütülmesi,
- f) AB organları ile ulusal kurumlar arasındaki bilgi akışının sağlanması ve bu ilişkilerde temas noktası olarak gerekli koordinasyon görevlerinin yerine getirilmesi.

Ulusal Ajansın kurulması ile ilgili olarak görüşmelerde bulunmak üzere Dışişleri Bakanlığı'nın koordinesinde düzenlenen toplantılar sonucunda Ulusal Ajansın kuruluşu için Devlet Plânlama Teşkilatı tarafından ilgili bakanlık ve kurumların görüşleri alınarak bir kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Hazırlık dönemindeki faaliyetlere hemen başlanabilmesi amacıyla MEB'in ilgili birimlerinden Leonardo da Vinci Programı ve Socrates Programı için temas noktası olarak görevlendirilmeler yapılmıştır.

Hazırlık döneminde programlar için bütçe Socrates 1.500.000 Euro, Leonardo da Vinci için 1.100.000 Euro olarak belirlenmiş, yüzde 20'sinin MEB bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda önerge verilmek suretiyle gerekli bütçenin ayrılması sağlamıştır.

3.2.2 Avrupa Birliği Kredisi İle Yürütülmek Üzere Hazırlanan Projeler

3.2.2.1 Türkiye'de mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi

Finansmanı Avrupa Birliği Akdeniz Programı (MEDA) çerçevesinde sağlanacak hibe ile karşılanacak olan "Türkiye'de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi" projesi Finansman Anlaşması, 19 Ocak 2000 tarihinde Avrupa

birliğince imzalanmış, Temmuz 2000 tarihinde de Milli Eğitim Bakanlığı, Hazine M¼steřarlıđı, ve Mesleki ve K¼çük Ölçekli Sanayi Geliştirme Vakfı (MEKSA) tarafından imzalanmıştır.⁷⁸

Projenin toplam maliyeti: 58.190.000 EURO

Avrupa Birliği katkısı 51.000.000 EURO Türk H¼k¼meti katkısı ise 7.190.000 EURO'dur

Yararlanacak kurum: Milli Eğitim Bakanlığı ile Mesleki Eğitim ve K¼çük Ölçekli Sanayi Geliştirme Vakfı (MEKSA)

Amacı: Özel Sekt¼r¼n talepleri ve katılımı doğrultusunda T¼rkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim etkinliğini ve kalitesini artırarak, Türk girişimcileri arasında rekabeti artırmak ve onları Avrupa Birliği ile ortak pazara hazırlamaktır.

Kapsamı: Mesleki eğitim ve öğretim ile özel sektör¼n talep ettiği nitelikli insan gücü arasındaki koordinasyonu sağlayarak, aradaki boşluğu kapatmak için köprü kurmaya çalışan Türk reformlarını desteklemektedir. Program tarafından desteklenen yapısal reformun esas amacı, iş piyasasının ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikteki iş güc¼n¼n daha da gelişmesini sağlayarak, girişimciler arasındaki rekabeti artırmayı içermektedir.

Son Durum: Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Teknik Danışmanlık İhalesinin iş tanımları ile ilgili olarak MEB görüşleri Avrupa Birliği T¼rkiye Temsilciliğine bildirilmiştir. Proje uygulamalarına 2000 yılında başlamış ve halen devam etmektedir.

3.2.2.2 Mesleki ve teknik eğitim kurumlarının modernizasyonu projesi

Finansmanı Avrupa Birliği Akdeniz Programı (MEDA) çerçevesinden sağlanacak hibe ile karşılanması planlanan Proje, Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmiş, Finansman Anlaşması, 25 Temmuz 1997 tarihinde Avrupa Birliği, Milli Eğitim Bakanlığı ve Başbakanlık Hazine M¼steřarlıđı tarafından imzalanmıştır.

⁷⁸ "T¼rkiye'de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi" projesi Finansman Anlaşması, 19 Ocak 2000 Avrupa Birliği Akdeniz Programı (MEDA) çerçevesinde

Projenin toplam maliyeti: 18.500.000 EURO

Avrupa Birliği katkısı 14.000.000 EURO Türk Hükümeti katkısı ise 4.500.000 EURO'dur

Yararlanacak kurum: Milli Eğitim Bakanlığı

Projenin Amacı: Uygun program ve donatım kullanım yoluyla ara iş gücü (teknisyen) düzeyindeki mesleki ve teknik eğitimin kalitesini, verimini ve uygunluğunu artırmak, öğretmenlerin kalite ve performanslarını geliştirmek, mesleki ve teknik eğitim ve öğretim kurumlarının araştırma ve geliştirme kapasitelerini güçlendirmektir.

Kapsamı:

- a) İşveren kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak ve/veya mevcut işbirliğini geliştirilerek mesleki ve teknik eğitimin sanayinin ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi,
- b) Seçilen teknik liselerde teknisyen eğitimi için daha etkili ve uygun programlar üretilmesi,
- c) Seçilen 11 ildeki 19 pilot okulun (12 Endüstri Meslek Lisesi, 5 Kız Meslek Lisesi, 2 Anadolu İletişim Meslek Lisesi) atölyelerinin yüksek istihdam potansiyeline sahip olan 8 meslek alanında (otomatik kumanda, (CNC), elektronik, elektrik, bilgisayar, uçak bakımı ve elektronik, soğutma ve havalandırma, iletişim ve bilgi teknolojileri ve ağırlama ve gıda teknolojisi) donatılmasıyla bunların etkinliğinin ve eğitim kalitesinin artırılması,
- d) Seçilen okulların 5'inde, öğretmenlerin hizmet içi eğitim alabilmeleri için gereken insan kaynakları, esnek yapılar ve binaların sağlanması,
- e) Teknik yardım ve eğitim yoluyla MEB'in araştırma ve geliştirme kapasitesinin güçlendirilmesi,

Son Durum: Proje uygulamaları, Hazine Müsteşarlığı ile Avrupa Birliği arasında projelerin genel işleyişleri ile ilgili çerçeve anlaşmasının imzalanmasının gecikmesi

nedeniyle bugüne kadar başlatılmadığından Avrupa Birliği'nden projenin başlama ve bitiş tarihlerinin uzatılması talebinde bulunulmuş ve talebimiz uygun bulunmuştur.

Finansman Anlaşmasının imzalanmasından bu yana geçen süre dikkate alındığında proje okullarında ve meslek alanlarında değişiklik yapılabileceği gündeme gelmiştir.

Proje uygulamalarına 2003 yılı başlarında başlanmıştır.

3.2.3 Güncel Durum

Avrupa Birliği'nin Kuruluşu ile ilgili Roma Antlaşması (1957) ve Maastrich Antlaşmasında (1992) Birliğin eğitim konularındaki önceliklerine yer verilmiş ve bu öncelikler paralelinde çeşitli eğitim faaliyetleri yürütülmüştür. Topluluğun, mesleki eğitim alanındaki projeleri içeren Leonardo da Vinci ve genel eğitimi ele alan Socrates Programları'nın birinci aşamaları 1995-1999 yılları arasında tamamlanmıştır. Birinci aşamadaki deneyimler ışığında, söz konusu programların amaçları ve eylem alanları yeniden incelenerek, 2000-2006 yıllarını kapsayan ikinci dönem uygulamalarına başlanmıştır.⁷⁹

Bilindiği gibi Türkiye, Kasım 1999'da Helsinki Zirvesi'nde Topluluğa aday ülke olarak kabul edilmiştir. Topluluk Müktesebatını uygulamak için Mart 2001'de Ulusal Plan hazırlanmış, Plan'da Türkiye'nin eğitim alanında AB standartlarını yakalaması hedeflenmiştir.

Türkiye'nin Topluluk Programlarına katılımını öngören Çerçeve Anlaşması, 21 Haziran 2002 tarihinde TBMM tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Topluluk programları içinde yer alan Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Gençlik Programlarına katılma çalışmalarına öncelikle Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bünyesinde oluşturulan Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Daire Başkanlığı tarafından başlanmıştır.

⁷⁹ www.meb.gov.tr

Bu programlara katılabilmek için bir hazırlık döneminden geçilmesi gerekmektedir. Bu amaçla her bir program için Aralık 2002’de Hazırlık Önlemleri Anlaşmaları imzalanmıştır. Bu anlaşmalar uyarınca ülke çapında tanıtım faaliyetleri yapılmış ve yasal düzenlemelerle kurumsal yapı oluşturulmuştur. Anılan daire başkanlığı Ağustos 2003’de yürürlüğe giren bir Kanunla Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı’ndan bağımsız bir Merkez haline dönüştürülmüştür. Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Merkezin ikincil mevzuatı tamamlanmıştır. Hazırlık dönemi için gerekli finansmanın yaklaşık yüzde yüzde80’i Avrupa Birliği tarafından sağlanmıştır.

Hazırlık dönemi faaliyetleri başarı ile tamamlanmıştır. Bu bağlamda Ülkemizde, Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bünyesinde Ulusal Ajans görevini yerine getirmek üzere bir daire başkanlığı kurulmuştur.⁸⁰ Aşağıda Ulusal Ajans hakkında ayrıntılı bilgi verilecektir.

3.2.3.1 Ulusal Ajans

AB Eğitim ve Gençlik Programlarının ülke içinde tanıtılması, koordinasyonu, yürütülmesi ve programlardan faydalandırılacak projelerin yurtiçinde değerlendirilmesi, seçimi AB Komisyonu tarafından yapılacak projelerin müracaatlarının derlenmesi ve ön değerlendirmelerinin yapılması, üye ülkeler ve AB Komisyonu ile programın gerçekleştirilmesi ve işbirliği kurulması konusundaki ilişkilerin yürütülmesi amacıyla her ülkede uygulayıcı ve koordinatör birim olarak UlusalAjanslar kurulmaktadır. Ülkemizde, Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bünyesinde Ulusal Ajans görevini yerine getirmek üzere bir daire başkanlığı kurulmuştur (AB Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi - ABEGPDB). Diğer taraftan,⁸¹ Türkiye'nin AB programlarından yararlanmasını sağlayacak olan ve daha önce taraflarca 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış bulunan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun da TBMM tarafından görüşülerek uygun bulunmuş ve 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın içeriği ve dayandığı Bakanlar Kurulu Kararı ise imzaların tamamlanmasından sonra 1 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

⁸⁰ www.dpt.gov.tr

⁸¹ 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış bulunan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun

3.2.3.1.1 Görevler

Kamu kuruluşları, kamu ve özel eğitim kurumları, özel sektör, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, meslek kuruluşları ve gençlik kuruluşları ile yakın işbirliği sağlanması,

AB Eğitim ve Gençlik Programlarının Türkiye'deki ilgili tüm yararlanıcılara tanıtılması ve bu amaçla gerekli insan gücü, bilgi, fiziki ve hukuki alt yapının oluşturulması ve geliştirilmesi,

Çeşitli alanlarda küçük çaplı pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi,

Programlara ilişkin belgelerin Türkçeye çevrilmesi,

Katılım şartları, başvuru ve seçilebilirlik ile ilgili konularda bilgi sağlanması, başvuru işlemlerinin desteklenmesi, organize edilmesi ve kayıt altına alınması,

Proje önerilerini hazırlama konusunda başvuru sahiplerine ve finanse edilmek üzere seçilen proje önerilerinin uygulanması konusunda katılımcılara tavsiyede bulunulması ve gerekli olduğu takdirde bunların eğitilmesi,

Proje teklifleri ve diğer başvuruların kabul öncesi değerlendirilmesi ve görüş oluşturulması,

Proje seçimi aşamasında ulusal karar organına ve AB Komisyonuna destek verilmesi,

Türkiye de programlardan yararlanacak kişilerle ve AB Komisyonu ile gerekli sözleşmelerin yapılması ve programlardan yararlanma hakkını kazananlara ödemede bulunulması,

Ayrılan fonların etkin yönetimi, Başkanlığa (Ulusal Ajans'a) tahsis edilen kaynakların muhasebesi ve izlenmesi için gerekli sistemin kurulması ve işletilmesi,

Programlar çerçevesinde seçilerek finanse edilen projelerin gelişiminin izlenmesi, tahsis edilen kaynakların kullanımına ilişkin teknik denetim yapılması, rapor istenmesi ve değerlendirilmesi. (idari, mali ve hukuki işlemlerin yürütülmesi),

Proje sonuçlarının ve özellikle beğeni kazanan iyi uygulamaların ülke içinde ve dışında yayımına katkı sağlanması,

Programın genel değerlendirmesine, gelişimine ve farklı programlar arasında işbirliğinin artırılmasına katkıda bulunulması,

AB Komisyonu, diğer ulusal ajanslar ve diğer ülke yararlanıcıları ile ilişkilerin kurulması, geliştirilmesi ve koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması.

3.2.3.1.2 Örgütlenme

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı mevcut durumda, DPT Müsteşarına bağlı olarak çalışmakta ve üç genel koordinatörlük ⁸²(Socrates, Leonardo ve Gençlik) ile sekiz program koordinatörlüğü şeklinde örgütlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu koordinatörlükler ve sorumluları şu şekildedir: **Genel Eğitim (Socrates) Programı** altında dört program koordinatörlüğü yer almaktadır:

1. Erasmus Yüksek Öğretim Programı
2. Comenius. Üniversite Öncesi Örgün Eğitim (Okul Eğitimi)

⁸² T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Basın Duyurusu 9 Ocak 2003

3. Grundtvig, Yaygın Eğitim, Yetişkin Eğitimi, Hayat Boyu Eğitim;
Minerva Eğitimde Bilgi Teknolojileri, Açık - Uzaktan Eğitim,
4. Lingua ve Diğer Avrupa Dilleri Eğitimi;
Programlar Ortak Eylemler;
Eğitimde Gözlemler ve Yenilikler;
Tamamlayıcı Tedbirler

Mesleki Eğitim (Leonardo da Vinci) Programı altında iki program koordinatörlüğü yer almaktadır:5. Değişim ve Dil Öğrenimi,

6. Pilot Projeler, Uluslararası Ağlar ve Başvuru Kaynakları,

Gençlik (Youth) Programı altında iki program koordinatörlüğü yer almaktadır:

7. Gençlik Değişimleri ve Avrupa Gönüllü Hizmetleri,

8. Gençlik Girişimleri, Ortak Eylemler ve Destek önlemleri.

Merkez Başkanı, genel koordinatörler ve program koordinatörleri ile hukuk müşaviri atanmış ve görevlerini yürütmektedir. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın mevcut kadrosu ve iş bölümü şu şekildedir: ⁸³

Tablo 3.1: Programları Merkezi Başkanlığı'nın mevcut kadrosu ve iş bölümü

Merkez Başkanı	
Genel Eğitim (Socrates)	Genel Koordinatör Comenius Koordinatörü Erasmus Koordinatörü Grundtvig&Minerva Program Koordinatörü
Mesleki Eğitim (Leonardo da Vinci)	Genel Koordinatör Leonardo Program Koordinatörü Leonardo Program

⁸³ www.ua.gov.tr

Merkez Başkanı	
	Koordinatörü
Gençlik	Genel Koordinatör
Destek Birimleri Koordinatörlükleri	
Finans	
Bilişim	
İnsan Kaynakları	
Halkla İlişkiler	

Kaynak: www.ua.gov.tr

15 Nisan 2004 tarihinde imzalanan ve Bakanlar Kurulunun onayı ile yürürlüğe giren Mutabakat Zaptı ile Türkiye 25'i AB üyesi, 2'si aday statüsündeki ülke ile 3'ü Avrupa Serbest Ticaret Alanını(EFTA) oluşturan ülkeler olmak üzere toplam 30 ülkenin AB Komisyonu ile birlikte yürüttükleri programlara katılım hakkını elde etmiştir.

Türkiye, programların 2000-2006 yıllarını kapsayan II. Safhasında ve 2004 yılında katıldığından, Mutabakat Zaptı söz konusu programlara 2004-2006 döneminde katılımımızı sağlamıştır. Bu amaçla 2004 yılında 9 aylık bir süre için ülke merkezli projelere tahsis edilmek üzere 18.353 Milyon Euro öngörülmüş iken 2006 yılında bu meblağın 39.143 Milyon Euro'ya çıkarılması öngörülmektedir.

Halen Avrupa'da yılda 120.000 üniversite öğrencisi, 18.000 üniversite öğretim görevlisi bu programlardan yararlanmaktadır. Mesleki eğitim alanında yılda 45.000 kişi işbaşı eğitimine veya inceleme gezisine katılmaktadır. Program ülkelerindeki ilk ve orta öğretim öğrenci ve öğretmenlerinin yüzde 3'ü diğer ülkelerdeki okullarla ortak projeler yapabilmektedir.

Halen 65 üniversitemiz Avrupa Üniversiteleri ile bu program çerçevesinde işbirliği yapabilme imkanı bulacak ve yaklaşık 1300 üniversite öğrencimizin Avrupa'nın diğer

üniversitelerinde bir yıl süre ile öğrenim görmeleri mümkün olabilecektir. Yine mesleki eğitim alanında yaklaşık 1900 öğrenci, yeni mezun veya genç işçinin Avrupa ülkelerinde işbaşı eğitimi yapması veya öğretim görevlilerinin inceleme ziyareti yapması imkanı doğacaktır. Ayrıca 300 civarında üniversite öğretim görevlisi Avrupa üniversitelerini ziyaret imkanı bulacak, 150 dolayında ilköğretim, ortaöğretim okulumuz ve yetişkin eğitim kuruluşumuz Avrupalı muadilleri ile ortak projeler uygulayabilecektir.

Avrupa Birliğinin Gençlik projelerine daha önce Akdeniz ülkesi olmamız dolayısı ile ülkemizin katılma imkanı bulunmakta idi. Gençlik programlarına katılımımız, gençlerimize Avrupalı yaşlıları ile daha büyük ölçekte tanışma, kültür alışverişinde bulunma imkanları sunacaktır. Halen 30 dolayında gençlik kuruluşumuzun projeleri uygulamaya geçmiş bulunmaktadır.

İlk katılım yılı olan 2004⁸⁴ yılı için verilen katılımcı sayılarının 2005 ve 2006 yılları bütçelerinde öngörülen artışa paralel olarak önemli ölçüde artması beklenmektedir. Avrupa'da 70 milyonluk nüfusu ile Almanya'dan sonra ikinci sırada, genç nüfusu itibarıyla ise birinci sırada olan Ülkemizin programlara önemli ölçüde katkıda bulunması beklenmektedir.

Leonardo da Vinci programının ikinci aşamasına ilişkin Konsey Kararı 11 Haziran 1999 tarihinde; Socrates programının ise 03 Şubat 2000 tarihinde Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi'nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz bu tarihler itibarıyla söz konusu programlara katılmaya hak kazanmıştır.⁸⁵ AB'nin eğitim programları dışında gençlerin hareketliliğine yönelik, "Avrupa İçin Gençlik" konulu programı kapsamındaki

⁸⁴ T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Basın Duyurusu 9 Ocak 2003

⁸⁵ Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Gençlik Programları İyi Proje Uygulamaları, DPT, Ankara, 2004

gelişmeler ve uygulamalar ise Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce izlenmektedir.⁸⁶

Ülkemiz halihazırda AB'nin Avrupa Akdeniz Ülkeleri İşbirliği (MEDA) programları çerçevesinde “Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarının Modernizasyonu”, “Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi” ve “Temel Eğitimin Desteklenmesi” projelerine katılmaktayız.

Avrupa Birliği (AB) Komisyonunun Eğitim ve Gençlik Programları olan Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Youth (Gençlik) programlarına ülkemizin 2004 yılından itibaren tam katılım sağlayabilmesi için Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığı bünyesinde 06 Ağustos 2003 tarihinde “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı” (Ulusal Ajans) kurulmuştur. AB Komisyonu ve ülkemiz arasında imzalanan Mutabakat Zaptıyla da 1 Nisan 2004 tarihi itibarı ile programlara tam katılım sağlanmıştır.

Avrupa Birliğinin üç eğitim programı olan Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Youth (Gençlik) Programına Nisan 2004 tarihinden itibaren resmen katılacağız.

Programların ikinci aşaması 2000-2006 yılları arasında uygulanmıştır.

Programların bütçesi oldukça yüksektir. Socrates 1.850 milyon Euro, Leonardo 1.150 milyon Euro ve Youth 520 milyon Eurodur.

Socrates Programı eğitimin tüm alanlarını kapsamaktadır. 7'den 77'ye herkesin yararlanacağı bu programın çeşitli faaliyet alanları vardır. Bunlar:

⁸⁶ “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Kullanıcı Klavuzu, Avrupa Komisyonu”, Ankara, 2003

Comenius (Okul Eğitimi) Programı: Okul öncesinden lise son sınıfa kadar olan genel eğitimi kapsar. Program, okul ortaklıkları kurdukmakta, öğretmen ve öğrenci değişimi yaptırmakta, ayrıca; iyi deneyimlerin paylaşılması, ortak müfredat uygulamaları, dil öğrenimi, uzaktan eğitim modelleri uygulamaları, yetişkin eğitimi, hizmet içi eğitim gibi eğitimin tüm alanlarını kapsayan projelerin gerçekleştirilmesine fırsatlar sağlamaktadır. Tüm seviyelerdeki okullarımızın üye ve aday ülke okulları ile ortaklıklar kurup bu programdan yararlanması, eğitimde kalite ortaklığına gitmesi ve öğretmen ve öğrencilerimizin değişim projelerinde yer alması önemlidir.

Erasmus Yüksek Öğretim Programı: Yüksek öğretimin tüm seviyelerini kapsamaktadır. Üniversiteler arasında ortaklık kurularak öğrenci, öğretim üyesi değişikliği yapılmakta, bizim öğrencilerimiz kendi üniversitelerinin anlaşma yaptığı üye veya aday ülkelerin üniversitelerinde yarım/tam yıl okuma hakkına sahip olmakta, aynı şekilde o üniversitelerden de ülkemize öğrenciler gelmekte ve tüm masraflar program kapsamında karşılanmaktadır. Öğretim üyeleri de değişim programından yararlanmaktadır. Üniversiteler arası işbirliği projeleri bu çerçevede önemli bir yer tutmaktadır. Bu program Avrupalı öğrencilerin ve akademisyenlerin ülkemizi tanımaları açısından da oldukça önemli bir programdır.

Leonardo Mesleki Eğitim Programı: Mesleki eğitimin kalitesinin artırılması ve güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Mesleki eğitim almış kişiler, öğrenciler, genç işçiler, eğitimciler ve yeni mezunlar için üye /aday ülkelere ziyaret, eğitimcilerin ve mesleki eğitim uzmanlarının eğitimi için uluslararası değişim, tematik konularda uzmanların eğitim ziyaretleri projeleri, bilgi ve iletişim teknolojilerinin mesleki eğitimde kullanılmasına, mesleki eğitimde yenilik ve kaliteyi geliştirmesine ve transferine yönelik projeler, mesleki eğitimde yabancı dil ve kültür bilgisinin geliştirilmesine yönelik projeler bu program kapsamında ülkemizin yararlanacağı alanlardır.

Youth-Gençlik Programı: ⁸⁷15-25 yaş arası gençlerin değişim ve gönüllülük programıdır. Avrupalı gençlerin birbirlerini tanımaları ve gönüllü olarak toplumsal

⁸⁷ <http://www.europa.eu.int/comm/youth>

faaliyetlere katılmaları amaçlanmaktadır. Ülkemiz gençlerinin Avrupalı yaşlıları ile birlikte yürüteceği projeler, karşılıklı olarak birbirlerini tanımaları açısından son derece önemlidir.

Bu programlar kapsamında geçen yıl sonuna kadar 2 milyon Avrupalı öğretmen ve öğrenci değişim programlarından yararlanmıştır.

Bu yıldan itibaren ülkemizin tam katılım sağladığı bu programlardan azami ölçüde yararlanılmaktadır.

Çok sayıda projelerle bu programlara katılmalı ve AB'nin eğitim standartları konusunda bilgi sahibi olmalıyız. Yapacağımız projelerle, aynı zamanda, yatırdığımız giriş parasını da ülkemize geri döndürmüş olacağız.

Programlardan Yaralanmak İçin Yapılması Gerekenler:

1. internete bağlı bir bilgisayar edinmek: Programları takip edebilmek, proje ortağı bulabilmek, proje çağrı zamanlarını öğrenebilmek için internete bağlı bir bilgisayar,
2. proje ekibi oluşturmak: Okullunuzda, İngilizce, Fransızca veya Almanca bilen bir öğretmenin de yer alacağı proje ekibinin oluşturulması,
3. aşağıda verilen adreslerden okul ortağı bulmak: Programlardan yararlanabilmenin en önemli şartı bir veya birkaç proje ortağının olması veya bir projenin ortağı olunması, proje ortağı bulmak için Ulusal Ajansın internet adresinden⁸⁸ 'Comenius' sayfasına girerek 'partbase' olarak ifade edilen linklerden ortak olabileceğiniz bir proje ve ortak olabileceğiniz AB üyesi-aday ülke okulu bulmak, Proje Ortağı Bulma Linkleri:

[Comenius Course Database](#)

Socrates projects database - [Comenius action](#)

[Socrates Partner Search](#)

⁸⁸ <http://www.ua.gov.tr/>

PartBase (internet partner search facility for Comenius 1)

European Schoolnet

4. bir proje konusu belirlemek veya yürüyen bir projeye ortak olmak: Seçeceğiniz program türüne göre çağrı zamanlarında yayımlanan bilgiler – çağrı bilgileri <http://www.ua.gov.tr/> adresinde yer almaktadır - sürekli takip edilerek, konu başlığına göre bir proje konusu belirlemek (Erken Yaşlarda Dil Öğrenimi, Öğretmenlerin Sürekli Mesleki Gelişimlerini Sağlamak için Öğretmen Eğitiminde Liderlik, Öğretme Potansiyelini Değerlendirme),

5. proje çağrı zamanlarında başvuru yapmak: Ulusal Ajansın web sayfasında yayınlanan çağrı zamanlarının son başvuru tarihini geçirmeden başvuruyu yapmak

Proje formlarını ve programlarla ilgili detaylı bilgiyi, bu programların ülkemizde yürütülmesinden sorumlu Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığından (ULUSAL AJANS) edinilebilir (<http://www.ua.gov.tr/>).

Ayrıca <http://www.europa.eu.int/comm/education/socrates.html> adresinden de bilgi alınabilir.

Proje Seçim Prosedürleri:

Komisyon Merkezli Eylemler (Brüksel'e sunulan Projeler): Programla ilgili projenin koordinatörleri önerilerini Komisyona sunar ve bir örneğini ülkesinin Ulusal Ajansına verir. Komisyon değerlendirmesini yapar ve Ulusal Ajansın da görüşünü alarak kararını verir. Finansal destek miktarını belirler.⁸⁹

Ülke Merkezli Eylemler (Ulusal Ajansa sunulan Projeler): Bu eylemlerin uygulanabilmesi ve finansal destek için başvurular Ulusal Ajanslara yapılır ve ülkeler Ulusal Ajans yardımıyla seçim işlemini yürütür ve seçilen adaylara finansal yardımı yapar.

⁸⁹ <http://www.europa.eu.int/comm/education/socrates.html>

4. SONUÇ

Avrupa Birliği Anlaşması, Avrupa Topluluğu'nun yeni yetenekler kazanacağı alanlar arasında eğitimi de saymıştır.⁹⁰ Tek pazar hedefine uygun olarak, genç nüfusun eğitim yolu ile daha geniş bir sosyal ve ekonomik alanda sorumluluk almak üzere hazırlanması, eğitimin Avrupa boyutunu yansıtır. Bu bağlamda dil öğrenimi, diğer üye ülkelerin uygulama ve kültürlerinin karşılıklı olarak öğrenilmesi, başka bir ortamda veya başka ülke vatandaşları ile birlikte çalışabilme yeteneği vb. etmenler, gençlerin Avrupa vatandaşları olmaları için önem taşımaktadır.

Topluluk programlarının genel amacı; üye ülkeler arasında iş birliğini geliştirmek, eğitimde kaliteyi artırmak, Avrupa'nın gelecekteki yöneticileri olacak gençlerin Avrupa boyutuyla yetiştirilmelerini sağlamak, vatandaşların birbirlerini daha yakından tanımlarıyla farklı kültür, dil ve anlayışlar arasında karşılıklı etkileşimi geliştirerek dil, din, ırk ve cinsiyet ayırımı yapmadan bir Avrupa bilinci benimsetmek ve karşılıklı olarak başarılı uygulamaları ve deneyimleri paylaşmaktır. Bir takım genel ve özel hedefler aracılığı ile Topluluk eyleminin yaratacağı katma değerler de önem taşımaktadır. Bu katma değer; karşılıklı bağımlılık, demokrasi, fırsat eşitliği ve karşılıklı saygı gibi değerler üzerine kurulan Avrupa vatandaşlığına katkı olarak düşünölmelidir. Katma değer sayesinde eğitim kalitesinin arttırılması için yeni fırsatlar doğacak, öğrencilerin sosyal entegrasyonu ve meslek yaşamına girişleri kolaylaşacaktır.

Avrupa Birliğinde ve birliğe aday ölkelerden biri olan ölkemizde eğitim alanında artan bir hızla çalışmalar yapılmakta ve bunlar hem kişisel bazda hem de ölkeler ve birliğin geneli bazında yüksek katma değerler sağlamaktadır.⁹¹ Eğitim faaliyetine birlik ve ölkemiz bazında ayrılan maliyetler ve bu konudaki çalışmalar göz önüne alındığında konunun önemi daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır

Sonuç Olarak; Türkiye ve AB ölkeleri eğitim sistemlerinin genel amaçları; öğrencilerin zihinsel, bedensel, meslekî ve etik yönden gelişmelerine, kendi kültürleri ve diğer

⁹⁰ AYKAÇ, Mustafa; PARLAK, Zeki Tüm Yönleriyle Türkiye-AB İlişkileri, Elif Kitabevi Yayınları Kasım 2002

⁹¹ www.meb.gov.tr

kültürlere saygıya, ulusal kimliğin korunmasına, demokrasinin gelişimi ve demokratik yaşama katılıma odaklanmaktadır. Diğer bir deyişle AB'nin eğitim ilkeleriyle Türkiye'nin eğitim ilkeleri (1739 sayılı Millî Eğitim Temel Yasası) paraleldir. Ancak Türkiye, bu ilkeleri gerçekleştirme hızında geri kalmıştır. Eğitim alanında Türkiye'nin temel eksikliği, çoğu zaman sanıldığı gibi eğitim politikasının olmaması değil; varolan politikaların gereklerinin, sistemli bir yaklaşım, süreklilik ve siyasi kararlılık içinde yaşama geçirilememesidir.

Türkiye'de okuma-yazma bilmeyen nüfusun varlığı, okullaşma oranlarının düşüklüğü, yaşam boyu öğrenme ve öğrenmeyi öğrenme kavramlarının yeterince yaygınlaşmaması, genç nüfusa zamanında nitelikli eğitim sunulmaması ve meslekî-bilimsel nitelik kazandırılmaması, yükseköğretim önündeki ortaöğretim mezunlarının fazlalığı, eğitime yeterli kaynak ayrılmaması, yöreler arası nitelik farklılıkları, vizyon sahibi yönetici eksikliği, siyasi baskı, kurumsallaşma yetersizliği, sürdürülebilir ar-ge ve ar-ge'ye dayalı reform çalışmalarının yetersizliği, eleştirel-yaratıcı-yansıtıcı düşünme gibi öğrenci merkezli eğitimin desteklenmemesi, Türkiye'nin eğitim politikalarını gözden geçirmesini gerektirmektedir.

Bilgi toplumu olabilmenin en önemli önkoşulu, eğitime önem verilmesi ve eğitim sisteminin "öğrenmeyi öğretene" yönde düzenlenmesidir. Böyle bir sistem, ar-ge çalışmalarını özendiren, uygulamalı eğitime ağırlık veren, ezberci olmayan bir sistemdir ki, ekonomik sorunlar ve öğretmenlerin nitelik düzeyi itibarıyla Türkiye'de varolduğu söylenemez. Bu bağlamda asıl sorun, niteliğe yönelik düşünce değişikliği ve içerik düzenlemelerinin yaşama geçirilememiş olmasıdır.

Türkiye eğitim sistemi, geçmişten günümüze "iyi insan - iyi yurttaş" yetiştirmeyi amaçlamıştır. Bu özellik günümüzde geçerliliğini kaybetmiştir ve Türkiye'nin hedef ve eğilimleri yönünde edilgen konumdan etken konuma ulaştırılması gereklidir. Temel stratejik hedef, kişisel amaçları ile ülke hedeflerini bağdaştırma bilinci ve becerisi kazanmış demokrat-gelişimci-girişimci insanın yetiştirilmesi olmalıdır. Bunun için Türk yurttaşları, küresel üst değerler olan demokrasi ve piyasa ekonomisi kural ve ilkelerini

özümserken; tarih bilinci, toplumun yaşanan ortak kültür ve kimliği, ilkeleri ve ulusal hedefler bilgisi ile yetiştirilmelidir.

Türkiye eğitiminin çağın gerektirdiği ortak becerileri kazandırma işlevi şöyle özetlenebilir:

Temel Bilgiler: Fen, matematik, teknoloji, dünya coğrafyası, kültürler tarihi, Türkiye'nin hedefleri ve kalkınma stratejisi.

Zihinsel Beceriler: Öğrenmeyi öğrenmiş olma, mantık, hızlı okuma-anlama, araştırma, çok boyutlu düşünme, eleştirel düşünme, gerçeklerle önyargıları birbirinden ayırarak düşünebilme, sentezleme, sorun çözme, yaratıcı düşünme, meraklar, buluşlar.

Teknik Beceriler: Bilişim teknolojilerinin kullanımı, temel teknikler, yeni beceriler kazanabilme ve yeni durumlara uyarlama becerileri.

İletişim Becerileri: Türkçe'yi doğru ve güzel kullanabilme, iki yabancı dil, yazılı ve sözlü ifade, sunuş, kişisel ve toplumsal iletişim kurabilme.

Kişisel Beceriler: Duyuşsal zekayı geliştirme, kişisel özdenetim (disiplin), sorumluluk duygusu, yeteneklerinin ve özelliklerinin farkında olma, ilgilerini ve kişisel değerlerini belirleme, bağımsız karar verebilme ve uygulayabilme, risk alabilme, meslek anlayışı ve ruhu.

Sosyal ve Kültürel Beceriler: Farklılıkları kabul etme ve buna uygun davranabilme, şiddete başvurmadan amaca yönelme, barış içinde bir arada yaşayabilme, hizmet anlayışı ve hizmete hazır olma, sosyal yardım, gönüllü katılım, tartışma teknikleri, uzlaşma, ortak karar, örgütlenme, önderlik, izleme, temsil yeteneği, maddi ve manevi kültür özelliklerini ayırt edebilme, toplumsal değerlere ve kültüre katkıda bulunabilme.

Ekonomik Beceriler: Ekonomik çevreyi anlama, ülkenin fırsatları, girişimcilik bilgi ve becerileri, iş yapma ve kâr etme istek ve davranışları, iş etiği, kişisel çıkarları ile ülke çıkarlarını bütünleştirebilme, temel ticaret bilgi ve becerileri, ekip ruhu geliştirme ve ekip halinde çalışma.

Çevre Becerileri: Tüm çevreyi tanıma, doğal dengeyi koruma, gözlemlene, yararlanma, geliştirme, yenilenebilir kaynaklara yönelme, sürdürülebilir gelişme yaklaşımları, kararlarda ve davranışlarda çevre duyarlılığı.

Tüm bunlar dikkate alındığında, Türkiye eğitim sisteminin çağdaş gelişmeler ışığında ve AB'ye uyum sürecinde yeniden yapılanması zorunlu görülmektedir. Bu zorunluluk 14, 15, 16. Millî Eğitim Şûralarında, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ve Vizyon 2023 Projesinde de vurgulanmaktadır.

AB'nin eğitim alanında en önemli beklentisi, tüm üye ve aday ülkelerin eğitim programlarına Avrupaî bir anlayışı yerleştirmeleridir. AB, diğer aday ülkeler gibi Türkiye eğitiminin de AB düzeyinde olmasını, AB politikalarına ve çalışma yöntemlerine uyum sağlamasını istemektedir. Türkiye ise AB'den, öncelikle diploma ve sertifikaların tanınmasını istemektedir. AB eğitim programları, Türkiye eğitim politikasının AB eğitim politikalarıyla uyumlaştırılmasında olduğu gibi yurttaşlarımızın AB'nin yapısı, işleyişi ve Avrupalılık bilincini kazanmaları açısından önemlidir.

Türkiye'nin AB'ye üyeliği ve bilgi toplumu olma hedefi, planlı bir süreç olduğundan, bu sürece hız kazandırmak için, AB örnek ve uygulamalarından yararlanılmalıdır. Tam üyelik sürecinde eğitime, her zamankinden daha fazla önem verilmeli, Türkiye eğitimi, AB eğitim düzeyine en kısa sürede ulaştırılmalı ve izleyen dönemlerde en azından AB eğitimiyle eşzamanlı gelişmelidir.

Türkiye eğitim politikası; nüfusun eğitim düzeyinin yükseltilmesine ve ekonomik kalkınmayı destekleyecek nitelik kazandırılmasına, zorunlu eğitimden sonra her yaştaki

bireye yeni eğitim olanakları sunulmasına, eğitim olanaklarına erişimin kolaylaştırılmasına ve erişimdeki dengesizliklerin ortadan kaldırılmasına, eğitim normlarının nicel ve nitel açıdan yükseltilmesine odaklanmalıdır.

Türkiye, AB eğitim programına (Socrates, Leonardo da Vinci, Youth vb) katılmayı sürdürmelidir. Böylelikle Türkiye öğrencileri, uluslararası perspektif kazanabilir, ar-ge çalışmalarında ve teknoloji yoğun ders programlarında Türkiye'den daha ileride olan ülkelerin eğitim-insangücü-istihdam üçgenindeki en yeni bilgilerini öğrenebilirler. Anılan programların bütçesinin oldukça yüksek oluşu ve tüm ülkeler gibi Türkiye'nin de katılım payı ödediği göz önüne alınarak, etkili bir maliyet/yarar çözümlenmesi yapılmalı ve bu programlara daha çok proje sunulmalıdır.

AB'nin temel ekonomik hedeflerinden birinin, ABD ve Japonya karşısındaki rekabet gücünü artırmak olmasından ve yakın gelecekte AB'ye tam üyelikle Türkiye'nin de bu sürece katılacak olmasından dolayı, Türkiye yükseköğretim programları ve kontenjanları, toplumsal eğitim isteminden çok, uluslararası rekabet gücünü yükseltmeye yönelik olmalıdır.

AB'yle üyelik sürecinde Türkiye, özellikle okulöncesi eğitim, meslekî-teknik öğretim ve yükseköğretimde hızla atılım yapmalıdır. Bu bağlamda öğretmen yetiştirme ve yatırım planlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına zaman kaybetmeksizin başlanmalıdır.

Zorunlu eğitim çağında olmasına karşın, eğitim sistemi dışında kalmış olan çocuklar, zaman kaybetmeksizin okullaştırılmalı. Bunun yanı sıra yöreler arası ve cinsiyetler arası dengesizliğin ortadan kaldırılmasına ve niteliğin yükseltilmesine odaklanılmalıdır.

Kalkınma planlarına benzer biçimde 5 yıllık eğitim planları iller itibariyle hazırlanmalı ve bu planlar çerçevesinde eğitimin yönetim ve finansman sistemi, çağdaş gelişmelere uygun olarak düzenlenmelidir. Bu sürece yerel yönetimlerin, firmaların, sivil toplum örgütlerinin ve halkın doğrudan ve dolaylı olarak daha çok katılmaları özendirilmelidir.

En mükemmel politika ve projeler bile, uzun dönemli ve güçlü yönetimler olmadıkça hiçbir şey ifade etmedikleri için, Türkiye tüm kaynak ve olanaklarını zorlayarak, eğitim sisteminde köklü reformları gerçekleştirmelidir. Böylelikle başta gençler ve çalışanlar olmak üzere toplum, yaşam boyu öğrenme çerçevesinde eğitilmelidir.

Bu çalışmada ortak eğitim faaliyetleri, güncel programlar hakkında bilgi verilmeye çalışılmış eğitim politikasında alınan ilk kararlardan günümüze kaydedilen gelişmeler sunulmuştur Ekler bölümünde yeni gençlik programı eylemlerine yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Aktar, C., 2001. *Avrupa yol ayrımında Türkiye*, İstanbul: İletişim Yayınları

Altunya, N. v.d 1999. *'Eğitim hakkı', 75. yılda eğitim*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayını

Aydoğan, M., 2004. *Avrupa Birliği 'nin neresindeyiz?*, Umay Yayınları

Aykaç, M., ve Parlak, Z., 2002. *Tüm yönleriyle Türkiye-AB ilişkileri*, Elif Kitabevi Yayınları, Kasım

Atamer, Y.M., 2000. (Tekinalp/Tekinalp): *Avrupa Birliği Hukuku*, 2. bs., İstanbul: Beta Yayınları

Başaran, E. İ.: 1994. *Eğitime giriş*, Ankara: Kadioğlu Matbaası

Belen, E.,ve Pirlar B. 1989. *Sosyal yönleriyle Avrupa Topluluğu*, Ankara: TİSK Yayını, no: 97

Demirel, Ö. 2000. *Karşılaştırmalı eğitim*, Ankara: Pegem Yayıncılık

Ekin, N. 1997. *Küresel bilgi çağında eğitim, verimlilik, istihdam*, İstanbul: İTO yayını no: 43

Sürekli Yayınlar

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Gençlik Programları İyi Proje Uygulamaları, DPT, Ankara, 2004

“Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Kullanıcı Klavuzu, Avrupa Komisyonu”, Ankara, 2003

“Avrupa Birliği Ülkeleri Eğitim Politikaları”, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları Ankara, 1996

“Avrupa Birliği Eğitim Politikası”, *M.E.B. Talim Terbiye Kurulu Raporu*, 2000, Ankara

“Avrupa Birliği ve Türkiye”, T.C. Dış Ticaret Müsteşarlığı, 1999, Ankara

“Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri”, (Çeviri: M. Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Müdürlüğü Komisyonu) Milli Eğitim Basımevi, 1996, Ankara

“Avrupa Topluluğu Eğitim, Staj ve Gençlik Programları Rehberi”, Milli Eğitim Basımevi, Çeviren: Faruk Kaymakçı, Ankara, 1994

Başaran, İ.E. 1993, “Türkiye Eğitim Sistemi”, Ankara,

Candaner, N. 1990 “Avrupa Topluluğunda Eğitim”, *İKV Dergisi*, İKV Yayınları, İstanbul,

Eğitim İşbirliğinde Avrupa Boyutu - Sokrates ve Türkiye, AEGEE İstanbul, AEGEE Ankara, İstanbul, 1999

Yücel E. 2005, Garanti Bankası Yönetici Yetiştirme Programı Ders Notları, İstanbul, Eylül

Ilgaz, D., 2004, “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türkiye Cumhuriyeti’nde Eğitim”, Marmara Üniversitesi, *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, İstanbul

Sözer, E. 1997, “Üç Avrupa Ülkesinde Eğitim Sistemleri”, Anadolu Üniversitesi Yayınları
No:1004 Eskişehir

Diğer Yayınlar

European Commission: ‘Recognition and Transparency of Qualifications‘

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/123023.htm> 29.05.2003

The Education System in Luxembourg: ‘ The European Dimension in education ‘

<http://www.eurydice.org/Eurybase/Application/frameset.asp?country=LU&language=E>, <http://www.ua.gov.tr/> [Erişim tarihi 21.06.2003]

<http://www.genclik.gov.tr/> [Erişim tarihi 21.06.2003]

http://www.genclik.gov.tr [Erişim tarihi 02.02.2012]

http://www.youth.gov.tr [Erişim tarihi 10.01.2012]

http://www.deltur.cec.eu.int[Erişim tarihi 20.01.2012]

http://www.publications.eu.int [Erişim tarihi 14.01.2012]

<http://www.meb.gov.tr/> [Erişim tarihi 25.01.2012]

<http://www.ntvmsnbc.com/news/36182.asp> [Erişim tarihi 23.01.2012]

<http://www.deltur.cec.eu.int/kıtap/eg-ogretim.html> [Erişim tarihi 18.01.2012]

EKLER

EK 1 YENİ GENÇLİK PROGRAMI EYLEMLERİ

YENİ GENÇLİK PROGRAMI EYLEMLERİ

İngilizce	Türkçe	Eski Eylem No	Başvuru Nereye Yapılır?
<u>Action 1 – Youth for Europe</u>	Eylem 1 – Avrupa için Gençlik		
1.1 Youth exchanges	1.1 Gençlik Değişimleri	Eski Eylem 1	Ulusal Ajans
1.2 Young people's initiatives	1.2 Gençlik Girişimleri	Eski Eylem 3	Ulusal Ajans
1.3 Youth democracy projects	1.3 Gençlik Demokrasi Projeleri	Yeni	Ulusal Ajans
Pilot projects on thematic networking	Tematik Ağ Pilot Projeleri	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
<u>Action 2 - European Voluntary Service</u>	Eylem 2 – Avrupa Gönüllü Hizmeti	Değişmedi	Ulusal Ajans
<u>Action 3 – Youth in the World</u>	Eylem 3 – Dünya Gençliği		
3.1 Cooperation with the neighbouring countries of the European Union	3.1 Avrupa Birliği Komşu Ülkeleriyle İşbirliği	Eski Eylem 1.2 ve Eylem 5.1.2	Ulusal Ajans
3.2 Cooperation with other partner countries of the world	3.2 Diğer Ortak Ülkelerle İşbirliği	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
<u>Action 4 – Youth Support Systems</u>	Eylem 4 – Gençlik Destek Sistemleri		
4.1 Support for bodies active at European level in the field of	4.1 Gençlik Alanında Avrupa Düzeyinde Aktif	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)

youth	Kuruluşlar İçin Destek		
4.2 Support for the European Youth Forum	4.2 Avrupa Gençlik Forumu İçin Destek	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
4.3 Training and Networking of those active in youth work and youth organisations	4.3 Gençlik Çalışanları ve Gençlik Kuruluşları İçin Eğitim ve Ağ Kurma	Eski Eylem 5.1.1	Ulusal Ajans
4.4 Projects encouraging innovation and quality	4.4 Yenilik ve Kaliteyi Destekleyen Projeler	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
4.5 Information activities for young people and those active in youth work and youth organisations	4.5 Gençler, Gençlik Çalışanları ve Kuruluşları İçin Bilgilendirme Faaliyetleri	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
4.6 Partnerships	4.6 Ortaklıklar	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
4.7 Support for the structures of the Programme	4.7 Program Yapıları İçin Destek	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
4.8 Adding to the value of the Programme	4.8 Programa Artı Değer Katma	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
Action 5 – Support for European cooperation in the youth field			
<u>Action 5 – Support for European cooperation in the youth field</u>	Eylem 5 - Gençlik Alanında Avrupa İş Birliği İçin Destek		
5.1 Meetings of young people and those responsible for youth policy	5.1 Gençler ve Gençlik Politikalarından Sorumlu Olanlar İçin Toplantılar	Yeni	Ulusal Ajans
5.2 Support for activities to bring about better understanding and knowledge in the field of youth	5.2 Gençlik Alanıyla İlgili Bilgi ve Anlayışın Artırılmasına Yönelik Destek Faaliyetleri	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)
5.3 Cooperation with international organisations	5.3 Uluslararası Kuruluşlarla İş Birliği	Yeni	Yönetim Ajansı (Brüksel)

Eylem 1 – Avrupa için Gençlik

Eylemin amaçları nelerdir?

Gençlik Programı Eylem 1- Avrupa için Gençlik eylemi gençlerin genelde aktif vatandaşlıklarını özelde ise Avrupa vatandaşlıklarını teşvik etme konusundaki programın genel hedefini gerçekleştirmeyi amaçlar. Bu genel hedef aşağıdakilerin yapılmasıyla belirgin bir şekilde gerçekleşmiş olacaktır:

- a) gençlere ve gençlik organizasyonlarına genelde toplumun özelde ise Avrupa Birliği'nin gelişmesinde yer alma fırsatının verilmesi;
- b) gençlerde Avrupa Birliği'ne aidiyet duygusunun geliştirilmesi;
- c) gençlerin Avrupa'nın demokratik hayatına katılımlarının teşvik edilmesi;
- d) gençlerin Avrupa'da hareketlilerinin teşvik edilmesi;
- e) gençlik alanında kültürler arası öğrenimin geliştirilmesi;
- f) Birliğin özellikle insan onuruna saygı, eşitlik, insan haklarına saygı, hoşgörü ve ayrımcılık yapmama şeklindeki temel değerlerinin özürülü gençler dahil olmak üzere gençlere tanıtılması;
- g) inisiyatif, girişim ve yaratıcılığın teşvik edilmesi;
- h) programda daha az fırsatlara sahip gençlerin katılımının kolaylaştırılması;
- i) erkekler ve kadınlar için eşitlik prensibine programa katılımı sağlanmasının ve cinsiyet eşitliğinin eylemlerde teşvik edilmesinin sağlanması;
- j) bir Avrupa boyutu ile yaygın ve örgün ve yaygın öğrenim dışındaki öğrenim fırsatlarının sağlanması ve aktif vatandaşlık ile bağlantılı olarak yenilikçi fırsatların açılması;

ALT EYLEMLERİ

Eylem 1.1 Gençlik Değişimi

Eylem 1.2 Gençlik Girişimleri

Eylem 1.3 Gençlik Demokrasi Projeleri

Konulara bölünmüş ağ konusunda pilot projeler

Çok kademeli mali anlaşmalar

18 aylık bir dönemde birden çok Eylem 1 projesi organize eden bir yararlanıcı toplam beş faaliyeti birleştirerek tek bir proje teklifi sunabilir. İki taraflı ve üç taraflı Gençlik Değişimi faaliyetleri bunun dışındadır. Teklif aşağıdaki yapıda olabilir:

- 1) Teklif aynı türde iki ile beş arasında faaliyeti birleştirebilir (örneğin üç adet Çok Taraflı Gençlik Değişimleri)
- 2) Teklif farklı türde iki ile beş arasında faaliyeti birleştirebilir (örneğin bir adet Çok Taraflı Gençlik Değişimi, iki adet Gençlik Girişimi ve bir adet Gençlik Demokrasi Projesi)

Eylem 2 – Avrupa Gönüllü Hizmeti

Avrupa Gönüllü Hizmeti nedir?

Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) gençlerin uluslararası gönüllü hizmette bulunmasını desteklemektedir.

AGH, özellikle Avrupa Birliği içinde toplumsal uyumu güçlendirmeyi, gençler arasında dayanışma ve hoşgörünün geliştirilmesini amaçlamaktadır. Ayrıca gençler arasında aktif vatandaşlığın ve karşılıklı anlayışın geliştirilmesi de AGH'nin amaçları arasındadır.

Bu genel hedeflere:

- a) gençlerin gerek AB içinde, gerekse AB dışında çeşitli gönüllü hizmet faaliyetlerine katılmalarını destekleyerek;
- b) gençlere Avrupa düzeyinde ve uluslararası düzeyde gönüllülük faaliyetlerine katılmalarını sağlamak suretiyle kişiliklerini ifade etme fırsatı vererek;
- c) gençlerin Avrupa Birliği vatandaşları arasındaki dayanışmayı güçlendiren faaliyetlere katılmalarını sağlayarak;
- d) gençlerin, ikamet ettikleri ülkeden başka bir ülkede kar amacı gütmeyen maaşsız bir faaliyette gönüllü hizmette bulunmalarını mümkün kılarak ulaşılabacaktır.

Ayrıca AGH, AB Bakanlar Konseyi'nin 15 Kasım 2004 tarihinde kabul ettiği Avrupa çapındaki gönüllü hizmet faaliyetlerine ilişkin ortak hedeflere ulaşılmasına da yardımcı olmaktadır.

Avrupa Gönüllü Hizmeti bir “öğrenme” faaliyetidir: yaygın eğitim deneyimleri aracılığıyla gençler bir yandan kendi kişisel, eğitimsel ve mesleki gelişimlerine, bir yandan da toplumsal bütünleşme kabiliyetlerine yönelik yeni beceriler kazanmaktadırlar. Öğrenme unsurları, üzerinde karşılıklı olarak uzlaşıya varılan olası öğrenme çıktılarını, süreçlerini, yöntemlerini, kazanılan becerilerin belgelendirilmesini içermektedir. Ayrıca gönüllünün hem AGH eğitim döngüsüne, hem de kriz önleme ve yönetme de dahil olmak üzere görevlerin tanımlanması, dilsel ve kişisel desteğin belirlenmesi sürecine katılması da AGH içindeki öğrenme unsurları arasında bulunmaktadır.

AGH faaliyeti

AGH, gönüllü, gönderen ya da onlara ev sahipliği yapan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar arasında kurulan ortaklık sonucunda düzenlenen faaliyetler aracılığıyla yürütülür. Gönüllü, hazırlık ve takip aşamaları haricinde, gönüllülük faaliyetini, ikamet ettiği ülkeden başka bir ülkede yerine getirir. Gönüllülük faaliyeti maaşsız, kar amacı güdülmeyen, tam zamanlı ve belli bir

dönemi kapsar (azami 12 ay) niteliktedir. Ayrıca gönüllü hizmet toplum yararına olmalıdır.

Bir gönüllü hizmet faaliyeti, kültür, gençlik, spor, toplumsal hizmet, kültürel miras, sanat, sivil savunma, çevre, kalkınma... gibi. birçok alanda yer alabilir. Kriz sonrası durumlarda yüksek risk taşıyan acil müdahaleler (ör.insani yardım, afetlerde kurtarma vb. gibi) gönüllü hizmet alanlarının dışındadır.

Gönüllü hizmet faaliyeti hem belirgin bir uluslararası katma değer sunmalı, hem de yerel toplumla iletişim olanakları içermelidir.

Gönüllüler maaşlı çalışanların yerine geçirilmemelidir (iş ikamesi yapılmamalıdır).

Bir AGH faaliyeti en az bir gönderen, bir ev sahibi kuruluş ve bir gönüllü içerir. AGH projesindeki ortak kuruluşların tamamı ya da bir kısmı ile AGH projesine katılan gönüllüler belli bir AGH faaliyeti içinde yer alabilir. Tek bir AGH faaliyetine en fazla 100 gönüllü katılabilir.

AGH faaliyeti bireysel ya da toplu olarak yürütülebilir.

Eğer AGH faaliyeti birden fazla gönüllü içermekteyse, gönüllüler aynı ülke ve aynı ev sahibi kuruluşta; aynı ülkede ama farklı ev sahibi kuruluşlarda ya da farklı ülke ve farklı evsahibi kuruluşlarda gönüllü hizmette bulunabilirler.

Bireysel AGH faaliyeti yalnızca bir gönüllü, bir gönderen kuruluş ve bir ev sahibi kuruluş içerir. Bireysel AGH faaliyetleri önemini hala korumaktadır; zira bu tür faaliyetler yoğun bir öğrenme deneyimi, kişiye özgü destek, kişisel gelişime katkı ve yerel toplumla güçlü bir bütünleşme imkanı sunmaktadır.

Toplu AGH faaliyetleri gönüllülerin toplu halde yerel, bölgesel, ulusal, Avrupa ya da uluslararası düzeyde gönüllü hizmette bulunmalarını ve toplu ya da bireysel olarak öğrenme olanaklarından faydalanmalarını mümkün kılar. En fazla 100 gönüllü aynı ev sahibi kuruluştaki faaliyetlere ya da –daha küçük alt gruplara bölünerek- farklı ev sahibi kuruluşlardaki faaliyetlere katılabilirler. Toplu AGH faaliyeti öğrenme süreçleri ve toplum yararına hizmet bakımından bir grup özelliği sunmalıdır. Ayrıca ortak bir tematik yaklaşım ve gönüllüler arasında düzenli etkileşim de sağlanmalıdır.

Toplu AGH, AGH'nin etkisini, erişilebilirliğini, etkinliğini ve hissedilebilirliğini daha da arttırmak için tasarlanmıştır.

Not: AGH Ne Değildir?

- a) AGH rastlantısal, düzensiz ve yarı-zamanlı bir gönüllülük faaliyeti değildir.
- b) AGH bir iktisadi teşebbüste staj yapmak değildir.
- c) AGH maaşlı bir iş değildir ve maaşlı işleri de ikame etmek amacıyla kullanılmamalıdır.
- d) AGH eğlence ya da turistik bir faaliyet değildir.
- e) AGH bir dil kursu değildir.
- f) AGH ucuz iş gücü kullanımı değildir.
- g) AGH yurt dışında belli bir süre süre araştırma yapmak ya da mesleki eğitim almak değildir.
- h) AGH salt bir finansman sistemi değil, uluslararası gönüllü hizmete yönelik bir kalite modelidir.

Eylem 3 – Dünya Gençliği

Dünya Gençliği nedir?

Dünya Gençliği dünyanın diğer bölgeleri ile gençlik ve yaygın öğretim alanında değişimleri ve işbirliğini teşvik etmeyi amaçlayan bir Eylemdir.

Program Ülkeleri olarak tanımlanmış olmayan fakat Gençlik Programında yer alabilen tüm ülkeleri tanımlayan bir ifade olan “Ortak Ülkelerden” gençleri ve organizasyonları ilgilendiren projeleri destekler.

Bu faaliyet Program ve Ortak Ülkelerinden çeşitli genç gruplarının biraraya gelmesine ve birlikte faaliyetlerde yer almasına imkan veren – genelde çok taraflı ama iki taraflılar da dahil olmak üzere – Gençlik Değişimlerini destekler.

Program Ülkelerinden ve Ortak Ülkelerden gençlik çalışması ve gençlik organizasyonlarında aktif olanların eğitimini, ve aralarındaki deneyim,

uzmanlık ve iyi uygulamaların değişimini kapsar. Uzun süreli, yüksek kaliteli projelerin ve ortaklıkların kurulmasına yol açacak faaliyetleri destekler.92.

Eylemin amaçları nelerdir?

Avrupa Komisyonu'nun Ortak Ülkelerden gençleri ve organizasyonları ilgilendiren faaliyetlerin desteklemedeki ana amaçları diyalogun, karşılıklı hoşgörünün, kültürler arası bilincin ve Avrupa Birliği sınırlarının ötesinde dayanışmanın teşvik edilmesi, ön yargıların ve genellemelerin kırılması, ve ortak anlayış ve saygıya dayalı toplumların inşa edilmesidir. Bu faaliyetler ayrıca sivil toplumun gelişmesine ve Ortak Ülkelerde demokrasinin güçlendirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

ALT EYLEMLERİ

Eylem 3.1 – Avrupa Birliği komşu ülkeleriyle işbirliği

Eylem 3.2. Diğer Ortak Ülkelerle İşbirliği

Eylem 4 – Gençlik Destek Sistemleri

Eylemin amaçları nelerdir?

Gençlik Programındaki Eylem 4 – Gençlik Destek Sistemleri gençlik çalışmalarında ve organizasyonlarında aktif olan kişilerin rolünü desteklemek, programın kalitesini geliştirmek ve gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif organları destekleyerek Avrupa düzeyinde gençlerin uygar katılımını teşvik etmek amacıyla destek yapılarının kalitesinin geliştirilmesine katkı sağlar.

Bu genel hedefe aşağıdakiler yapılarak ulaşılacaktır:

- a) ilgili organizasyonlar arasındaki ağa katkıda bulunmak;
- b) gençlik çalışması ve gençlik organizasyonlarında aktif kişiler arasında eğitim ve işbirliğinin geliştirilmesi;
- c) gençler için faaliyetlerin geliştirilmesinde yeniliğin teşvik edilmesi;

- d) özürlü gençlerin erişimine özel dikkat göstererek gençler için bilginin iyileştirilmesine katkıda bulunmak;
- e) bölgesel ve yerel organların uzun süreli gençlik projelerinin ve girişimlerinin desteklenmesi;
- f) gençlerin bu programda katılım yoluyla elde edilen yaygın eğitim ve becerilerinin tanınmasının kolaylaştırılması;
- g) en iyi uygulamanın değişimi.

Ne tür faaliyetler seçim için uygundur?

Yukarıdaki hedeflere ulaşmak için uygun araçları elde etmek üzere Eylem 4 – ‘Gençlik Destek Sistemleri’ kapsamında sekiz adet alt eylem tanımlanmıştır:

- 4.1 – Gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif kuruluşlar için destek
- 4.2 – Avrupa Gençlik Forumu için destek
- 4.3- Gençlik çalışanları ve gençlik kuruluşları için eğitim ve ağ kurma
- 4.4- Yenilik ve kaliteyi destekleyen projeler
- 4.5- Gençler, gençlik çalışanları ve kuruluşları için bilgilendirme faaliyetleri
- 4.6 – Ortaklıklar
- 4.7 – Program yapıları için destek
- 4.8 – Programa artı değer katma

ALT EYLEMLERİ

Eylem 4.1 – Gençlik alanında Avrupa düzeyinde aktif kuruluşlar için destek

Eylem 4.2 – Avrupa Gençlik Forumu için destek

Eylem 4.3- Gençlik çalışanları ve gençlik kuruluşları için eğitim ve ağ kurma

Çok kademeli mali anlaşmalar

18 aylık bir dönemde birden çok Eğitim ve Ağ Oluşturma projesi organize eden bir yararlanıcı aşağıdaki yapıda tek bir proje teklifi sunabilir:

- 1) Teklif aynı türde iki ile beş arasında faaliyeti birleştirebilir (örneğin bir yıl boyunca üç eğitim kursu)
- 2) Teklif farklı türde iki ile beş arasında faaliyeti birleştirebilir (örneğin bir Değerlendirme Toplantısı, iki Seminer ve bir Ortaklık Oluşturma faaliyeti).

Eylem 4.4 – Yenilik ve kaliteyi destekleyen projeler

Eylem 4.5- Gençler, gençlik çalışanları ve kuruluşları için bilgilendirme faaliyetleri

Eylem 4.6 – Ortaklıklar

Eylem 4.7 – Program yapıları için destek

Eylem 4.8 – Programa artı değer katma

Eylem 5 – Gençlik alanında Avrupa işbirliği için destek

Eylemin amaçları nelerdir?

Gençlik Programı Eylem 5'in – gençlik alanında Avrupa işbirliği için Destek –amacı gençlik alanında Avrupa işbirliğine katkıda bulunmaktır.

Bu genel hedef şunların yapılmasıyla sağlanacaktır:

- a) Tüm düzeylerde yönetimler ve politika yapıcılar arasında iyi uygulama değişimi ve işbirliğini teşvik etmektir;
- b) Politika yapıcılar ve gençler arasında yapısal diyalogun teşvik edilmesi;
- c) Gençler hakkında bilgi ve anlayışın geliştirilmesi;
- d) Gençlik alanında aktif uluslararası organizasyonlarla işbirliğine katkı

Ne tür faaliyetler seçim için uygundur?

Yukarıdaki hedefleri başarmak üzere uygun araçları elde etmek için, Eylem 5 – gençlik alanında Avrupa işbirliği için üç alt-Eylem tanımlanmıştır:

5.1 – Gençler ve gençlik politikalarından sorumlu olanlar için toplantılar

5.2 – Gençlik alanıyla ilgili bilgi ve anlayışın artırılmasına yönelik destek faaliyetleri

5.3 – Uluslararası kuruluşlarla işbirliği